

ЛЕЗГИ ГАЗЕТ

**Жуван Ватан, ватанэгълияр,
дидед ч'ал хуьх!**

1920 – йисалай акъатзава

N 40 (10945) хемис 1 – октябрь, 2020 – йис WWW.LEZGIGAZET.RU

Къимет “Дагпечатдин” киоскрай - 16 манат

“Дагдизель” - кар алай завод

29-сентябрдиз Дагъустандин Къил Владимир Васильев “Дагдизель” заводдин коллективдиз мугъман хъана. И карханадиз ам региондин Гьукуматдин Председатель Артем Здунов, РД-дин промышленностдин ва алишверишдин министрдин заместитель Рашид Мурзаев галаз фенвай. Идан гъакъндай “Лезги газетдиз” РД-дин Къилин ва Гьукуматдин Администрациядин пресс-къуллугъди хабар гана.

Субъектдин регъбер сифте нубатда заводдин 19-нумрадин цехдиз килигна. Алай аямдин истемешунрихъ галаз къадавал тадаракламишнавай и цехди республикадин ва улкъведин игътияжар патал продукция акъудзава. “Дагдизель” вич лагъайтIа, Дагъустанда авай промышленностдин куьгъне ва лап ч'ехи карханайрикай сад я. Ам оборонадин заказар тамамарунал, гъакни промышленностдин, гимийрин дизелдин двигателар акъудунал, арматура, жуьреба-жуьре гимийрин, гъакни хуьруьн майишат, эцигунар ва суьрсетдин къурулушар патал тайинарнавай машинра гъава михи ийидай ва къурдай системаяр гъазурунал машгъл жезва. Вичиз акур крариз баян гун яз, Владимир Васильева, заводдин работникрихъ элкъвена, лагъана: “Карханадихъ къенин югъ, гележег авайди, гъа са вахтунда коллективди алатай вахтарни рикелай ракур тийизвайди акун - им хуш жедай кар я. Муракабди хъайи 2019-йис чна кечирмишна. И карда чаз куьнени куьмек гана, сагърай куьн”.

Васильева малумарайвал, РФ-дин Президентдивай тIалабайдалай гуьгъуьниз заводдив оборонадин ч'ехи заказ агакъна. Ида карханада гъасилзавай продукциядин ери винизди тирдан гъакъндай шагидвалзава.

Ихтилат давамарун яз, региондин Къили кье вич заводдиз медицинадин ч'ехи

идарадин - республикадин клинический больницадин къилин духтурдин везифаяр вахтуналди тамамарзавай касдихъ галаз карханадин коллективдиз сагърай лугъун патал атайди къейдна. Ада рикел хжайвал, тIугъвал арадал атай чIавуз заводди медицинадин тадаракар (ИВЛ аппаратар) патал кислороддин вентиляр акъудиз башламишна ва республикадин медицинадин идарайрин игътияжар патал гъахътин 1500 тадаракар агакъарна. Владимир Васильева мадни алава хъувурвал, виликдай ихътин тадаракар Италиядивай маса къачузвайди тир.

Кислороддин вентиляр акъудунихъ гъикъван важиблу метлеб аватIа, адан гъакъндай вичин рахунра республикадин клинический больницадин къилин духтурдин везифаяр вахтуналди тамамарзавай Газиявдибир Мусаева лагъана. COVID-19-дин тIугъвалди лап къил жажнавай чIавуз, адан гафаралди, Дагъустандин медицинадин идарайриз вентилярин патяхъай лап еке дарвал авай. И месэладиз баян гун яз, ада ихътин агвалатдикайни суьгъбетна: “Медицинадин идарада авай гъалар ахтармишун патал нубатдин сеферда къекъведайла, аз ординаторскийда са дигъегли духтур, сес винел акъуд тийиз, шехъзавайди акуна. На лугъумир къван, адаз игътияж авай вири азарлуьриз, гъа са вахтунда кислороддик кутуна, куьмек гуз жезвач лугъуз, дерт хъанвай. И кар ийидай мумкинвал авачир, гъик хъи, кислородный станцияр бес жезвачир. Чна, Дагъустандин завод икъван гуьлуди я ва чахъ авай игътияж таъминариз жедайвал технологиядин жигъетдай вини дережада тадаракламишнавайди я лагъана, фикрнавачир”.

Коронавирусдин тIугъвалдик азарлуь бур сагъар хъувун патал герек тир тадаракарди медицинадин идараяр таъминарунин карда куьмек гунай Владимир Васильева “Дагдизель” завод АО-дин коллективдиз Дагъустан Республикадин

Гъурметдин грамота гана. Адан гафаралди, и шабагъ вири дагъустанвийрин, медицинадин работникрин ва карханада акъудзавай продукцияди чпин уьмуьр къутармишдай мумкинвал гайи вирибурун патай сагърай лугъунин лишан я.

Санлай къачурла, арадал атанвай гъалариз баян гуналди, региондин регъберди тестикъарайвал, Дагъустанда налогар къватIунин къвалах къиле физва. И кардин нетижа яз, цийи рекьер тухуз, яшайишдин имаратар эцигиз, маса месэляяр гъализ жезва.

Владимир Васильеван гафаралди, республика карханаяр ва жуьреба-жуьре хилер “хъендики” хкудунин рекъе аваз фин давам жезва. ИкI АЗС-рин иесийрин гуьгъуьналлаз къвачин къапар цвазвай-бурни къанун-къайдадал амал авунин сергъятрай экъечI тийиз эгечIнава. Къилди къачуртIа, къвачин къапар гъазурдай 5 фабрика промышленный паркуник акатда. А паркни “Дагдизель” заводдин мулкунал бинеламиш жеда. РД-дин Къили къетIендаказ къейд авурвал, алай аямдин производствойри инсанриз къвалахун патал хъсан шартIар яратмишда ва яшайишдин жигъетдай заминвилер гуда. В.Васильева карханадин коллективдиз и хиле лап важиблу сувар - Машинар акъудайбурун югъ - мубаракна.

“Куьн чи умуд, вири Дагъустандин яшайиш лап хъсанди хъуник чна кутавай умуд я. Чаз ина гъасилзавай дизелдин установкаяр къалурна. Республикадин Гьукуматдин Председателдихъ галаз санал чна ахътин 3 агъзур генератор маса къачунин мумкинвиле патяхъай фагъум-фикир авуна. А генераторри чи дагълух хуьрерин мектебар ва азарханаяр электроэнергиядалди ара атIунар авачиз таъминардай мумкинвал гуда. Абурун ва карханада къвалахзавай ксари гъазурзавай

▶ 2

Нумрадай кIела:

БАТАНПЕРЕСВАЛ

РикIера гел тур дяве

Гъар са девирдиз, вакъиайриз чпин тарих ава. Инсаниятдин рикIелай садрани чи алам къарсурай мусибатар, миллионралди инсанар телефай, зурба ивирар барбатIай залум дявеяр алатдач. Гъа ихътин мусибатрикай садни чи халкъдиз Афгъандин дяве хъана.

▶ 3

ЧИ ХУЬРЕР

ЦIийи Къуруш.

Агалкъунар ва месэляяр

Сулакдин яд агакъайла, чна жемиятдин куьмекдалди фадлай куьгъне хъанвай цин турбаяр (саки 10 км мэнзилдиз) пластикадин турбайралди эвезна. Амма идалди месэла гъялна акъапIарнавач. 2021-йисуз жемият хъвадай целди таъминарунин къвалахар давамарун патал цIийи проект гъазурнава.

▶ 4

“ЛЕЗГИ ГАЗЕТДИН” - 100 ЙИС

Аламат тушни!..

Ч'ехи классикрин эсерар яргъал девирра садавай сада кхъин хъийидайла, иплаки араб гъарфарай кириллицадиз (гилан чи алфавит) акъуддайла, хейлин гъалатIриз рехъ ганва. Гъавилъйни чи кIабра гъа са гафунин са шумуд вариант гъатнава. И карди муаллимарни, аяларни, адетдин кIелзавайбурни суалра тун тавуна туш.

▶ 5

ЭКОНОМИКА

Сифте нубатда - михъивал

Чахъ галаз икърар инкарна, ТКО тухунай пул тагудай, экологиядин ва санэпидистемешунрал амал тийидай къилдин ксарал - 1000-2000, юридический ксарал 10000-30000 манатдин жермеяр илитIа. Тагъкимарин, 2019-йисан 1-январдилай чпел алай буржар вахкун тийизвай абонентар суддиз вугуниз мажбур жеда.

▶ 7

МИЛЛИ ИСКУССТВО

Къулай шартIар яратмишзава

Азиз Мирзезегова хъенвай сценарийдин бинедаллаз чна алай йисуз, “Гъевечли шегъеррин театр” проектдин сергъятра аваз, “Яран сувар” концерт-тамаша эцигна. Концерт-тамаша шегъердин тамашачийри лап хъсандиз къабулна. Гъайиф, тIугъвалдиз килигна, чавай ам мад санани къалурун хъанач.

▶ 10

ХАБАРАР

Бубадилай чешне къачуна

2011-йисалай Тимур Салманович ракъун рекъериз талукъ улакьрин тешкилатра къилин къуллугърал хъана. 2012-йисуз ам “СГ-транс” тешкилатдин директоррин советдик экечIна ва гуьгъуьнлай адакай советдин къил хъана. Директоррин советдин регъберди тешкилатдин асул вири крарал гуьзчивал тухузва.

▶ 12

“Дагдизель” - кар алай завод

1

умудлу ва ерилу генераторар я. Куьне гьасилзавай са жерге маса жуьрейрин, гьа гьисабдай Россиядин маса регионри кьез заказ гузвай продукцияни ава. Гьа гьисабдай оборонадин продукцияни. Ихьтин дережадиз акьатунай куьн сагьрай. Куьне хьсан пешекарар гьазурзава, и барадайна чна квевай куьмек тлалабзава. Чаз кадряр лап герекзава, гьа и вахтунда чаз чи пешекарри лап хьсан мажбарни кьачуна кланзава”, - алава хьуна Владимир Васильева.

Гуьруьш кьиле фидай члавуз кьейд авурвал, Дагьустандин промышленностдин карханайри кье чпин патахьайни игьтияж авай лифтер ва муькьвер гьазурунин кьвалах кьай-

дадик кутунва. “Чна лазим тир вири крар ийида, амма пулдин вири такьатар бюджет арада аваз серф авун герек я. Икь хьайила, чина здравоохраненидин гьаларни авайдалай хьсан жеда. Здравоохраненидиз куьмек яз чна 2,8 миллиард манатдин такьатар чара авунва. А такьатар гьинай пайда хьайиди я лагьайтла, чна кьазанмишиз башламишнава. Кьазанмишнавайди лагьайтла, вара-зара ийиз вугузвач”, - лагьана субъектдин руководительди. Гьа са вахтунда ада региондин бюджетдин доходар коррупциядиз акси кьвалах кьиле тухунин нетижада хейлин артух хьайидини кьейдна.

Вичин нубатдай яз, “Дагдизель” заводдин генеральный директор Владимир Дудчака карханадиз куьмек гунай, РФ-дин Пре-

зидентивайни куьмекдин гьил ярги авун тлалабунай, идан нетижада оборонадин заказ агакьунай Дагьустандин Кьилиз сагьрай лагьана. Идалайни гьейри, ада карханада яшайишда ишлемишдай продукция акьудунин кьвалах гуьнгьуна хутавайдакай малумарна. Владимир Дудчака заводдин ишлемиш тийизвай майданрал промышленный парк туькьлуьруниз талукь месэлани фикир тагана тунач. А парк пайда хьуни кьвалахдин цийи 600 чка арадал гьийдай мумкинвал гуда.

Мярекатдин эхирдай карханадин зегьметда иплаки тафаватлу хьайи работникрив абур лайихлу хьанвай госуьдурстводин шабагьар ва РД-дин Кьилин патай тварар кьхьенвай сятер вахкана.

Цийи тадаракралди таъминарда

Онкологиядин азаррикди начагь инсанар сагьаруни карда хьсан терефдихь дегишвилер хьун гуьзлемишзава. Икь, Дагьустандин здравоохраненидин министерстводин нурурин куьмекдалди сагьардай тадаракралди-линейные ускорители - маса кьачун патал контракт кутуннава. Гьа са вахтунда нубатдин сеферда министерстводиз такьатар кьенятуналди, онкоцентр патал лазим тадаракралди маса кьачудай мумкинвал хьанва. Идакай “Лезги газетдиз” РД-дин здравоохраненидин министерстводин хабар гана.

Кьейд авун лазим я хьи, нурурин куьмекдалди сагьардай, чеб лап багьабур тир тадаракралди маса кьачун патал 653 миллион манат регионда уьмуьрдиз кечирмишзавай “Онко-

логиядин азаррихь галаз женг члугун” проектдин сергьятра аваз чара авуна. Гьа са вахтунда здравоохраненидин министерстводилай лазим тадаракралди маса кьачудай алишверидин крар кьиле тухудай члавуз са кьадар такьатар кьенят ийиз алакьна. Гила а такьатрихь онкологиядин азаррикди начагьбур сагьарун патал лазим маса тадаракралди маса кьучудайвал я. Вири санлай медицинадин 54 тадаракралди Винидихь твар кьунвайбурни кьвал абурун кьадар 62-дав агакьда.

РД-дин здравоохраненидин министр Жамалудин Гьажибрагьимован гафаралди, алай аямдин тадаракралди Дагьустандин духтурриз члуру дакьунридик азарлу ксар агалкьунралди сагьариз ва вишералди инсанрин уьмуьр кьутармишиз куьмекда.

- Лугьуз жеда хьи, ракдин азарар сагьарун патал дуьньяда авай алай аямдинбурукай виридалайни хьсанбурукай сад тир аппарат муькьвара онкоцентрадин духтуррин ихтиярда гьатда. Чавай, члехибуроз хьиз, аялризи куьмек гуз жеда. Чи агьалийриз федеральный клиникайриз фин мад лазим кьведач. Абурувай алай аямдин медицинадин куьмек жуван республикада кьачуз жеда, - кьейдна министрди.

Накь ада цийи тадаракралди эцигун лазим тир чка гьазурунин кьвалахар кьиле физвай гьал ахтармишна. Алай вахтунда онкоцентрада винидихь твар кьунвай багьа тадаракралди эцигдай цийи корпус хьажзава. Эцигунрин кьвалахар йисан эхирдалди акьалтарун лазим я.

Сифте бегьер кьватна

Эхиримжи йисара Дагьустанда багьманчивилин хел йигин камаралди вилик физва. И кардиз таъсирзавай кьуватрикай сад инвесторар я. Лагьана кланда, асул фикир суперинтенсивный жуьредин (яни са гектардин майдандал 2500-лай виниз тарар цун) багьлар кутуниз гузва. Мегьарамдхуьруьн райондин “Сад” КФХ-дани гьа ихьтин кьайдадал амалзава. Майишатда инвестициядин члехи проект кьилиз акьудунин сергьятра аваз алаатай йисуз 140 гектардин майданра ичерин суперинтенсивный жуьредин багь кутуна. Кьелемар цун патал ина 300 гектар чара авун кьарардиз кьачунва. Дагьустандин хуьруьн майишатдин ва недай хьвадай суьрсетдин министерстводин пресс-кьуллугьди хабар гузвайвал, республикадин вири АПК (агропромышленный комплекс) патал еке метлеб авай проекдик кьил кутурди хейлин йисара региондин районрикай садаз регьбервал гайи, гуьгь-

уьнлай РД-дин хуьруьн майишатдин ва недай хьвадай суьрсетдин министр яз кьвалахай Керимхан Абасов я.

Муькьвара багьдиз РД-дин хуьруьн майишатдин ва недай хьвадай суьрсетдин министрдин сад лагьай заместитель Шарип Шарипов ва республикадин Халкьдин Собранидин аграрийрин сиясатдин рекьяй кардик кьвай комитетдин член Рамазан Мирзаев мугьман хьана. Абуру майишатда кьвалах тешикнавай гьалдиз еке кьимет гана. Кьейд ийин хьи, КФХ-да са йис идалай вилик цайи кьелемери сад лагьай бегьерни ганва. Ци ина 250 тондив агакьна эмишар кьватл хьийидайвал я.

Проектдин сергьятра аваз ина эмишар хуьдай ва алай аямдин технологийралди таъминарнавай махсус комплекс эцигун пландик кутунва. Санлай кьачурла, комплексда 10 агьзур тондив агакьна эмишар хуьз жеда. Алай вахтунда проектдинни сметадин документация гьазурунин кьвалахар акьал-

тарзава. Муькьвал тир девирда эцигунрин кьвалахрини эгечидайвал я.

Кьейд ийин хьи, багь Мегьарамдхуьруьн райондин Чепелрин хуьруьн сергьятра авай мулкарал кутунва. Ина цанвай жуьреба-жуьре жинсерин ичерин кьелемар Сербиядай гьанвайбур я. КФХ-дин регьбер Заур Аразован гафаралди, кьватлзавай бегьер асул гьисабдай республикадилай кьечепата маса гузва. Багьда патарив гьай хуьрерай кьезезвай 30-дав агакьна рабочийри кьвалахзава ва йикьан кьене юкьван гьисабдалди гьар сада 800-1000 манат пул кьазанмишзава.

Шарип Шарипова вичин рахунра кьейд авурвал, хуьруьн чкада ихьтин проектар кьилиз акьудунихь еке метлеб ава. Абуру Дагьустандин экономикадин жележг патал кьвалахзава, гьавилияй республикадин хуьруьн майишатдин ва недай хьвадай суьрсетдин министерстводин ихьтин проектар кьилиз акьудунин карда куьмекари гуда.

Бакуда кьейдна

“САМУР” газетдай

Алай йисан 23-сентябрдиз “Самур” газетдин редакциядин коллективди Бакуда “Россотрудничество”-дихь галаз санал лезги эдебиятдин классик Алибег Фатахован 110 йисан юбилей кьейдна. Тугьвалдин шартларив кьадайвал, мярекат “Россотрудничество”-дин дараматда тиймил инсанрин иштиравал аваз кьиле тухвана.

Мярекат Урусатдин Бакуда авай малуматринни медениятдин центрадин чирвилериз талукь программарин координатор Любовь

Якунинади ачухна. Ада Алибег Фатахов Советрин эдебиятдин машгур векилрикай тирди, чи классикди А.С.Пушкинан, М.Ю.Лермонтован, В.В.Маяковскийдин ва маса шайрин ширар, урус члалай лезги члалаз элкьуьрна, клелдайбурув агакьарнавайди, гьа идалди чи халкьарин арада дуствилин ва эдебиятдин алакьаяр мягькемарунин кардик члехи пай кутунвайди кьилди кьейдна. Ахпа ада “Самур” газетдин кьилин редактор Седакьет Керимовадиз гаф гана.

Алибег Фатахован уьмуьрдинни яратмишунрин рекьикай рахай С.Керимовади клелдайбурун гегьенш кьатариз тийижир са кьадар делилар раижна, шайрдиз девирдин члу-

лав кьуватри датлана басрухар гайиди, адакай гзаф делилар кьедалди винел акьуднавачирди, члалан устадин уьмуьрдин рехь ва яратмишунар генани муькьуфдивди чирна кланзавайди важиблу тирдакай лагьана.

“Самур” газетдин кьилин редактордин заместитель Муьзеффер Меликмамедова Алибег Фатаховакай урус ва лезги алмирини шайрри лагьанвай гафар рикел хкана, адан журналиствили ирсиная мисалар гьана. Ада кьейд авурвал, Алибег Фатахован хьагьай члалар кьилдин ктабар яз акьудунин карда гзаф зегьметар члуьру чми машгур писатель, журналист Назир Агьмедова кьхьенай: “Алибег Фатахов садавни гекьигиз тежедай поэзиядин дагь я. Дуьньядин эдебиятда ихьтин жаван ва кьакьан дагьлар тиймил ава”.

Коронавирус: эхиримжи рекьемар

РД-дин Роспотребнадзордин делилралди, 30-сентябрдиз Дагьустанда коронавире акатайбурун кьадар 13429-дав агакьнавай. Эхиримжи юкьуз коронавире акатай 82 кас дуьздадал акьудна.

Гьа са вахтунда духтуррилай начагь хьайи 11563 кас сагьар хьийиз алакьнава. Санлай кьачурла, республикада 541354 кас ахтармишнава. 3607 кас, амайбурукай чара авуна (изоляция), кьвалера ава. Дагьустанда коронавиредик 621 (эхиримжи юкьуз - 9) кас кьена.

Муаллимрин йикьаз талукь яз Баркаллу пешедин иеси

Абдула СЕМЕДОВ

Жуван асул кеспи муаллимвал тирвилляй саки кьад-кьанни вад йисалай виниз девирда жувахь галаз санал кьвалахзавай са жерге муаллимрин чешнелу зегьмет кьейд авун заз хуш кар я. И муаллимар чпи хьанвай четин, амма гьакьван баркаллу пешедал ашукь ва кьару я. Гьавилияй абуруз гьам школадин педколлективдин, гьам аялринни абурун диде-бубайрин патай гуьрмет ава.

Кьурагьрин 1-нумрадин юкьван школада тарихдин тарсар гузвай АЛИБЕГОВА Ифриз муаллимдихь галаз чна санал кьвалахиз саки кьад йисалай гзаф вахт я. И девирда заз Ифриз муаллимдин чалишмишвилер, кьаст, аялрал ва вичи хьанвай пешедал рикл хьун жуван вилералди акуна. Дагьоспедуниверситетдин тарихдин факультет акьалтларайдалай гуьгьуьниз ада кьенин йикьалди хьанвай пешедиз вафалу тирди кьалурзава.

Ифриз муаллимдин тарсариз кьимет гайи вирибуру тестикьарзавайвал, и рекьяй ам ахлакьдинни чирвилерин дережадай лап вине ава.

Муаллим хьиз, пешекар журналистни яз, завай Ифриз муаллимдин тварцихь мадни са шумуд патахьай тарифдин келимаяр лугьуз жеда. Неинки захь, гьакл чяхь галаз санал кьвалахзавай вири муаллимрихь галаз авай адан хуш рафтарвал, вичин хайи стхайриз ва вахариз хьиз, гуьрмет авун, белки адан ивидик фадлай акатнавай лишан я жеди.

Жув и школадин муаллим хьунал ва жувахь галаз санал ихьтин баркаллу ксарихь галаз кьвалахунал за дамахзава. Заз абурун баркаллу зегьмет неинки хайи школада, гьакл райондилай кьечени лайихлудаказ кьейдна кланзава.

Ингьне нубатдин сеферда чна Муаллимдин югь кьейдзава. За Кьурагьрин сад лагьай нумрадин юкьван школадин муаллимрин коллективдиз и пак сувар мубаракзава. Акьалтзавай несилриз дерин чирвилер ва чешнелу тербия гун патал галатун тийижиз зегьмет члуьгьузвай вири муаллимрихь члехи агалкьунар хьурай! Ифриз муаллимдиз кьилди сувар мубарак авуналди, адаз са бендни бахш ийиз кланзава:

Гележегда мадни клубан
Хуьрай вун, чи вах.
Виш йисарин сагьлам уьмуьр
Гурай ваз, чи вах.

Къураматдин къушунрин югъ Хаталувал квахънавач

Хийир ЭМИРОВ

США-дин бомбайрив ацанвай самолети Украинадин чилел ва Чулав гъуелел лув гузва. Великобританиядин десантники Украинадин Николаев областдин мулкарал хкадарзава ва украинви офицерди тележурналистдиз малумарзава: "Чаз Рагъэкъечдай патахъай къвердавай гзаф къурху къвезва, гъавилляй США-дин ва Великобританиядин яракълу къушунрин векирли а къурхулувлин вилик пад къазва". Малум тирвал, США-дин, Великобританиядин ва НАТО-дик акатзавай маса улквейрин военный пешекарри 2014-йисалай украинви миллетчийриз, фашистриз даяведин тарсар гузва.

Къейд ийиз къанзава, чи гусударстводин тарихда душмандал гъалибвал къазанмишунин, милли итижар хуьнин карда къураматдин къушунри лап важибул, бязи вахтара къилин роль къугъвайди я. Къураматдин къушунар арадал гъун Урусатдин пачагъ IV Иванан (Грозныйдин) тварцихъ галаз алакълу я. Абурун дережа хкажунин гугъуьнин девир I Петрдал ацалтна. Ада 1699-йисуз азад инсанар къуллугъ авун патал аскервиле къабулунин гъакъиндай указ акъудна. Кеферпатан

даяе (1700-1721-й.) къутягъ хъайидалай гугъуьниз Урусатда датана кардик квай армия хъана. 1802-йисан 8-сентябрдиз император I Александр манифестдин бинедаллаз къураматдин военный къуватрин министерствонин тешкилнай.

XIX асирдин эхирра ракъун рекъер, авиация вилик финихъ галаз сад хъиз къураматдин къушунрани техникадихъ галаз алакълу цийивилер ва дегишвилер гъатна. 1917-йисан инкылабдилай гугъуьниз Рабочийринни лежберрин Яру Армиядик кваз къураматдин къушунар вилик финик мадни йигинвал акатна. Ватандин Члехи даяведа къураматдин къушунри фашистрин къушунрал гъалибвал къазанмишунин карда зурба роль къугъвана.

1946-йисуз къураматдин къушунрин Главкомат тешкилнай. Сад лагъай командующийвилени Советрин Союздин Маршал Георгий Жуков тайинарнай. И йисара улкведин къушунра хъсан патахъ дегишвилер къиле фена. Алай вахтунда къураматдин къушунар къадардал гъалтайла виридалайни члехибур я. Адан дивизийра, частара, полкара 300 агъзур кас ава. Абурукай 48 процент контрактникар я. 2021-йисуз контрактникир твар къунвай къушунра 81 процент тешкилда. Къураматдин къушунар Россиядин Федерациядин

оборонадин министерстводиз таби я. Военный къуд округда 11 армия кардик ква. Абурун штабар Санкт-Петербургда, Одинцовода, Воронежда, Самарада, Новосибирскда, Уссурийскда, Читада, Белогорскда, Улан-Удэда, Ставрополда, Владикавказда ава.

Алай вахтунда Яракълу Къуватар дуьньядин майданда вири жуьредин истемешунриз жаваб гудай, виниз тир еридин ва тайинарнай лишанар дуьм-дуьз ядай яракълалди, техникадалди таъмин я. Абурукай лазим вахтунда са менфятни къачуз жедач, эгер яракълалди пешекардин, устаддин гъиле авачтла. И кар фикирда къуна, военный рекъай вини дережадин чирвал, вердишвал авай пешекарар гъазурдай вузар кардик ква. Россиядин Федерациядин Яракълу Къуватрин умуми частарин академиядин (Москва) филиалар Благовещенскда, Новосибирскда, Казанда ава. Санкт-Петербургдай Михайловский артиллериядин академияда, Смоленскдин маршал А.Василевскийдин тварунихъ галай противовоздушный оборонадин академияда, Москвадин, Санкт-Петербургдай, Екатеринбургдин, Казандин, Уссурийскдин суворовский военный училищеяра келайбуру къураматдин къушунрин частара, соединенийра, кар чиз, баркаллувилелди къуллугъзава.

Рейхстагдин цлаз пац ягъайди

Райсудин НАБИЕВ

Зи рикел аламайвал, даяедин йисара чи хуьре члехи-гъвечлида чпелай алакълудайвал къвалахар тамарна.

Зи ихтилат даяедин женгера активнидаказ иштираккай Челябин Мегъамедакай я.

Армиядиз ам даяе башламишай сифте йикъара фенай. А вахтунда ам колхозда зегмет члугъвазвай лежбер итим тир. Адахъ галаз уьмуьрдин юлдаш Седефани къвалахзавай. Сада веък ягъиз хъайитла, муькуьда юлдашрихъ галаз къурай-бур клунтара твадай. Сада гвенар гудай, муькуьда хармандал цуьлер хутахдай. Салара, багъларани гъар жуьре кеспияр къилиз акъуддай.

Фронтдиз фейи Мегъамед Челябин аскервилени вердишвилер Ростовдин областда къачуна. Ахпа ам Ленинграддин областдиз тухвана. Ина ада Волховдин патарив шегъер хуьнин, блокададин серенжемра, Финский заливдин кар алай чкаяр душмандикай хуьнин, шегъердиз продукт агакъарзавай улакълриз дуьз рехъ къалурунин ва душмандиз чир тежервал чкадал агакъарунин серенжемра иштиракна. Гълбетда, ибур лугъуз регъят, амма тамариз гзаф жавабдар, четин къвалахар тир. М.Челябова абуруз дурум гана.

Душманди мягъкемдиз къур гълкъа Яру Армияди къатна. Гила Берлиндин терефдихъ фидай вахтнин алуькна. М.Челябов авай полкни гъаниз рекъе туна. И вахтунда ам автоматчикни тир, разведчикни. Берлиндин куьчейра лап къати ягъунар хъана. Иллаки - Рейхстагдин патарив. Чи аскерар гурра къилел алаз дараматдин къенез гъахъна. Бязи аскерри цларал чпин гълелерди са гихътин ятлани лишанар ийизвай. М.Челябовани цлаз сифтедай вичин пац яна, ахпа твар къхиз алахъна...

Гъалибвал Мегъамед Челябинова Берлинда къаршиламишна. Хуьруьз ам хурудал медалар алаз хтана. Ада чаз, аялриз, наградаяр, вичин плащ-палатка ва маса затлар къалурнай. Адакай чи колхозда багъманчивилинни саларбанвилени бригададин бригадир хъана. Ахпа ам хуьруьн советдин председателвиле хъана. Адан хизанда са рушни 3 гада члехи хъана.

Челябов Мегъамедан стха Абдулагъани даяеда виклегъвилер къалурнай.

Риклера гел тур даяе

Къагъриман ИБРАГЪИМОВ

Халкъдин риклера амай "Афгъандин даяе" твар алай вакъияр йисалай-суз чавай яргъа, амма уьмуьр давам жезва. Инал, лугъурвал, я хкудиз, я куктаз жедач. Дугъриданни, ам мусибатар, къурбандар, зурба къеьгалвилер ва намуссузвилер галай даяе хъана..." И гафар а даяедикай СССР-дин Игит, Афгъанистанда чи 40-армиядин командарм хъайи Борис Всеволодович Громова лагъана.

Чун и йикъара Афгъандин даяедин иштиракчи, Дербент шегъердин ва райондин афгъанвийрин ветеранрин союздин председател РАСУЛОВ Алекпер Мирзакеримовичахъ галаз гуьруьшмиш хъана ва адавай ветеранрин союздин къвалахдикай, месэлайрикай, жегъилар ватанпересар яз тербияламишуникай суьгъбет авун тлалабна.

1979-йисан декабрдин вацра Советрин Армиядин къушунар Афгъанистандиз гъахъна. Клуьд йисуз давам хъайи даяеда агъзуралди дагъустанвийрини иштиракна. Ингъе 31 йис алатнаватлани, а даяедиз гъар жуьре киметар гузва.

Гъар са девирдиз, вакъияйриз чпин тарих ава. Инсаниятдин рикелай садрани чи алем къарсурай мусибатар, миллионралди инсанар телефай, зурба ивирар барбатлай залум даяеяр алатдач. Гъа ихътин мусибатрикай садни чи халкъдиз Афгъандин даяе хъана. А даяедин вакъияр, мусибатар чи халкъдин, Ватандин, муькьва-къилийрин, хуьруьнвийрин тарихдихъ галаз алакълу я.

Афгъандин даяеда 3000-далай виниз дагъустанвийрини иштиракна, абурукай 11 офицер, 8 прапорщик ва гъакни 30 дишегъли тир. Женгера къалурай къеьгалвилерай 769 кас женгинин орденриз лайихлу хъана. Ибурун жергеда СССР-дин Игит лагъай тварциз лайихлу хъайи Исрафилов Абас Исламович, Гъажиев Нухудин Омарович авай. Аскервилени буржи тамамардайла чпин чанар къурбанд авур 129 касдиз чна рагъмет гъизва. Абурун сурарин къилихъ мармардин памятникар зигнава, тварар школайриз, куьчейриз, паркариз ганва. Гзафбурул а даяеда хирер, 75 дагъустанви набут хъана, исятдани уьмуьрда чпел гъалтзавай татугайвилериз такабурулувилелди дурум гузва.

Афгъандин даяе чи уьмуьрдин тарихдин чинар я, и тарих акълалтзавай несилдиз чир хуьн пара важибул я. Ватандин хатасузвал

хуьнин карда афгъанвийри члугур зегмет, абуру и кардик кутур пай несилдиз чирна къанда. Ик, чна гъам шегъерда ва гъамни Дербент райондин хуьрера къиле тухузвай общественный ва сиясатдин, культурадиз, спортдин, ватанпересвилени гзаф мярекатра иштиракзава. Къилди къачуртла, Дербентдин педагогвилени, медицинадин колледжра, Дербентда авай, Дагъустандин университетдин филиалда, шегъердин школайра, Мамедкъала, Белиж поселокрин, Хазардин школайра. Чаз гъакни терроризмдинни экстремизмдин идеологиядиз акси мярекатрани иштиракиз эверзава. Анра чна Афгъандин игитрикай, Ватандин члехи даяедин иштиракчийрикай суьгъбетарзава. Жаванрин ва аялрин суалриз жавабар гузва. Абуру, чпин нубатдай, ватанпересвилени ширар келзава, даяедин йисарин маньяр лугъуза. Чун а вахтарин вакъияйриз талукъ документальный фильмайриз килигзава. И къвалахда активнидаказ афгъанвийр-ветеранар Эфенди Эфендиева, Андрей Корнева, Низами Хомутова, Фархад Пашаева, Али Алиева, Шагъабудин Эфендиева, Чингиз Уружбегова, Алхас Новрузова ва масабуру иштиракзава.

Ихътин мярекатри жаванрин гражданвилени фикирар мягъкемарзава, абурук адетдин руьгъдинни ахлакъдин гъиссер кутазва.

Алай вацра шегъерда къиле фейи Советрин Союздин Игит Исай Илизаров рикел хкидай мярекатдани иштиракна чна. Ам рикел

аламуькдайд хъана. Къейдна къанда, даяедин игитар эбеди яз риклера хуьн виридан пак буржи я.

■ Алекпер Мирзакеримович, "афгъандин" даяедиз аватайла, куь сифте гъиссер гъихътинбур хъана?

- Гъакъикъатда даяе - им чна ктабрай келзавай, телевизордай килигзавай, я тахъайтла, хабаррай ван къвезвай хътинди туш. Чна душманар акъван гъазур тирди ва абурув акъван яракълар жеда лагъана гуьзлемешнавачир. Абуру чеб амалдарвилелди тухуз хъана. Чна ял ядайла, я тахъайтла, чаз сувар авайла, абуру чал вегъедай.

■ Сифте йикъара рикле кич авайни?

- Эгер кич авачир лагъайтла, таб жеда. Эхъ, жувахъ галай юлдаш къиникай, жув хайи чилел ахгакъ тийиз кичедай. Ахпа, Ватандин вилик жуван буржи тамамардай вахтунда, чун вири дирибашвилелди ва киче тахъана душмандин хуруз экъечизавай.

■ "Афгъанви" ветеранриз гъал тавунвай гзаф месэляяр авайди я. Квез Дербент шегъердин, райондин администрацийри куьмекар гузвани?

- Гълбетда, месэляяр авачиз туш. Чи союзда 332 член ава. Ибурукай 149 кас районда авай ветеранар я, 187 кас - шегъерда яшамеш жезвайбур. Набутриз медицинадин куьмек герек жезва, къвалер авачирбур, яшайишдин къвалерин шартлар хъсанарна къанзавайбур ава, къвал эцигдай чил къанзавай-бурни кими туш.

Лагъана къанда, шегъердиз Хизри Абакарович тайла, икъван йисара гъализ тахъана амай бязи месэляяр чкадилай юзаз башламишна. Ада чи месэлайриз дикъетдалди яб гана. Яваш-яваш абуру гъалдайдахъ чун инанмишарна. Дугъриданни, Хизри Абакаровича Сулейман Керимован тварцихъай шегъерда авай вири афгъанви ветеранриз куьмек гана. Заз и къве касди авунвай хъсанвал виридаз раиж ийиз къанзава. Ик, са афгъанви-ветерандин дидедиз къвал къачудай са миллион манат, набут пуд афгъанви ветеранриз гъар садаз 100 агъзур манат, рагъметдиз фейи афгъанвийрин 25 хендедайриз, Афгъанистанда телеф хъайи къве касдин дидейриз гъар садаз 50 агъзур манат ва 150 ветерандиз гъар садаз 35500 манат пул ахъайна. Им чаз члехи куьмек хъана. Виридан патай чна абуруз сагъар ва чпин девлетар артух хуьрай лугъуза.

Къвалах авачирбуруз, Дербентда эцигзавай цийи "Патриот" комплексда къвалахдай чкаяр тешкилда лагъанва.

Цийи Къуруш. Агалкъунар ва месэлаяр

Гъажи КЪАЗИЕВ

Къурушрин хуьруьн тарихдин дувулар лап деринра ава. 1952-йисуз къурушвиар Хасавюрт райондин мулкарал куьн хъана ва ина Цийи Къуруш хуьр арадал гъана. Алай вахтунда и хуьр районда члехибурукай сад я. Эхиримжи йисара хуьре киле фенвай дегишвилерикай, жемьтдин уьмуьрдикай, вилик акъвазнавай месэлайрикай чирун патал чун Къурушрин хуьруьн администрациядин къил Рафик Пирметович ЮСУПОВАХЪ (ада 2010-йисалай инихъ хуьруьн администрациядиз регъбервал гузва) галазгуьруьшмиш хъана.

■ **Рафик Пирметович, хуьре шумуд квал (майишат) ава, агъалирин къадар гъикъван я? Чкадин агъалияр квел машгул жезва?**

- Хуьре 1410 квал ава, агъалирин къадар 8744 касдив агакънава. Хуьре саки 1100-дав агакъна аялри келзавай юкван кве мектеб, участковый больница, ветеринариядин участок, 45-дав агакъна туьквенар, 80 аял авай аялрин бахча, пуд биржа, машина ремонтдай пуд цех, алакьадин отделение (почта), "Къурушрин сес" твар алай газет, МФЦ, 25 касди кваллахавай пожарный часть, регъв, банкетрин кве зал, культурадин квал, кве библиотека, музей, блокар акъуддай цех, пекарня, квачин къапар хъийдай кве мастерской ва ик мад маса къуллугъар кардик ква.

Жемьтдин кваллахдин шартларикай рахайтла, и жигъетдай са акъван тарифдай гъал авач. Агъалирин члехи пай Хасавюрт шегъерда авай базаррал физва, хейлин жегилири Россиядин шегъерра еке эцигунар киле физвай чкайра кваллахава. Газфур патарал физва. Хуьре са завод ва я фабрика кардик акатнайтла, агъалириз кваллахдай чкаяр артух, бейкаррин къадар тимил жедай.

■ **Члехи хуьруьхъ члехи къайгъуяр хъун тебии кар я. Малум тирвал, эхиримжи йисара республикадин руководстводи хуьрер аваданламушуниз къетлен фикир гузва. Кьилди къачуртла, Владимир Васильеван теклифдалди "Зи Дагъустан - шегъердин къулай шартлар", "Зи Дагъустан - зи рекъер", "Зи Дагъустан - зи яд" проектар кардик акатнава. Абурун сергъятра аваз Къурушрин хуьре кваллахар киле тухванвани?**

- Эхъ, бязи проектар чи хуьруьвни агакъна ва, акъвазвал, еке дегишвилерни хъан-

ва. Кьилди къачуртла, и проектрин сергъятра аваз эхиримжи йисара къамишривни зирзибилрив ацанвай, хуьруьн къуд патай янавай къаналар экскаватордин куьмекдалди миьхна. Хуьруьн юкьвай фенвай латокар авай центральный къанал, муькверин кланик патар къайдадиз хкана. "Зи Дагъустан - шегъердин къулай шартлар" проектди хуьре газф хизанар яшамин жезвай кве мертебадин квалерин вилик вири къулайвилер яратмишнавай ял ядай парк арадал гъидай мумкинвал гана. Хуьруьн юквал алай маршруткая акъвазардай майдан, агъакъалар кватл жезвай ким аваданламушна. Мугъаммад Хидирован тварунихъ галай мискиндин къаншарда мад са еке парк туькьурна. Къавуз рак янавай гъевчи базарни кардик кутунва.

"Зи Дагъустан - зи рекъер" проектдин сергъятра аваз Загъраб Баглиеван, Ярагъ Мегъамедан, Игъиррин, Сару Бекуьрован тварарихъ галай куьчейра къир цана. Алатай йисуз хуьруьн мектебра чим гудай къурулушар цийи хъууна, дегълизрин чиле цийи плитаяр туна. Хуьруьн куьчейра ишиглаван авуна.

Гелбетда, и гъерекатралди хуьруьн дердияр, гъална кланзавай месэлаяр куьтягъ хъанвач. Вилик цийи крар, проектар квал. Кьилди къачуртла, 2021-йисуз хуьре участковый цийи больница эцигун проектдик кутунва. Мадни башкъа, виликдай стадион хъайи чкадал, РФ-дин оборонадин министер-

стводин къаюмвилек кваз, 200 аял патал цийи бахча эцигда, проектдинни сметадин вири документар гъазурнава.

■ **Малум тирвал, Къурушрин хуьре гъам хъвадай, гъамни диггдай цин патакъай**

гъалар са акъван тарифдин бур тушир. Алай вахтунда и жигъетдай гъихътин дегишвилер киле фенва?

- Дугъридани, цин месэла совхоз чкайдалай къулухъ хцибурукай садаз элкьвена. Жемьт хъвадай целди таъминарун патал са суткада герек жезвай цин къадар 2200 кубо-

метр я. И жигъетдай хуьруьз 1500 кубометр яд бес жезвач. Гаф кватай чкадал заз жемьтдин тварунихъай хуьруьз Сулак вацун яд гъуник лайихлу пай кутур РФ-дин ЖКХ-дин ва эцигунрин министр Малик Баглиеван сагърай лугъуз кланзава. Цин месэладин патакъай агъакъал-общественник Эмирхан Эмировани газф зегъметар члугуна. Ам са шумуд сеферда министерствойриз, маса ида-райриз фена ва эхирни РФ-дин Кьил Владимир Васильевахъ галаз гуьруьшмиш хъана. Адан алахъури бегъерни гана.

Сулакдин яд агакъайла, чна жемьтдин куьмекдалди фадлай куьгъне хъанвай цин турбаяр (саки 10 км мензилдиз) пластикадин турбайралди эвезна. Амма идалди месэла гъална акъалтарнавач. 2021-йисуз жемьт хъвадай целди таъминарун кваллахар давамарун патал цийи проект гъазурнава. Хуьруьн килихъ цин гъамбархана эцигдайвал я. И макъадриз чара ийидай пулдин такъатарни гъазур я.

■ **Виликдай цийиз арадал къевезвай хизанар квалер эцигдай, майишат кутадай чилерин патакъай клевера гъатзавай. Исъадани гъакъ яни?**

- Идалай вилик чилер хуьруьн администрациядин ихтиярда авачир. И кардин патакъай кат-калтугунар газф хъана. Нетижда администрациядив яшайишдин квалер эцигун патал 375 гектар чил вахкана. Чилин патакъай игътияж авай хуьруьнвириз чна гъа и мулкарикай гузва.

■ **Администрациядиз кваллахдин жигъетдай куьмекар гуьзай бур авани?**

- Алай вахтунда чи хуьрляй 4 кас райондин, 11-ни хуьруьн собранидин депутатар я. Хуьруьн администрациядихъ участковый кве инспектор - полициядин майор Къазакъбиев Абдул ва капитан Айдемиров Рашидхан галкьурнава. Абуру чпин везифаяр намуслуказ киле тухузва, агъалири къанун-къайдадал, куьчейра миьхивал хуьнал гуьзчивалзава. Къанунрал амал тийизвайбуруз талукъ яз протоколар кхъизва, жерме ийизва.

Чаз киле хуьруьн агъакъалрин советдин председател Вердихан Вердиханов акъвазнавай дестедини куьмекзава. Кьилди къачуртла, абурухъ галаз санал хуьруьн дердияр, месэлаяр веревирдзава, абурун меслятрал, насигъатрал амалзава. Гаф кватай чкадал заз гъам хуьруьн администрация, гъамни хуьр паталди газф зегъметар члугъазвай райондин собранидин депутат, хуьруьн депутатрин собранидин председател Малик Шагъвеледован твар къаз кланзава. Адалай хуьруьн жемьт пара рази я. Мадни чи администрациядиз чпи-чпиз тешкилнавай гуьгуьллу пожарный дестедини еке куьмекар гузва.

■ **Налогар кватунин жигъетдай киле тухузвай кваллахдикай вуч лугъуз жеда?**

- И жигъетдай гъалар са акъван тарифдин бур туш. Кваллах зайиф еришралди вилик физва. Гъайиф хъи, газфур чи гъавурда акъзвач. Гъар садаз чир хъана кланда: кватлзавай налогрин гъисабдай чна хуьре

аваданламушунин кваллахар киле тухузва. Гъавилляй и кардивай къерех хъана виже къведач.

■ **Рафик Пирметович, суьгъбет авунай сагърай. Квехъ мадни еке агалкъунар хуьрай.**

- Куйнни сагърай, муаллим!

Мердали ЖАЛИЛОВ

(Эвел 36-39-нумрайра)

1990-йисан 19-августдин “Коммунист”-дин нумра 24 чин аваз акъатнава. Сифте чин “Келзавайбурун фикридин!” макъаладиллай ачух жезва. Ана кхьенва: “...гзафбуруз чидач жеди, йиса 17 агъзур экземплардин тираж аваз акъатзавай, кьиметни 3 кепек тир “Коммунист” газетдивай вич акъудун патал ийизвай харжийрин са пайни арадал хкиз тежезвайди. Амма им гьакъикъат я. Икьван гагда и харжияр партияди вичин хивез къачуз-вай. Гила, уьлкведа базардин шартлар кардик акатзавайла, гьар сада, лугудайвал, вичи вич хвена кланзава”.

Газетдин 24 чин квекай ибарат ятла, адан сад лагъай чинал кхьенва: “Демократиядиз акси туш”, “Съезддикай фикирар” (2-3-чинар), “Базардин экономикадин клуб” (4-5-чинар); “Куьне чавай хабар къунай” (9-чин); “Мегъамед пайгъамбар” (13-чин); “Желил буба” (14-чин); “Газет - клелзавайди - газет” (15-чин); “Хважамжам” (18-19-чинар); “Вун кесиб яни, девлетлу?” (17-чин); “Ви квал, ви югъ” (20-чин); “Гьардакай тимил - шимил” (23-чин). 24-чин телепрограммади къуна, 21-чин аялри талукарнава, ик! мадни.

Милли журналистика: цийи девир - цийи газет

Лагъана кланда, клелзавайбурун члехи паюнин тлалабун яз, газет ахгакъарунин кьимет къвердавай багъа жезвайтлани, хейлин йисара чи газетдин цийи жуьре (гъвечли чинар аваз) гьафтада 3 сеферда, яни гьа виликдай хьиз, амма 8 чин аваз, акъатна.

1991-йисуз, уьлкве чукулруни, тешкилатчиярни къакъатуни газетдин тиварни дегишарунал, кьиметни мадни багъа хьунал гъана.

“Лезги газетдин” мугъманар: А.Рашидов, Р.Жафаров, Р.Рамазанов, Къ.Къайибов

Гъавилляй 3 сеферда акъудзавай газетдин нумраяр сад авуна, “Лезги газет” 24 чин аваз, гьафтада са сеферда акъудунал элячина.

Тикрарзава: кар 1991-йисан августдин вацра, уьлкведа “ГКЧП-дин путч” лугудайди майдандиз экъечайла, кьиле фенай.

“Лезги газетди” вичелай вилик акъатай вири газетрин (“Цийи дуьнья”, “Социализмдин пайдах”, “Коммунист”) лап хъсан адетар цийи шартлара давамарна.

Сад лагъайди, виликдайни кьейднай, газетдин редакция хъсан кадрйралди, пешекар журналистралди мягъкемарна, къваларивни хайи члалаз, культурадиз, литературадиз, тарихдиз вафалу яратмишдай ксарин дестеяр тупламишна.

Къвед лагъайди, чкадал кваллахдай шартлар (компьютерар, кабинетар, мебель, экв, чимивал, яд, михивал) хъсанарна.

Пуд лагъайди, газет югъ-къандавай чи халкъдин лап кар алай месэлайриз мадни мукъва жез, гьар йикъан муракаб суалриз жавабар жагъуриз, базардин шартларай кьил акъудиз, цийи технологияр (интернет ва маса такъатар) кардик кутаз алахъна.

Журналистривай пешекарвал хкажун, ве-

зифайрив жавабарвилелди эгечлун, халкъдин эрзиманриз вафалувал хуьн истемешна. Гьелбетда, РФ-дин Конституциядин, Печатдин гьакъиндай закондин ва маса кьилин документрин сергъятра аваз.

Ингъе “Лезги газетдин” 2002-йисан 30-майдин нумра. Ам 24 чин аваз акъатнава. Тираж 14756 экземплардиз барабар я! Республикадин амай вири милли газетрин тиражрилай им гзаф тир! Лезги халкъдин руьгъ, савадлувал, культура, къанажагъдин винизвал къалурзавай уьлчме!

Квекай ибарат я и нумра? Сад лагъай чинал республикадин кьилин руководителрихъ галаз санал чи журналистрин дестеди янавай шикил ала. Им республикадин прессадин фестивалдихъ галаз алакьалу яз кьиле тухвай еке мярекатдай ганвай шикил ва материал я. Абурун давам 4-5-чинар гьатнава.

Газетдин и нумрада къвед лагъай сеферда хкянавай Дагъустан Республикадин Халкъдин Собранидин къанни цлуд лагъай сессиядин гьакъиндай малумат ва анал къабулай бязи кьарарар, маса документар чагнава. Йикъан важиблу месэлаяр гьихътинбуру ятла клелзавайбурув агакьарнава.

“Искусстводин устадар”, “Перепись - 2002”, “Хабарар”, “Дагъустанда мугъманвиле”, “Дагъустан Республикада алкоголизмдин, наркоманиядин ва токсикоманиядин ви-

лик пад къуни гьакъиндай РД-дин закондин проектдиз талуьк яз...”, “Дагъустан, девирар, кьисметар”, “Ван авуна”, “Келзавайда теклифзава”, “Гъевескаррин акъажунар”, “Чубарукар”, “Газет - клелзавайди - газет”, “Хабар къазва - жаваб гузва”, “Спорт”, “Чир хьун хъсан я”, “Лезги члал чи хазина я”, “МВД-дин пресс-кьуллуьгъди хабар гузва”, “Вакъияяр. Делилар. Баянар”, “Малуматар” ва маса руб-

рикайри и нумрадин мана-метлеб, ам гьикъван девлетлуди ятла хъсандиз раижзава.

2003-йисан 1-майдиз “Лезги газетдин” вич акъудиз эгечлай сад лагъай йикъалай инихъ агакьнавай 10000 (цлуд агъзур) лагъай нумра акъатнава. Гьамни 24 чиникай ибарат я. Тираж - 15519 я! Им гьеле идеологиядин органар авай Советрин девирда хъайи хътин нетижа я. И рекъемди генани чи газетдин еке дережадин гьакъиндай шагъидвалзавачни?..

Гъа ихътин члехи уьмуьрдив ацанвай газетдин кьиле Агъариза Узаировича 23 йис (1994-2017) кечирмишна. 2018-йисуз вичин 80 йисан юбилей кьейд авур зурба руьгъдин инсан, хъсан дуст ва журналист, халисан тешкилатчи, залум азарди садлагъана чавай къакъудна. Рагъметрай вичиз...

2018-йисан январдилай газетдин редакциядин кьилиз, виликамаз тешкилай махсус конкурсдин нетижа яз, гьа чи газетда вичин сифте цларар чап авур, гуьгъуьнлай ина жуьреба-жуьре отделра мухбирвиле кваллахай, тежриба къачур жегъли шаир, РФ-дин журналистрин ва писателрин союзрин член Мегъамед Ибрагъимович Ибрагъимов атана.....

Чал

Алаамат тушни!..

Мерд АЛИ

И веревирдер кхьиниз зун мад сеферда гьиле гьат хъувур профессор А.Г.Гуьлмегъамедован “Гафарикай гафар” ктаб я. Ам 2010-йисуз чагдай акъатна. Авторди чи члехи камалгълийрин - классикрин (Етим Эминан, Стлал Сулейманан, Алибег Фатахован ва мсб.) эсерра чеб кхьинин жигъетдайни, манадин барадайни жуьреба-жуьре гьалтзавай, бязи вахтара гилан клелзавайбуру гьавурдани такъазвай гафариз ва ибарайриз баянар ганва. Зи фикирдалди, члехи алимди хайи члалан тарихдиз ва бинейриз, манайрин гзафвиллиз (жуьреба-жуьрвиллиз) сиягъатнава. Яни члалан илим деринарун патал хейлин зегъметар цлугуна.

Члалан рекъе зегъмет цлугузвай алимар, члал чириз кланзавай студентар, адетдин муаллимар, яратмишзавай ксар патални им гьакъван вичел фикир желбзавай ктаб я. Ада чи хейлин суалриз жавабар жагъурун регъятарзава. Месела, чеб чал гьам рахунра, гьам кхьинрани гзаф гьалтзавай “дидедиз хъайиди” яни, ва я “дидеди хайиди”, “дизгегъ” яни, тахъайтла дезгъгъ”, “мармар” яни, туштла “мермер”, мад ва мад маса гафарин баянар ганва, абурун дуьз вариантлар, шаирди вичин цларце тунвай манаяр гьибур ятла, тайинариз алахънава.

Са бязи баянрихъ галаз рази тахъайтлани, алимди гьакъикъи мисалралди хейлин гафарин дуьзвал винел акъуднава. Бязи вахтара чал текстера гьалтзавай вири вариантлар дуьзбуру, гьалатл туширбуру тирди чирзава. Гъа жергедай яз “дидедиз хъана”, “дидеди хана” - къве вариантни дуьзбуру тирди субутзава. Анжах жуьреба-жуьре стилра - рахунрин ва кхьинрин - абуру кардик кутадай тегъерар ава.

Мад са тереф: шииратдин члала шаирри гьа са гафунин вариантлар чпиз клани тегъерда, асул гьисабдай, везин хуьн паталди кардик кутазава. Месела, бармакбермек; мармар - мермер; чичек - чичлак ва ик! мадни. Рахунра бармак ятлани, шаирдин члала бермекни хуьн мумкин я. (Намус квай бермек я фьле... С.С.)

Нугъатрин гафарин кьисметни гьахътинди я: пел - пьал, хизан - хазан, стол - устул ва ик! мадни.

Члехи классикрин эсерар яргъал девирра садавай сада кхьин хъийидайла, иллаки араб гьарфарай кириллицадиз (гилан чи алфавит) ахкъудайлани, хейлин гьалатриз рехъ ганва. Гъавилляйни чи ктабра гьа са гафунин са шумуд вариант гьатнава. И карди муаллимарни, аяларни, адетдин клелзавайбуруни суалра тун тавуна туш. Ихътин дуьшуьшра алимди ктабар туькьурзавай ксариз а вариантрин лезги члалан баянарни гун теклифзава. Месела, мердер - сердер; члахъ - чулахъ, (чуплахъ); дамах - дамагаъ ва масабуру. Ибуру гьарма сад чпин мана авай, амма кхьиниз мукъва гафар я. Ктабра бязи вахтара какадарнава... Ихътин гьалди чи гележегдин редакторривай, корректорривай, гафарганар туькьурзавабурувай гафариз дикъет гун ва гьинал гьа гаф герек ятла, гьам кхьин истемешзава.

Санлай къачуртла, алимди вичин гъвечли ктабда (ам гъвечли форматдин 175 чиникай ибарат я) члалан члехи месэлаяр къарагъарнава. Вичини эхирдай умуд кваз лагъанва: “Фикир ийиз кланзава хьи, чи ктабдизни “члалан руьгъдин давамчяр” жеди”. (Твар къунвай ктабдин 173-чин).

Алимди чи къенин аямдин члалан устатри (Азиз Алем, Арбен Къардаш, Ф.Нагъиев, Зульфийкар, Майрудин ва мсб.) лезги грамматикадин къайдаяр хвена, члалан жуьреба-жуьре паяр, морфемаяр, клусар ишлемишуналди, хей-

лин цийи гафар, манадин жигъетдай акъалтлай деринбуру ва рангаралди девлетлуру, арадал гьизвайди кьейднава. Им тлехи гьал я. Члал хуьнин, виликди тухунин, девлетлу ва маналу авунин са рехъ цийи гафар арадал гьун я. Алимди вичи кхьенвай “давамчичи” цийи гаф (мана) я. Давамчи - давамардайди, клелчи - клелзавайди, суьгъбетчи - суьгъбетзавайди ва ик! мадни са къурулушдин гафар я.

Амма, чи клусуни (суффиксди) чекме - чекмечи, зуьрне - зуьрнечи, суьгъуьр - суьгъуьрчи хътин са суьществительный-рикий маса, яни кардин, пешедин тиварарни арадал гьизва. Им чи члала фадлай тайин хъанвай къайда ятла, давамчи, клелчи, суьгъбетчи ва масабуру цийиз арадал гьанвайбуру я. Ибурук къелемчи, суьреччи, сергъятчи хътин гафарни кукътаз жеда.

Аквазвайвал, месэла екеди ва четинди я. Гьар садалай ахътин суалрай экъечлизни алакьдач. Гьар са дуьшуьшда члалан яратмишуна, халкъдин фольклорда, тарихда къекъевена, ахтармишна кланзава. Яргъалди зегъмет цлугун герек жезва.

Белки, гъавилляй я жеде, ихътин ктаб гьилиз атана цлуд йис алатнаватлани, члалан халисан са пешекарни алимдин тлалабун кьилиз акъуддай, члалан алемда къекъеведай, гафариз баянар гудай, гьалатлар туькьур хъийидай, дуьз тереф къалурдай рекъерихъ къекъевезвайди аквазвач.

Шаир ва муаллим М.Б.Бабаханова лезги ва урус члаларин таржумайрин члехи словарь чаз багъишнава. Ана гьар са гафуниз (нугъатрайни къачунвай) баянар ганва. Вариантарни, са манадин гафарни, гафарин дурумлу ибараярни бес къадарда гьатнава. Урус члалазни вири манаяр таржума авунва. Ида члаларал рик! алайбуруз абуру чирунин кар регъятарзава. Аферин, баркалла, икьван еке зегъмет цлугуна, майдандиз ахътин кваллах - словарь акъудай хъиз!

Профессор А.Г.Гуьлмегъамедован 3 томдикай ибарат тир “Лезги члалан баянрин (толковый) словарни” члалан хазина я. Адакай менфят кхуддайдаз чи гьар са гафунин ери-феле гьинай ятла, гьихътин манаяр гузватла чир жеда...

Къалабулух кутазвайди, за мад сеферда тикрарзава, а кар я хьи, алай аямда чи вузра, илимдин институтра, Дербентдин педколледжда лезги члалал машгул жезвай алимар амайди хьиз туш. Чирзавач абуру чеб...

Инал филологиядин илимрин доктор, профессор Фаида Абубакаровна Гъаниева бейкеф тахъун кланзава чаз. Газетда члалан месэла кьеле гьатайвалди ва я са гьихътин ятла тапан “илимар” гъаз майдандиз экъечизвайбуру акурвалди, ада уьткъемвилелди члалан илимдин дуьзвиллин терез кардик кутазава, жавабарни гузва. Сагърай чи члехи вах!

Амма, чи фикирдалди, им тлимил я. Са Нариман Шамсудинович Абдулмуталибовалай гъейри, лезги члалан гьакъиндай чпин фикирар газетда къалурай ва я къалуриз клан хъайи жегъил алим гьелелиг авач.

Чпихъ лап вини дережадин пешекарвал (категория) авай дидед члалан муаллимарни чахъ цлудралди авайди чиди. Амма абурун ялавлу сес, члал хуьн патал цлугузвай жегъ аквазвач.

Конференцийрал члалаз ва адан чешмейриз дерин анализ ганвай докладар тахъана туш... Амма абурукай клелзавайбуруз хабар жезвач. Члалан месэлаяр гъаз чеб пешекарар туширбуру гзаф рахазва. Амма члалан илим арадал къевезватла чидач. Белки, лезги члал ахтармишна, чирзамачтла?..

Умудлу я, чи суалриз жавабар гудайбуру жеда...

Веревиридер “Инфодемия” вуч азар я?

Мердали ЖАЛИЛОВ,
литературадин отделдин редактор

Эхиримжи вахтунда ван тежезвай хьтин азаррин, абурухъ галаз санал дарманринни тварар амач. “Корона-вирус”, “пандемия” гафарихъ галаз чун саки вердиш хьанва. Вучтин азар ятла, адакай гьикл хуьдатла, вуч авун лазим ятла, саки чизва, чирзава...

И арада и мукьвара заз чи “Рен ТВ” каналдай «инфодемия» гафни ван хьана. “Спекулянты: кому это выгодно?” твар алай члехи программа кьалурзавай. Вич лугьумир, “инфодемия” гаф чи базаррални туьквенра, базайрани квалера, куьнейрални рекьера алверзавай “бизнесчийри” (спекулянтри) арадал гьанвай гаф - цийи “азар” я кьван!

Спекулянтар - “инфодемиядин” сагьибар?.. “Спекулянтар” - спекуляциядал машгьулбур тирди кьалурнава, и Урус члалани лезги члалан словарда. “Спекуляция” гафунихъ кьетлен метлебар ава: 1. Алвер, кьазанжи патал кьачуз, гун; 2. Са кардикай, садан четин гьалдикай вичиз менфят кьачун; 3. Философиядин тежрибадал бинеламиш тавуна, гьакл кьуру фикирралди, тежриба квачиз, жагурна, чириз умуд ийидай идеалиствилин ахтармишун.

Советрин девирда спекуляциядиз “Законсуз рекьералди жуь девлетлу авун” лугьузвай. И кардай гьиле гьатай спекулянтар кьелвай жазаламишзавай.

“Демократиядин” девирда “спекуляция”, “спекулянт” гафар “бизнес”, “карчивал”, гафаралди эвезна, абурук члуру мана квайди садани, белки, кьатлузмач. Вуч клантлани, санлай гьевчи кьиметдай кьачуна, масанал маса хце - пул кьведа! Кьил хуьк жуваз кланвал!..

Девирдай аквазвайвал, государстводини и “гьевчи”, “юкьван” бизнесчийриз куьмек гузва. Абуру арадал гьиз, тербияламишиз, махсус кьуллугьар - “инкубаторар” кардик кутунва.

Амма ибурул, яни спекулянтрал, “мошенникар” (“лутуяр”) лугьудай тварни алайди парабуру гьиссзавач. Я спекулянтри чпи, я абурувай мал, шейэр маса кьачузвайбуру, я кьанун-кьайда хуьзвайбуруни...

«Мошенник» гаф, вич спекулянтдин гьиле гьатна, алдатмишай, усаларай, вичивай пул кьакьудай ксарин рикел кьезева. Ибурукин асул гьисабдай закондиз муьтлугь, чуьнуьхай, кьакьудай затлунихъ вил галачирбур ква. Девлетлуди, кьуватлуди алдатмишун акьван регьят кар туш.

Амма чи халкь, социализмдин девирдин марифатлувилин кьанунралди тербияламиш хьанвайбуру алдатмишун, абурувай пул, шей кьакьудун вагьши базардин лутуйриз (мошенникриз) са куьнайни туш.

Спекулянт (мошенник) жазаламишдай законарни чи кодексра амайди хьиз туш. Месела, советрин вахтунда саниз хьсан кино ва я концерт атанвайди виридалай вилик спекулянтриз чир жедай. Абуру кассадай саки вири билетар маса кьачуна, а патлахъ вичиз клани кьиметдай маса гуз жедай. Кьанун-кьайда хуьдай органриз акунни абуру чпин кьил чуьнуьхдай. Гьиле гьатайбуру жазадивни агакьардай.

Гилан девирда, месела, стадиондал футболдай командайрин акьажунар хун лазим я. Лутуйри чпиз клани кьван билетар кьачуна, цларихъ маса гуда. Садани им члуру кар я лугьудач. Кьадагьа аламач, санлай кьачуна, масанал маса хунал... Чи обществада алвер тийизвай, яни спе-

куляциядик квачир са хелни, са затни (дарманар, недай-хьвадай суьрсетар, жуьреба-жуьре алатар, приборар ва мсб) амайди хьиз туш...

Дуьньядал элкьвенвай тлугьвалди спекуляция (лутувал) садлагьана цавариз акьудайди вирибуру гьиссна. Чна инал твар кьунвай телепередачани гьа карди арадал гьанвайди я.

Чи газетдани алверчивилиз (лутувиллиз) алазни, алачизни базарра, аптекайра, масанра лап герек затларин, дарманрин кьиметар хажуниз, я тахьайтла, вири аваз-аваз, чеб девлетлу хун патал кьас-туналди базарра кьитвал туниз акси материалар тлимил хьиззавач. Чун ихьтин крар инсандин марифатдив кьазвайбуру туш лугьуз, намусдин кьанунар рикел гьиз, рахазва. Амма лутудиз (мошенникдиз) чаз чидай я марифатдикай, я намусдикай пай ганвайди хьиз туш. Аданди пул хуьрай - маса вири гьада арадал гьада лугьудай инанмишвал я.

Гьатта фадлай вахт алатнавай, инсанрин сагьламвиллиз зиян гузвай гьикьван затлар, багьа цлалцам чарарик кутаз, тапан тарифариз, маса гузва! Физва гьилай вири...

Сенжефилдикай (имбирдикай) и тлугьвалдин вахтунда тавур “дарман” хьанач. Адан кьимет гьикьван цавариз акьудна! Амма лугьузвай са дарманни, чебни тлугьвалдиз акси, адак квачирди дуьздал акьатна. Геж хьана...

Туьквенра члахар, кьел, спичкаяр, запунар куьтягъ жезва лагьана, ванер чуклурда. Тадиз а затлар таквадайвал, кьасухдай кьевирда. Тарашда инсанри вири затлар лап вини кьиметрайни!.. Ибуру шумудни садра чинра хьанвай, жезвай крар я.

Виридаз лап герек гьуьр чиниз кьунши регионрай гьизвай. Гьуьр чкадал ишлемишзавайбуру, базаррив агакьарзавайбуру, мад гьуьр хгузмач, кьиметар хажазва лагьана, “муштулухар” гуда, са чувал гьуьруьн кьимет гьар вацра хкажда. Са йис вилик 600-700 манатдихъ маса гузвай (кваллиз гьизвай) гьуьруьн чувалдин кьимет (50 кг) гила 1250 манатдив агакьнава. Йисан эхирдалди и рекьем гьихьтинди жедатла, низ чида...

Гьа и саягьа мал (спирт, емишар, май-ваяр, тенбек, хамар, сар ва икл мадни), санлай гьевчи кьиметрай маса кьачуна, ахпа, гьатта еридин жигьетдай садани ахтармишзавачтлани, абуру члехи кьиметрай хгудайлани, лугьуда: за исятда 100 манатдай кьачурди я, ваз гьевчи кьиметдай гудани?..

Обществоди, государстводини чи инсанар гьа шартлара тунва. Гьамиша кьвалахна (заводда, карханада, колхозда, совхозда), кьил хуьзвайбуру са кеспидикин квачирбуруз элкьвейла, кьил хуьдай рехъ яз спекуляция (алверчивал) хьязвава. Садбурулай алакьзава и карни, муькуьбурулай - ваь. Базардин кьанун я ман лугьузва кьанун-кьайда хуьзвайбуруни.

Ина, гьелбетда, са тлугьвал ваь, садрани ван тахьай тлугьвалар гьикьван жеда-тла, низ чида?

“Инфодемия” - “коронавирусдин” тлугьвалди гьакьван хцидаказ кардик кутур, амма вич фадлай авай тлугьвал - информациядин члуру хабарар, реклама лугьудай азар я кьван! Адакайни неинки базарраллай лутуйриз, гьакл информациядин бязи такьатар гьайбурузни хийир жезвайдал шак алач. Иллаки - интернетдин сайт-рал машгьулбуруз. Тагузвай жуьредин я “муштулух”, тийизвай я таб амач. Илпизава чпин фикирар, кьакьудзава пул...

Бес миьхи рехъ, гьалалдин крар, намус-гьейрат, инсанвал гьикл хуьрай? Ни хуьда чун обществада икьван устадивилелди чклизвай тлугьвалрикой?! Гьихьтин кьуватри чун саламат ийида?..

Кьурбан АКИМОВ,
писатель, илимрин доктор

...Са члехи десте жегьил лезгийар чпин хизанарни галаз Якутстандин виридалайни мекь, хуьтлугьз шуьшедин кьаргьуда авай живе, адетдин улчмедилай агьуз аватна, хьиткьинзавай Кьизилшегьердиз акьатна... Ина сифте кьвач эцигдай инженер Ханов Балахан Ханович хьана. Кьумрал якларин, ацай туп хьтин, бурма мекер авай, чулаз спелар квай жегьил мядендин директор Иванован рикли члугуна: ада кавказви эцигунрин отделдин начальнивиле тайинарна...

Балахана яваш-яваш вичин далу падни яцлу авуна: заместителвиле Малахан, куьмекчивиле Кьалахан (адаз фялейри Зам-Цам лугьузвай) эцигна. Абуру пудни Лезгистандин са дерадай акьатнавай, са йисара Махачкьаладин институтда кьелнавай танишар-билишар тир.

Отделдиз мад са инженер герек хьайила, Балахана мяденда вил кьекьуьрна, гьа мукьвара иниз атана, фялевиле кьвалахзавай инженер Самуров Амураз эверна, адахъ галаз суьгьбетарна. Жегьил пешекардин келледа вуч аватла чирна, лагьана:

- Самурни Амур, фамилини твар сад-садахъ галаз лап серес кьазва... Заз аквазва, чазни сад-садахъ галаз рахаз регьят жеда... Ша, Ашукь-Амур, вуна зи отделда кьвалах ая! Ина инженердин са чка хьанва.

...Амура нянрихъ вичин цийи кьуллугь хуьрекананда жумартдаказ чуьхвена: сифте суфрадихъ отделдин начальник, адан кьве куьмекчи галай, ахпа абурун кьадар, “кьилихъ лацу фитеяр галайбуру” са-сад буш жердавай, кьвед-пуд сеферда артух хьана... Ахпа... Кефли хьанвай кьве фяледи арада кьал акьатна... Ахпа кьапар хана... Эхирдай милицадиз аватна...

Пуд чакьални са инсан

Пакамахъ вири, чуру-спел твана, атирар яна, миьхи малаикар хьиз, кьвалахал атана. Амур вичиз кьалурай столдихъ ацукьна, тебрикар кьабулдиз эгечна... Накьан газ кумайбуру са сивяй рахазва, хуььрезва... Анжах отделдин начальнидин чин члуру я... Са югь, кьве югь, са гьафте, кьве гьафте алатна, Балаханан чин дегьш хьанач. Эхир Амура Кьалаханавай чинеба жузуна:

- Яда, чи начальнидин чин гьамиша гьа ихьтин члуруди яни?
- Ваь. Ам ваз гьакл тамашзавайди я.
- Заз вучиз?
- Вуна адаз гилани ганвачни?
- Вуч?!

Кьалахана эрчи гьилин пуд тлуб сад-садавай гьуьцна, пулунин ишара кьалуруна.

- Ада кьачузвайди яни?! - Амуран вилер эквиз хьана.
- Эхь.
- Яраб вунани ганатла?
- Эхь, зани гайиди я.
- Гила зани гана кланзавани?
- Эхь.
- За гудач.
- Вуна вучиз гудач?

- Сад лагьайди, ришвет гун институтдин диплом гвай инженердин усалвал я. Кьвед лагьайди, за садавайни жуваз кьуллугь тлалабайди туш, и чка заз Балахана вичи теклифайди я. Пуд лагьайди, зун ришвет гуз вердиш хьанвач, - хуььрена.

- Тагайтла, вун иниз регьятдаказ атайди хьиз, гьакл ахкьатни хьийида, стха, - лагьана Замди-Цамди.
- Заз жуван члехидан руфуна шумуд рад, кьиле шумуд винт аватла чида.

Вахтар физва... Балаханан чин ачух жезвач. Ам Амуран кьвалахдилай я разини туш, я наразини: анжах гьар гьафтедин, вацран эхирда, артухан са суьгьбет-салани тавуна, отчетар кьабулзава...

Гатфариз, кьве метрдин кьакьан живер цлразвайла, Амуран уьмуьрда гьич хиялдини текьведий хьтин вакия хьана: адаз мядендин директорди вичин кабинетдиз эверна, кадрийрин отелдин начальни алай чкадал лагьана:
- Юлдаш Самуров, заз ви чирвилерикай, алакьунрикой, савадлувилик хабар ава. Вуна мяденда тухузвай ахтармишуна, ви гьахъ-гьисабар алмирз хасбуру я. За фадлай ваз инженердин кьуллугь гуникай фикризавай. Ханова вичин отделда ваз гьахьтин кьвалах гайила, зун секин хьанай. Кье чахъ ваз мадни кьакьан кьуллугь гудай мумкинвал хьанва: чаз вун зи куьмекчивилиз хкиз кланзава. Рази ятла, алад, Хановавай

жуваз кьени характеристика кьачу, инал хьша, акьван члалди чна приказни гьазурда...

Амур отделдиз хтун кумазди, Балахана та-диз жузуна:

- Ваз директорди вучиз эвернавай, гада?
Амура жаваб гана, вичиз характеристика гун тлалабна.

- Вуч?! - начальникой гьарай акьатна. - Характеристика?! Завай ваз кьени характеристика гуз жедач! - плузарик яганатдин хьвер кьаз лагьана начальникойди.

- Вучиз?! - Амурни тажуб хьана. - Зак вуч тахир кьва, я члехи стха?

- Мядендин хуьрекананда вилер буьркьуь жедалди эрекьар хьвазвайдаз кьени характеристика кьезевани?! - амалдарвилелди жузуна начальникойди.

- Ам вун, куьн галаз хьайи са сефер я ман, - Амур, куьмек кланз, замриз килигна.

- Бес завутдин кьапар хун гьикл я?
- За абурун кьимет гьа чкадал вахканай кьван.

- Бес пиян инженер милицада гьатун гьикл хуьй?

- Гьамни вун галай сеферда хьайи кар я ман.
- Аник зун ерли квачир! - гьарайна Балахана.
- Вун хизандихъ галазни бегьем туькьуьзвач, - лагьана Малахана.

- Ам фитне я, дуст. Валай тафаватлу яз, зунни зи свас, виртни члех хьиз, туькьвенва.

- Вуна, Амур, гьикьван кьуру барбийар ягьайтлани, таягьайтлани, ваз за кьени характеристика гузвач! - малумарна начальникойди. - Гьакл лагь жуь ракьурайдиз...

Амуран рикел вичи и йикьара аялриз кьелай мах хтана, вилерикай инсандал гьужумзавай пуд чакьалдин шикл карагна... Ада фикирна: “Ханова лезгийриз хьсанвилер ийизва лугьузвай. Абуру вилерайни хкизва... Урусриз, якуьтриз,

башкирриз адавай чуькьни жезвач. Лезгийрал гьалтайла...

- Я гадаяр, - рахана Амур, - кье инал, чи арада, “Пуд чакьални са инсан” мах тикрар хьана хьи?!

- Вуч мах?! Чакьалар вуьжар я?! - хьел атана начальникойди.

- Зи рикел гьахьтин мах хтана... За накь жуван аялриз кьелай мах... Ингье кье куьне, пуд касди, зал гьужумнава...

- Чна ваз авайвал лагьана! - тестикьарна начальникойди...

Амур умудсуз хьана, миьхи гьавадал экьечна. Тамари элкьуьрна кьунвай гегьенш тлелиат акурла, гьасятда вилерикай хайи дагьлар, пуд пилен яру гьайкал хьиз, нур гуз аквазнавай Гьуцарсув карагна. Шад хьана, жегьилди каш кваз дерин негес члугуна... Рикел гьамиша эрчи гьилин тлуб цава авай дуст заридин “Гьуцарсу-вун хва я зун!” гафар хтана... Ам, кьагьриман руьгь ахкатна, чанда жегьт аваз, мядендин директордин идарадихъ фена, инанмишвилелди адан кабинетдиз гьахьна.

- Характеристика! - директорди гьил яргьи авуна.
- Ганач, - са гафуналди жаваб гана Амура.
- Вучиз?

- Зун вуна гузвай кьуллугьдиз лайихлу туш лагьана.

- Гьавурда акьуна. Вун, жанаби Самуров, тажуб жемир: пехилвал гзаф инсанриз хас члуру хесет я. Яшлу директорди жегьил ахтармишун кьетла, жузуна: - Бес кьени характеристика гьачиз вуна гила вуча?

- За Хановаз арза кьхена, адан отделда кьвалахзамач. Зун, вуна, жанаби Иванов, мяденда виликан кьвалахал кьванни кьабул тахвуртла, пака БАМ-дал фида.

Директорди хьанарна:
- Я юлдаш, вун лап туьнт итим я хьи! БАМ-дал физ тади кьачумир: вун чаз инани герек я. Ада телефондин трубка хкажна, тлуб твадай ткевенар авай бици чарх кьве сеферда эрчи патлахъ зарбдиз элкьуьрна, жаваб гайидаз векидаказ лагьана: - Жанаби Ханов, Самурован характеристика вад декьикадилай зи столдал хуьрай!..

Иванова столдин дахилдай са куьлег кьачуна, Амурав вугана, лагьана:

- Дегьлиздин эрчи патлахъ галай кабинет кьени йикьалай види я. Алад, ацукь, кьвалаха...

(Материал куьруь авуна)

Хци месэла

Сифте нубатда - МИХЬИВАЛ

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Гьар йикъан яшайишдин амукаяр, зирзибил (ТБО) кватлун, тухвана тергун ва я абурукай менфят къачун алай вахтунда хци месэладиз элкьвенва. Арадал къезвай зирзибилрин хьуртари чи хуьреринни шегьерин акунар члурунихъ галаз санал элкьвена кунвай тлебиатни чиркин арзава. Экологиядин мусибатдин гьалар са юкьуз ваь, инсанрин меденисузвилини чиновникрин къайгьусузвилини нетижада йисаралди арадал къеззва. Виридалайни члуруди зегьле ракъурдай и хаталу гьалдихъ галаз инсанар вердиш хьун я.

И макьалада ихтилат асул гьисабдай Ахцегь райондикай физватлани, месэла вирибуруз талукь акалтай важиблути тирвилляй адал са тлимил гегьеншдиз акьвазин. Урусатдин сергьятра гьар йисуз кватл жезвай 40 млн. тонн ТБО-дин анжах 15% кватлна тергиз, менфят къачуз жезва. Амай пай лагьайтла, тухуз свалкайрал гадарзава, нетижада садакай ма-садак акатдай хаталу азаррин чешмеяр арадал къеззва. Къанундалди Роспотребнадзорди ТБО кылди-кылди кватлиз тухунал ва ам гьялунал гуьзчивална кланзава. Талукь тир шартлар, гьалдай карханаяр авачирвилляй гьакьикъат къе чаз акьваздай я.

Дагьустанда ТБО къабулдай ва гьалдай ихтияр авай къве полигон ава - Избербашдани Къизлярда. Вири республикадай зирзибил анриз тухун лазим я. Амма анра Дагьустанда йикъа кватл жезвай къван (гьеле икьван чвалалди авайдакай

рахадач) амукаяррин рабатвал ийиз жезвач. Махачкъаладани кваз яшайишдин клеви амукаяр кылди-кылди контейнериз кватлиз тежезвайвилляй, полигонра сортироватдай махсус комплексар авачирвилляй ТБО-диз талукь месэла тамамдиз гьялиз жезвач. Гьелелиг вахтуналди тлебиатди вири хасаратвилер эхзава. Амма члуру гьалдин, кардин вилик пад къаз тахьайтла, чна эгьуьнзавай фуруз чун аватунин хаталувал ава.

Къейд ийин хьи, Ахцегь райондин руководстводин къетли гуьзчилик кваз 2017-2018-йисара чкадин администрацийрин ва жемьяти тешкилай мелерин къуватралди райондин мулкар цуд йисаралди кватл хьанвай зирзибилрикай ми хьи авуна. Гуьгьуьнлай, гьар юкьуз райцентрадин ва члехи хуьрерин куьчейра махсус улакьар къекуьуьриз, зирзибилар Гьурун кламун полигондал кватл хьийиз хьана. Ихьтин гьаларал вири рази тир ва къуд пад ми хьи хьхьанвай. Райондин мулкар цийи килелай чиркин хьхьунин месэла 2019-йисан 1-январдай кьулухъ пайда хьхьана. Дугьри я, сифте са зур йисан къене жемьяти и кар гьисснач, вучиз лагьайтла зирзибилар гьа адет хьанвай къайдада кватлзавай, амма гуьгьуьнлай и кар акьваз хьана, садани кватл хьувунач.

- Районда зирзибилар кватлун ва тухун патал аукцион малумардайлани, чун хабардарнач. Майдандиз лицензия гвай анжах са иштиракчи - "Экологи-ка" ООО экьечна, Киблепатан Дагьустандин зонада региональный операторни гьадакай хьана, - сугьбетзава Ахцегь райондин администрациядин депутатрин собранидин председатель Абдулкерим Палчаева. - Зирзибил тухунай жемьативай къачудай пулдин тарифарни тайнарна. Живе кьур-

вал, и карханади гьар юкьуз, зирзибилар кватлиз, райондай акьудун лазим тир. Амма кваллахдай кас хьанач. Гуьгьуьнлай малум хьайивал, чпихъ материалринни алатрин база ва чи шартлара кваллахдай тежриба авачир абурувай и кар тамамариз хьунни мумкин тушир. Райондин руководстводихъ галаз кьиле фейи гуьруьшдал "Экологи-ка" ООО карханадин регьбер Альберт Черникова чавай куьмек тлабабна. Адахъ инанмиш хьана, райондин кьил Осман Абдулкеримован регьбервилек кваз чна 5-6 вацра бюджетдин бур тушир 3 миллион манатдилай артух пулдин такьатар серфна (и рекье бюджетдин пул харждай ихтияр авач), виликдай хьиз ТБО тухуз эхгечна. Сифтедай районзегьлийри месэладин хцивал гьиссзавачир ва, дугьри я, парабуру зирзибил тухунай тайинарнай пулни гузвачир. Са къадар вахт алатайла, зирзибил кватлзавай рабочиригь мажибар ахгакьнач, инанал хьуртар пайда жез, лап беябурчивилин гьалар, шикаятар арадал атана. Куьрелди, месэла гьялун патал чун судриз, гьукумдин кьилевайбуруз шикаятар авуниз мажбур хьана. Нетижада са шумудра "Экологи-ка" ООО-дин члехибур дегиш хьана (Къазибегов, Мегьамедов...), амма месэла гьа авайвал амукаяр. Гьар юкьуз зирзибилар кватлиз, Избербашдин полигондал тухвана клани чкадал къве гьафтедилай садра Ахцегь Ленинан тварунихъ галай куьче ми хьиз, зирзибил Гьурун кламун патав гадариз хьана. Ик чна, вири сад хьана, ми хьи хьувур хуьрер, кламарни дереяр, гьайиф хьи, мад хьуртарив ахцана...

тлун патал транспорт кардик кутунин къайгьуйрик ква. Гьелелиг ТБО кватлиз, райондин полигондал хуьзва. Гележегда, прессламишиз, Дербентдиз, Избербашдиз тухуда. И кар патал чаз лазим техника, фьялеяр, пешекарар ава. Куьчеяр ми хьи хьувунихъ галаз санал алай вахтунда гьар юкьуз ТБО кватлиз тухунай гьакьи къачун патал кылди ксарихъ, хизанрихъ ва идарайрихъ галаз икьрар кутлунунин (РФ-дин 2016-йисан 12-ноябрдиз къабулай 1156-нумрадин къарардал асаслу яз, региональный операторди типовой икьрардин гьакьиндай материал вичин официальный сайтдал эцигай 16 йикъалай ам вич-вичелай къуватда гьатзава) ва халкъ гьавурдик кутунин кваллахар кьиле тухузва. Региондин оператордихъ галаз кутлуннавай кылдин икьрар тахьун себеб яз, чи коммунальный къуллугьдикай менфят къачузвай кас - абонент РФ-дин Закондалди (ч.1 ст. 8.2 КоАП) административный жавабдарвилек азад жезвач.

- Фиридин Жабраилович, ТКО (твёрдый коммунальный отход) кватлиз тухунин кьиметар гьихьтин бур я?

- Тарифар чна тайинарзава, а бур РД-дин тлебиатдин ресурсин ва экологиядин министрстводин 338-нумрадин къарардалди гьеле 2018-йисан 21-декабрдиз тештикарнава. Кьилди къачуртла, 5000-далай артух нефес авай чкайра гьар касдивай вацра 42,85 манат (йиса 514,20 манат), 5000-далай тлимил инсанар яшамиз жезвай чкайра - 32,03 манат, яни йиса 284,36 манат пул къачузва. Гьар са идарадиз, карханадиз кылдин кьимет тайинарнава. Месэла, администрациядин офисра гьар са касдилай 28,25 манат (йиса - 339 манат), юкьван чирвилерин мектебдин гьар са ученикдилай - 3,21 манат (йиса 38,52) къачузва. Чахъ галаз икьрар инкарна, ТКО тухунай пул тагудай, экологиядин ва санэпидистемешунрал амал тийидай кылдин ксарал - 1000-2000, юридический ксарал 10000-30000 манатдин жермеяр илитла. Тагькимарин, 2019-йисан 1-январдилай чпел алай буржар вахун тийизвай абонентар суддиз вугуниз мажбур жеда.

Газетдикай менфят къачуналди, аз, жемьатихъ элкьвена, ик лугьуз кланзава:

И татугай гьалдал эхир эцигун патал райондин руководстводи "УЖКХ" МБУ-дин базадин бинедаллаз лицензия къачуна ва "Экологи-ка" ООО-дин руководстводихъ галаз четин рахунрин нетижада субпудратчивилин (субпудратчик) икьрар кутлунна. Ик, сентябрдин вацралай региональный оператордин везифаяр УЖКХ-ди кьиле тухузва, гьалар пайгардик акат хьийизва.

- Кваллахдай лицензия гьиле гьатуникди чаз, "Экологи-ка" ООО-дин субпудратчи яз, кылдин ксарихъ ва идарайрихъ галаз махсус икьрар кутлунналди, пул кватлдай, виликрай хьанвай буржар вахчудай (герек атайтла, гьатта суддин куьмекдалди) ва, кьилинди, ТБО кватлиз тухудай тамам ихтиярар ава, - лугьузва муниципалитетдин УЖКХ-дин начальник Фиридин Магьмудова. - Исятда чун цийи контейнерар мад къачунин (фикир гьар са шей кылди кватлун я), бязи куьчейрай яшайишдин амукаяр чувалралди квал-

гьурметлу юлдашар, ми хьивал чи культурадин дережа къалурзавай, сагьламвиллин замин тир къетлен уьлчме я. Ми хьивал женнетдай атанвай зат я гьавайда лагьанвач. Ша чна чи гьаят, куьче, хуьр, район умуми къуватралди зирзибилрикай ми хьин, элкьуьрна кунвай тлебиат хуьн. Дуьз гьавурда акьуна кланда, базардин экономикадин шартлара гьавая гузвай са шейни авач. Яшайишдин, яни коммунальный гьар са къуллугьдай - ишлемиззавай токдай, газдай, хьвазвай ций хьиз, яшайишдин амукаяр кватлиз тухунайни гьакьигана кланзава.

Уьзуьмчи С.Пирмегьамедов

Кварчагь дередин уьзуьмлухура

Хазран КЬАСУМОВ

КИВАРЧАГЬРИН ДЕРЕ. Вичиз шаир Абдул Муталибова гьахьлудаказ "къучагьрин дере" лагьай и гуьзел, мублагь чкада зегьметдал рик алай, чилин къадир авай инсанар яшамиз жезва. Ана хуьруьн майишатдин кьилин хел уьзуьмчивал я. Советрин девирдин йисара дерада неинки районда, гьак республикада уьзуьмчивилин кьенкьвечи майишатрикай сад тир "Коммуна" совхоз кардик квай. Ана гьар йисуз гьасилиз хьайи 5000-6000 тонн ципицлар Кварчагьрин чехирар хкуддай заводда гьялзавай. Гьайиф хьи, "перестройкадин" ялавди и совхоздиз, чехиррин заводдизни инад кьуна...

Эхиримжи 8-10 йисан девирда дерада уьзуьмчивал кьвачел ахкьалдарна, ана гьам уьзуьмлухрин, гьамни гьасилзавай ципицларин къадар йисалай-суз артухарзава.

Райондин хуьруьн майишатдин ва суьрсетдин управленидин начальникдин заместитель Кьазагьмед Абуумслимовни галаз чун Кварчагь дередин уьзуьмлухуригь фена. Ана арадал атанвай уьзуьмлухура ва теьенгрик квай ципицларин бул бегьер акурла, гуьгьуьлшад жезва. Сифте чун Зизикрин хуьрляй тир арендатор Салман Пирмегьамедован участкадиз фена. Малум хьайивал, адан кьвачихъ 9 гектар ркацитли сортарин ципицларин уьзуьмлухура гала. Ципицлар кватл хьувунал гьар юкьуз 20-22 кас рабочияр машгул я. Гьар са гектардай 85-90 центнердив агакьна ципицлар кватл хьийизва.

Чун фейи юкьуз арендатор С. Пирмегьамедоваз ципицлар кватл хьувунин карда Зизикрин юкьван школадин члехи классра келзавай аялрини куьмекар гузвай.

- Школада келзавай аялри майишатрин зегьметчийриз куьмекар гуни кваллах районда кардик квай агьалияр кваллахдалди таьминардай центради тешкилнавайди я, - лагьана чаз уьзуьмлухура гьалтай и центрадин директор Назир Абдулгьамидова. - И кваллахни чна школайра келзавайбуруз зегьметдив вердишарунин мураддалди, федеральный программа умурдиз кечирмишун яз, тешкилзава. Програмадихъ галаз къадайвал, сифте нубатда чна ихьтин кваллахрал тлимил таьмин хизанрай тир аялар желбзава. Зегьметдин тербия къачунилай гьейри, келзавайбуруз чпи члуьгур зегьметдиз килигай пулни къачузва. Идани гьам келзавайбуруз, гьамни абурун диде-бубайриз са къадар къезилвилер гузва.

Школадин директор Маньят Мегьамедовади чаз лагьайвал, школьникри майишатрин зегьметчийриз, арендатордиз тарсарилай гуьгьуьниз куьмекар гузва. И карда келзавайбурун ашкь-гьевесни хкажзава.

Чун Фазилат Садикьовади регьбервал гузвай лежбервиллини фермервиллин майишатдизни фена. Адан кьвачихъ 2010-йисуз кутунвай 6 гектар уьзуьмлухура гала. Майишатда ципицлар кватл хьувунин кваллахар хьсандиз тешкилнава. Гьар са гектардай 100 центнердилай виниз ципицлар вахчузва.

Кварчагь дерада командировкада авайла, чун ана кардик квай уьзуьмчивилин маса карханайриз, лежбервиллини фермервиллин майишатриз, арендаторрин участкаризни фена. Инанмиш хьайивал, анра ципицлар кватл хьувунин ва Дербент шегьердин газ квай чехиррин ва чехирар хкуддай заводриз дашмишунин кваллахар хьсан тешкиллувал аваз кьиле физва.

Кез къуватар хуьрай, Кварчагь дередин уьзуьмчияр!

Гиппократан кьинез вафалу яз

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Дугьриданни, инсандин уьмуьр шегьре рехъ хьиз я. И шегьреда гьи чкадал вуж, гьихьтин кас гьалтдатла, таниш жедатла, гьихьтин четинвилел расалмиш жедатла... садазни чидач. Уьмуьрда дуьшуьшдин са карни авайди туш лугьуз тестиькардайбуьрни кими туш. Хаметов Агьамеьгамед Хаметович газет келзавайбуьруз фадлай таниш кас я. Гьикл хьи, газетдин чинал адакай макъалаяр са шумудра гъана, умудлу я, мадни акъатда. Гила мад сеферда адакай кхьизва - адаз сагърай лугьунин мураддалди...

Гъар са пис кардихъ хъсан терефни ава лугьуда. Уьмуьр, адан уькьунни цуру акунвай Агьамеьгамед Хаметовичахъ галаз зун алай вахтунда дуьньяда вичихъ галаз женг члугъзавай коронавирсдин азардин хура акъвазнавай чи ватандашрикай малуматар, делилар жагъурдайла, таниш хъана. Вуж я ам, чаз чизвай ва чин тийизвай Агьамеьгамед ХАМЕТОВ?

Дяведин йисарин аял

А.Х.Хаметов 1939-йисан январдиз Докъузпара райондин Макъарин хуьре дидедиз хъана. Дяведин йисарин вири аялрин хьиз, адан къадар-къисметни "цуруди" хъана. А.Хаметован бубади, тухумда савадлу, камаллу ва гъар са кар гьасятда къилиз акъудиз алакьдай кас яз, фермадин заведующийвиле кьвалахзавай. Амма хва Агьамеьгамед хъана зур йисни алат тавунмаз, ам стлалжемдикди рагьметдиз фена.

- Дяе башламишайла, члехи схта Гъажи фронтдиз реке гьатна. (Гаф кватай чкадал лугьун: ам, душман гатаз-гатаз Берлиндиз

вай жегьил пешекар Агьамеьгамед Хаметовичаз Мегьарамдуьруьн ЦРБ-да къилин духтур яз кьвалахун теклифзава. Амма ада къил кутунач, гьикл хьи, адан къатлунралди, къилин духтур азарлудаз вири патарихъай куьмекар гуз алакьдайди хьун лазим тир. Ик, ада Пермский областдин Верещагино шегьрдин ракъун рекьин больницадиз фин къетна. Коллективди ам хъсандиз къабулна. Сифтедай адахъ вичин тлалабуналди са палата, гуьгьунлай вагонрин заводдин здравпункт галкьурна. Адан шикл датлана гуьрметдин доскада хъана.

Гуьгьунлай мехъерарна, Галина Субгьановнадихъ галаз санал хизан кутуна. Абуру кьве хва члехи авуна. (Верещагинода ада 3 йисуз зегьмет члугуна, 1970-йисуз Ватандиз хтана). Сифте йисара ада гражданилин обо-

акур инсандиз вирусдихъай, ковиддихъай къурху жедани?!

Алай вахтунда ам РД-дин здравоохраненидин министерстводин Советдин член я. Дагъустанда залан тлугъвалдикай малум хъайи гъа сифте йикъара ада вич - гзаф йисарин тежриба, виниз тир пешекарвал авай духтур - агъалирин сагъламвал хуьнин къаравулда акъвазиз гъазур тирди къалуьрна. Ам республикадин духтуррихъ элкьвена:

"Гуьрметлу кьвалахдин рекъай юлдашар! Къе чун цийи азардихъ галаз женгина фронтдин сифте царцел ала.

Умудлу я, куьне РФ-дин Президентди лагъанвай келимаяр - куьн дяведа авай аскеррихъ галаз гекъигун, кьез алай девирдин игитар лугьун, гьакни алай йисан 28-апрель Тади куьмекдин медратникдин югъ яз тайинарун - пешеди куь хиве мадни еке жавабдарвал тунвайди гьисс авуналди къабулнава. За фикирзавайвал, медицинадин къуллугъчийрин ахлакьдин ва яшайшдин терефар хъсанарун патал законодательстводик бязи дегьилвилер кухтада.

Гуьрметлу кьвалахдин рекъай юлдашар! Заз, медицинадин хиле 53 йисан стаж авай, 40-далайни виниз йисара республикадин здравоохраненидин хиле, профсоюзда жуьреба-жуьре къуллугъриз регьбервал гайи кас яз, гзаф четинвилер акуна, абуруз дурум гана. Куьн дуствилез, садвилез ва Гиппократан кьинез вафалу хуьнал зун шад я!

Играмибур! Кьвалахдин рекъай куь юлдашри пехъи фашистрихъ галаз женг члугуна. Къе лагъайтла, куьн фендигар азардихъ галаз женгина ава. Дурум це!

Жематдихъ ва жегьилрихъ элкьвена, заз лугьуз кланзава: куь сагъламвал хуьнин

Духтурриз - азардиз акси рапар

Чи мухбир

Дагъустандин здравоохраненидин министерстводин сайтда хабар ганвайвал, республикадин садакай масадак акатдай азардин центрада (ам вакцина хуьн патал алай аямдин холодильникралди таъминарнава) и йикъара коронавирсдиз акси рапар яна. Члуру азардиз акси иммунитет арадал атун патал рапар ягъай сифтебурун жергеда Буйнакс шегьрдин центральный больницадин духтурар ава. Къейд авун лазим я хьи, рапар ядалди виликамаз авур анализрин куьмекдалди абурук КОВИД-19 азар, гьакни адан антители кватла ахтармишна. Коронавирсдиз акси рапар анжах ам квачирбуруз язавай.

Рапар янавай духтурри кьейд-завайвал, абурун гьал хъсанзава, дармандин мумкин тир члуру таъсир (побочное действие) абурухъ авач.

- Чун члуру азардихъ галаз женгина, лугьурвал, эпицентрада хъана, чаз азарлу хъанвайбуьр, рекъизвайбуьр акуна. Алай вахтундани азардал гъалибвал къазанмишна-вач. За гьисабзава, азардиз акси рапар ягъун адан вилик пад къуьнин карда виридалайни хъсан къайда я. За рапунин таъсир жувал гьисун къетна, - лагъана Буйнаксдин ЦГБ-дин эпидотделдин заведующий Къистаман Акамовади.

РИКЕЛ ХКИН: КОВИД-диз акси вакцинадин 42 доза республикадиз сентябрдин юкьвара агакьарнай. Къе компонентдикай ибарат тир дарман Академик Гамалеян тварунихъ галай эпидемиологиядин ва микробиологиядин ахтармишунрин Милли центрадин аллимри арадал гъана. Мукъвара и вакцина республикадиз мадни агакьун гуьзлемишзава, амма адан къадар гзаф туш. Сифте нубатда и рапар азардихъ галаз женгина авайбуруз - медицинадин хиле зегьмет члугъзавайбуруз - ягъун пландик ква.

Къейд авун лазим я хьи, КОВИД-диз акси рапар анжах гуьгьуьллуудака язава. Вакцина санай масаниз агакьарун ва ам хуьн патал махсус жуьредин холодильникрикай менфят къачузва.

Чешне къачуниз лайихлу я

къван акъатна. Анаг къун патал женгера иштиракна). Зун ва залай члехи кьве вах дидедихъ галаз амуькна. Залай са йисан члехи вах къиздирмадин азардикди рагьметдиз фена. Дидеди дояркавиле кьвалахзавай. Члехи вах Сафията адаз куьмекар гузвай. 5-6 йиса авай аял яз, зани дяведин гуьгьунин четин йисара, жувадай алакьдай крар ийиз, мал-къара хуьз, куьмекарзавай, - рикел хкизва Агьамеьгамед Хаметовича.

1958-йисуз еке агалкъунралди мектеб акъалтарай жегьилдиз Советрин Армиядин жергейриз звер гана. Къенепатан къушунра ада 3 йисуз къуллугъна. Жегьил аскердин курсарилай къуллугъ ам санитарный инструкторин курсариз Вильнюс шегьрдин рекъе туна. Къуллугъ Липецк шегьрда санинструктор яз давамарна. Гъа инани чи ватандашди вичихъ гьам женгинин, гьамни чирвилерин рекъай хъсан гъазурвал авайди къалуьрна. 1961-йисуз вузриз кьелиз физ кланзавай лап хъсандиз къуллугъзавай аскерар патал курсар ачухунин гьакьиндай указ акъатна. Адал асаслу яз, и курсара кьелна имтигъанар вахкуз хъайи ксар, вузриз гъахун патал вахтундилай вилик (яни июлдиз) ахъайзавай. Имтигъанар вахкуз тахъайтла, элкьвена частуниз хтун ва я чкадин военкоматди ракъурай шегьрда къуллугъ давамар хуьвун лазим тир. Ик, А.Хаметова армияда 3 вацран курсар агалкъунралди акъалтарна, ам Дагъустандин мединститутдиз гъахун патал Дагвоенкоматдин ихтиярдиз рахкурна. Вуздиз гъахъдай имтигъанарни ада агалкъунралди вахкана.

- 4-курс акъалтарайдалай къуллугъ за медбрат яз Махачкъалада, а вахтунда шегьрдин 1-больницада (гилан травматология) зегьметдин рехъ башламишна, - суьгьбетзава агъсакъалди.

1967-йисуз, мединститутдин лечфак акъалтардалди са тлмил вахт амаз, Агьамеьгамед Хаметовичан диде рагьметдиз фена. И магърумвиле жегьилдин рикл къарсурна лугьун тлмил я...

Четин уламрай...

Уьмуьрда пака къилел вуч къведатла, садазни чизвач, амма пакадин йикъак умуд кваз яшамиш хуьн лазим я. Гъа ик, вуз къутгъна-

ронадин медкъуллугъдин духтур, участковый терапевт яз кьвалахна. 1977-йисалай "Дагрыбпром"-дин къилин духтурдин заместителвиле, медико-санитарный частунин поликлиникадин заведующийвиле везифаяр къилиз акъудна. Медицинадин къуллугъчийрин кьвалах хъсанаруналди, балугъчийрин сагъламвал хуьнин карда агалкъунар къазанмишиз алакьна. Гуьгьунлай А.Хаметов ДАССР-дин Минздравдин 2-отделдин начальниқвиле тайинарна. 1986-йисуз адал меркездин дезинфекциядин станциядин къилин духтурвиле везифаяр ихтибарна. Са йисалай Махачкъала шегьрдин здравоохраненидин отделдин заведующийвиле тайинарна. И йисара ада гзаф къадар курсара кьелна - Советрин ва Россиядин медицинадин идарайра терапевт, кардиолог, невролог пешейрай, гьакни здравоохраненидин организаторвиле ва гражданилин оборонадин медкъуллугъдин рекъерай пешекарвал хжажна.

1999-2018-йисара Агьамеьгамед Хаметовича Махачкъаладин медратникрин профсоюзрин сифтегъан тешкилатрин председателрин Советдин председателвиле везифаяр къилиз акъудна. 2019-йисалай ам РФ-дин здравоохраненидин работникрин профсоюздин Дагъустандин республиканский комитетдин пешекар-консультант я.

Лугьун лазим я хьи, 20 йисалайни артух вахтунда ада республикадин здравоохраненидин халкъдин контролдин штатдинди тушир отделдиз регьбервал гана. Датлана общественный тапшуругъар къилиз акъудна. Кьвалахдай йисара адан зегьметдиз кутугай къиметни тагана тунвач. Адан тлвар, ДАССР-дин халкъдин контролдин Гуьрметдин доскада хъана. А.Хаметов РФ-дин, РД-дин лайихлу духтур ва РФ-дин, РД-дин здравоохраненидин отличник, СССР-дин гражданилин оборонадин отличник лагъай тлварарин ва гьукуматдин, шегьрдин администрациядин патай хейлин шабагърин сагъиб я.

Ковиддихъ галаз женгчи

Агьамеьгамед Хаметовичан уьмуьрдин бязи чинар гегьеншиз къалуьруналди, заз ам гьикл, гьихьтин шартлара лигим хъанатла къалуьриз кланзава. Бес и жуьреда четинвилер

рекъе женгина авайбурун зегьметдиз къимет це, лазимвал авачиз кучейра ва паркара къекъемир, квалера ацукь! Куьне куьн хуьни куь багърийрин сагъламвал хуьнизни куьмекзава!

Медикриз куьмек гайи бизнесменриз, депутатриз, сенаторриз - виридаз за сагърай лугъузвал!" - хъенвай чарче.

Гъа ик, залан азардихъ галаз женгина А.Хаметов вич кьвенкьве хъана. Сифте вахтара хьиз, гилани ам хаталу азардихъ галаз женгина медицинадин идарайрин гъазурлухвал, азарлуяр къабулуьнин, медицинадин къуллугъчийрин хатасузвал таъминарун патал тешкилнавай шартлар ахтармишунин кьвалахдик ква. И мукъвара нубатдин сеферда ам кьиле авай дестеди Махачкъаладин РЦИБ, ГБЦ-№1, РКБ-2, Къизлярдин ЦГБ, ЦРБ, Гуьнб райондин ЦРБ ва гзаф маса идараяр ахтармишна. Вилик и жигъетдай мадни еке кьвалах кума...

Намуьсдин вилик миьхи яз

Агьамеьгамед Хаметович чидай ксари тестиькарзавайвал, ам гьилел гзаф миьхи инсан я. Кьвалахай гъар са чкада ада вич хъсан регьбер, тешкилатчи, кар алакьдай инсан яз къалуьрна. Ада вичин уьмуьрда садрани чарадан шейина вил тунач. Ахътинбуруз намуьсдин вилик миьхибуьр лугьуда.

И йикъара зунни адан риклин - руьгьдин члехивилин, ниятрин миьхивилин шагьид хъана. Чпин пешедиз вафалу тушир, жавабдарсузвилелди азарлуьрив эгечдай духтурар адаз такан я. Виликдайни, алай вахтундани ада ахътинбурухъ галаз датлана женг члугуна, и кар давамарзава. Ам вири уьмуьрда азарлудан чкадал гьамиша вич эцигиз, адан тлалдин гъавурда аваз, ахътиндаз чара акунин себебрихъ къекъвена. Пешедиз вафалувал хуьн ада вичин уьмуьрдин къилин макъсад яз гьисабзава.

Чаз медицинадин хиле игитар чир хуьн лазим я. Ахътинбурукай сад тир Агьамеьгамед Хаметовичаз риклин сидкъидай сагърай, баркалла ва аферин лугъуз кланзава! Къуй Квехъ ва уьмуьрдин юлдаш-сирдаш Галина Субгьановнадихъ, гьакни веледрихъ чандин сагъвал, яргъал йисарин уьмуьр хуьрай! Къенин Яшлуьрун югъни чна кьез мубаракзава!

“Духтурдин дафтарар”

Куругъли ФЕРЗАЛИЕВ

Мукъвара чапдай акъатай и ктабар хайи члалал, гыкаятдал рикл алай ксар патал халисан савкъатриз элкъведа.

Ихтилат писатель, халкъдин духтур **Азедин ЭСЕТОВАН “Духтурдин дафтарар”** твар алаз акъатнавай 2 томдикай ибарат гыкайирин ктабрикай я. Сад лагъай том Дагъустандин ктабрин чапханада (шаир **Арбен КЪАРДАШАН** редакциядик кваз) акъуднава, къвед лагъайди - “Алеф” чапханада.

Къейд ийиз кланзава, алай девирда лезги гыкаятдин эсерар теснифунал машгъулбурун къадар тими тирвилляй, чи эдебиятда и хел геъенш камаралди виликди физва лугъуз жеда. Дугъриданни, метлебл эсерар арадал гъизвай бажарагълу, къетлен хатл авай гыкаятчийрин тварар гысабун патал гылин туплар бес жеда. Абурун жергедай тир Азедин

Эсетов, жанлу гыкаяяр къызвай писатель хъиз, клелчийрин арада фадлай машгъур я. “Лезги газетдин” чинриз акъатзавай адан эсерар еке итиждивди клелзавайбурун къадарни гзаф я.

А. Эсетован эсеррай чаз чи члалан алем, адан мумкинвилерни сергъятар, гзафбуруз малум тушир мягъкем ибараяр, къетлен жуьредин геъкигунар, халкъдин мисалар акъазва. Адан гзаф эсеррин сюжетар гыакъикъи умуьрдай гъачунвай вакъиайрихъ галаз алакълубур я. Вичиз акур ва ван хъайи ажайиб шикилри, агъвалатри адан къелемдиз къуьруь жедай мумкинвал гузвач. Гъвечли гыкайайрай акъазвайвал, автор фикир желбдай вакъиайрив ацланвай умуьрдин девлетлу тежриба авай, гзаф чкайра хъанвай, укълуь-цуру акунвай, жуьреба-жуьре инсанрал ацалтнавай духтурни, суьгъбетчини, дустар, чирхчирар гзаф авай инсанпересни, халкъпересни я.

Гзаф эсерри клелзавайдаз хъверни шадвал гыда. Ктабра гъатнавай юмордин эсерар абурун тварарайни чир жезва: “Лапашдин къуват”, “Заочно замужем”, “Зи къамал акъах”, “Ви чан гъакл акъатда”, “Гъакл хъвада...”, “Нин лам хъсанди я?”, “Ийкъ гила!” ва масабур.

Эсеррин игитрин диалограй чаз халкъди гъар йикъан рахунра ишлемшзавай члал акъазва. Гафуникай устадвилелди менфят къачуз алакълзавайвилляй къелемчидин гъвечли эсеррайни девлетлу члал акъазва.

Гыкаятчидин эсерра дуьшуьш жезвай геъкигунар ва маса келимаяр тешпигъ авачир хътинбур я: *далу чухвай къван регъят хъун; бахтунин банд ачух хъайиди хъиз; ццилибар гуьгъуьна авай верч хъиз; ахвара гъалтай хъварц алатай къван регъят хъун; гарун хура гъаттай пешер хъиз...*

Къейд ийин, аз чир хъайивал, Азедин Мурадовича ктабар акъудуникай фикирзавачир, амма къелем гыляй ахъай тавуна, датлана кхъизва, газетда чапзава. Эдебиятдик еке пай кутазвай эсерар кватна, ктабар арадал гъунин, абур къилдин жилдера аваз клелчийрив агакъларунин важибл теклиф гайиди адан яратмишунрин хазинадикай хъсандиз хабар авай “Лезги газетдин” литературдин отделдин редактор, шаир, публицист **Мердали ЖАЛИЛОВ** я.

А. Эсетован хейлин эсерар аялар патал къенва. И фикир ктаб тукълуьрай шаир, публицист Мердали Жалиловани тескиьарзава. Ада къейдзавайвал, писателдин яратмишунра къилин игит автор вич я. *“Лап хъсан хейлин кхъинар аялрин хесетрихъ, къугъунрихъ, рахунрихъ галаз алакълубур я...*

Духтурдин кхъинар ктаб яз акъудуни чи милли гыкаятдин хазила лап къиметлу савкъатдалди девлетлу ийидидал шак алач”, - кхъизва ктабдин гыкъиндай М.Жалилова.

Гъурметлу писателдиз, машгъур духтурдиз чна сагъвал ва яратмишунра мадни агалкъунар хъун, цийи “дафтарар” арадал гъун алхишзава.

Абад АЗАДОВ

Бязи вахтара инсандин умуьрда гыч бейнидани авачир цийивилер, дегишвилер арадал къведа. Абуру вири къисметни, гележегдикай авур фикирарни, риклин мурадари маса тередихъ тухуда. Гъа и жуьредин “дуьшуьшрик” агъамакъави **Шагъабудин ШАБАТОВНИ** акатна. Эгер 1994-йисалди ам хуьруьнвийриз, районгълийриз механизатор, механик, инженер хъиз чизвайтла, ахпа ам Дагъустандилай къецени журналист, шаир, писатель хъиз малум хъана.

Аллагъдин патай ганвай яратмишунин тлуп адак гъвечли члавалай квай, амма квалин, хизандин, хуьруьн къайгъуйри, яшайишдин месэлайри, хуьруьн майишатдин пешекар хъуни шаирвилдин бажарагъдикай менфят къачудай я вахт, я мумкинвал ганач. “Лезги газетдин” яратмишдай коллективдиз аватайла, адан агалнавай бандар ачух хъана, трактордал алай гъевескар илгъамдин шивцел акъадарна ва ада ширатдин бушлухриз лув гана. Нетижда клелзавайбурун гылера Шабатован къадав агакъна ктабар гъатна.

гъузел, назик ва гъа са вахтунда уьтквем, четинвилериз дурум гудай лигимвал авай такабур таватдин къамат арадал гъанва. Келна, яб акална тух тежедай кланивилин гимн теснифнава.

Чи халкъдин сада-садаз гъурмет авунин, мугъманар къабулунин адетар, къуншийрив, инсанрив эгечунин къайдаяр, миъи муьгъуьббатдин гыссер чешне къачудайбур, тарифдинбур я. И гъузел, баркаллу, пак ерияр, къетленвилер, ахлакъдин, марифатдин истемешунар умуьрдин бине, макъсад, гъар йикъан яшайиш яз къунвай инсанар чида шаирдиз. Абурукай сад гъа вичин хизан ва кайванини я. И гъакъикъат абурухъ галаз алакълзава авай, хъайи цлудралди, вишералди инсанриз малум я.

Шаирди вичин умуьрдин юлдашдиз, гъар са югъ ширинарзавай, рагъ алайди, бахтлуди ийизвай касдиз вишералди цларар теснифнава, гъатта поэмаярни бахшнава. Ихътин тлупни шаирдик гык акатна лагъайтла, идахъни вичин себеб, гъуьжет алачир делил ава.

Шаир, кефияр авачиз, къатканвай. Югъ 8-Мартдинди тир. Начагъдан рикел и вакъиа чай гъаз атай кайваниди хкана.

- Гык! я, - сесини наразивал кваз рахана паб, - аз йиса садра жезвай

ва: “Зи гъунарар, алакълунар язва, дустар, папалди”.

Вичин кайванидал ашукъ шаирди адаз бахшнавай эсеррин сан къадалай виниз алатнава: “Зи Халум”, “Аллагъди гайиди”, “Я чан къари, за вуч лугъун”, “Заз девлетар кландач”, “Чехи пишкеш”, “Зун авазва гъевесда”, “Чухсагъл, Халум”, “Халуман пудкъад йис”, “Кламаз хъанай къаридиз”, “Зи азиз цуьк”, “Зи гъед”, “Вирер тир”, “Сад хътин умуьр”, “Чешне къачу”, “Рекъимир вун, зун амаз”, “Сагъ хъурай вич”...

“Рекъимир вун зун амаз”... И ширдал къилди акъвазиз кланзава. Ана шаирди, вичин умуьрдин лап четин, азаблур вири багърияр, дустар гъамлу авур вахт фикирда аваз, Халума къабурай руьгъдин игитвилляй, инсанвилдин, юлдашвилдин вафалувилляй, тешпигъ авачир хътин кланивилляй ва гъа и кланивал себеб яз, садан умудни кумачир шаир суьгъуьрдин, бахтлу умуьрдин шивцел ахкъадаруникай кхъизва.

Ктабда кланивилин темадихъ галаз санал ватанпересвилдин темани къилинди я лугъуз жеда. Халкъдин, гъар са ватангълидин дерт вичинди яз гысабзавай шаирди кхъизва:

Къелем гыляй ахъайзавач

Гила “Мавел” чапханади гыкаятдин **“Эхиримжи сиягъат”** ва гъа ийкъара Дагъустандин ктабрин издательстводи шиоррин **“Аллагъди гайиди”** ктабар акудна.

“Эхиримжи сиягъатда” гъатнавай эсеррин тематика жуьреба-жуьре я. Галат тахъана, лугъудайвал, са нефесдалди клелдай гыкаяяр, къаравилияр, мезелияр “Рекъерин къейдер”, “Зунни Сайдумов”, “Аялар патал”, “Девир ва инсанар”, “Гыкаят” разделра ава. Алай девирдин аламатрикай, мусибатрикай, амалрикай, инсанрин къуьруькрикай, фендигарвилляй, дердийрикай, шикаятрикай, наразивилерикай кхъенвай эсерри клелзавайдаз акъван таъсир ийизва хъи, адаз а гафар, ихтилатар вичин мецелай авунвайбур хъиз жезва. Хъвер акатдайвал, рикли ахвайиш ийидайвал кхъенвай эсеррин критикадин, сатирадин хелер нин тварцлихъ ракъурнавайди ятла, гъадан гъавурда клелзавайди гъасятда акъазва.

Ктабдин къиметлувал мадни адакай ибарат я хъи, журналистди, писателди лезги халкъдин медениятдин, яшайишдин, тарихдин ирс квахъ тавун патал лезги мехъеррин, суваррин къетленвилерикай, адетрикай, чи халкъдин милли хуьрекрикай кхъенва. Алай ва къвезмай несилар патал абур багъа ядигарар яз амукъда.

* * *

“Аллагъди гайиди” ктаб пара члагъайди хъанва. Идалай гъейри шиоратдин и ктабда Шагъабудин Шабатова лезги дишегълидин, халкъдин адетар, ягъ, намус, вилин нине хъиз хуьзвай,

сувар къванни тебрикиз кланзаваачи? Пишкешдикай за гыч гафни кудзавач.

- Сувар? Пишкеш? Чан авай сад, вуна гыил къачу, валлагъ-биллагъ, зи фикирдай акъатна. Ам тухъкълуьриз жедай гъалатл я. Савкъат зун ваз буржлу яз амуькрай, ам вав агакъда, - малумарна шаирди, плузарик хъвер кваз.

- Агакъда? Белки, къведай йисуз? - чиник серинвал кумаз вичин къайгъуйрин гуьгъуьниз гъерекатна папа.

Шаир хияллу хъана. Дугъриданни, 8-мартдиз кайванидиз тавур савкъат мус ийидайди хъуй?

“Тухъвендиз завай физ жезвач, квалени адаз багъишдай хътин цийи затл авач. Бес вуч ийин?” - фикирар фе-на бейнидай. Гъа и легъзеда рикли буйругъна: “Вун шаир я къван, жуван авай садаз вижевай са члал теснифа. Ам адаз хъсан пишкешни жеда”.

Къачуна шаирди чарни къелем. Цларар, гъалунихъ акалзавай хтар хъиз, сад-садан гуьгъуьналлаз атана:

Пакамахъ зун феи члавуз клвалахдал, Вунни фида, квар къачуна, булахдал, Хинклар ийиз, гъуьр тлушуниз

чанахдал, Къве мет яна жеда чилиз вун, Халум.

Сад, пуд, вад, ирид куплет. Эхирдайни кхъена:

Шагъабудин туьнт ятлани

къилихдиз, Тегъне янач вуна адан синихдиз, Яд къадри яз, ганвай вун аз -

кесибдиз, Гзаф рази я валай къе зун, Халум.

Им 1995-йис тир. Иштягъ недайла ачух жеда лугъудайвал, умуьрдин юлдашдиз, кланидаз, квалин кайванидиз кхъей цларар шаирдиз тими акуна. Халуман - къуд хчин дидедин, вафалу юлдашдин, камаллу дишегълидин лайихлувилер гзаф тир. Абурукай кхъин тавуна акъвазиз хъанач. “Зи Халум” шиор ада мадни давамарна ва еке эсер арадал атана.

Гъа имни тими акуна шаирдиз. Ахпа адан гыликай “Аллагъди гайиди” поэма хкатна. Кылин игитни Халум тир. Дагъви дишегълидин, хизандин къулан цай хуьзвай касдин, рикл миъи, пак гыссерив ацланвай ва кесиб квализ квал, кесиб гуьлуьз гуьл лугъудай папан жанлу, эсерлу къамат вири терефрихъай ачухнава. Инсан хъиз, диде, кланиди, юлдаш хъиз, далу акализ жедай кас хъиз. Гъа сифте цларце шаирди хиве къазва ва къимет гуз-

Къужахдавай тик дагъларин, Халис макан сал-багъларин, Арадавай дуст халкъарин, Захъ Лезгистан уьлкве ава.

Чапхунчийриз къалурай зур, Яр-дустари авур хатур, Шарвилидин хуьзавай тур, Захъ Лезгистан уьлкве ава.

Гъахълувилин геле авай, Къисмет вичин гъиле авай, Акъл-камал къиле авай, Захъ Лезгистан уьлкве ава.

Клелзавайдан руьгъ хкажзавай, Ватандал, жуванбурал ашукъарзавай, дамажзавай эсеррик “Эминан зиярат”, “Сулейман-Стальский райондин 90 йис”, “Захъ Лезгистан уьлкве ава”, “Чи чехи регъбер”, “Эй, дуьнья”, “Къвед лагъай кас”, “Ваз хвашкалди, генерал” поэмаяр акатзава. И эсерриз тебиат, хайи ерияр, инсан, багъри ва виридалайни багъа ксар кланивилин, умуьрдихъ цигелвилдин, Ватан патал баркаллу ва къени крар авунал желб авунин гыссер, рангар хас я. Автор алай вахтунда чахъ галаз яшамаш жезвай, умуьрда жанлу гелер тазвай инсанрин, дустарин, квалахдин юлдашдин къаматар арадал гъиз, вичиз вилералди акъвазай вакъиайрин, мусибатрин шикилар члугъаз алахъзава.

Шаирди къелем гыляй ахъайзавач. Бейнида арадал къевезвай гъар са цлар дафтардиз акъудзава. Имни мадни клелдай са шиор, гыкая, поэма, ктаб арадал гъунин лишан я. Сагъвал ва къуватар гурай ваз, гъурметлу шаир!

Къагъриман ИБРАГЪИМОВ

И йикъара Лезгийрин Стлал Сулейманан тварунихъ галай госмуздраттеатрдиз мугъман хъайила, чаз акурвал, театрдин къене ва къеце патара капиталный ремонтдин къвалахар лап вини дережада аваз къиле физва. Чун театрдин директор ЭМИНОВА Динара Мураддиновна хъане галаз гуръушмиш хъана.

- Къвалахиз эгечай сифте йикъалай аз, театрдин чимивал гузвай система къайдадик квачирди акуна, - сугъбетзава ада. - Къвалах физвай вири кабинетра, члехи ва гъвечли залра лап мекъи тир. Гъавилляй чна репетициярни чими парталар алаз тухузвай. Са шумуд йис идалай вилик, Имам Музамудиновича, вичин патай хайи Лезги театрдин куьмек яз, члехи залда кондиционер аз эцигнавайтани, тамашачийри чимивилин патая хъай къулайсузвал гъиссзавай. Гъа кар себб яз, за чи республикадин культурадин министр Зарема Бутаевадин вилик месэла эцигна. Амма театрдин документар къайдадик квачирди ва дараматни баландал алачирди дуьздадал акъатна. Саки къе йисуз къван зун театрдин талукъ документар тукълурунин къайгъуйрик хъана. Идахъ галаз сад хъиз министерстводиз чун авай гъалди-

КУЪРУЪ ТАРЖУМАГЪАЛ.
Динара Мураддиновна ЭМИНОВА 1980-йисуз Москва шегъерда дидедиз хъана. 14 йис тамам хъайила, Дербентдиз хтай ада 1977-йисуз шегъердин 15-нумрадин школа акъалтларна. ДГУ-дин "Финансар ва кредит" факультетда Келна. 1999-2016-йисара Дербентда авай федеральный казначействодин отделилай Лезги театрдин режиссер я. Хизанда къе веледиз тербия гузва.

Гильерме Фигейредодин философиядин къиса "Сикл ва ципицар" тамаша эцигдай сценарий Марианна Строевади хъена. Сифте яз а пьесади "Эзоп" твар гана, тамаша Ленинграддин Члехи драмтеатрда Георгий Товстоногова эцигна. Анлай инихъ а тамаша "Эзоп" твар алаз къиле физва. Чи театрда "Эзоп" эцигунин патая хъай чна аваррин музикадинни драмадин гостеатрдин къилин режиссер Алисултан Батырова хъане галаз икърар кутлуннава.

Азиз Мирзеебова хъенвай сценарийдин бинедаллаз чна алай йисуз, "Гъвечли шегъерин театр" проектдин сергъятра аваз, "Яран сувар" концерт-тамаша эцигна. Концерт-тамаша шегъердин тамашачийри лап хъсандиз къабулна. Гъайиф, тлугъвалдиз килигна, чавай ам мад санани къалури хъанач. Программа пара итижлуди хъанва. Тамаша эцигнавай режиссер Казбек Думаева и четин вахтар алатна фида лагъана умудзава.

Алай вахтунда къумуькунин музикадинни драмадин театрдин директор, режиссер, Россиядин искусстводин лайихлу деятель Скандарбек Тулпарова Александр Володин къванцин асирдикай хъенвай "Къе хъел" ("Две стрелы") трагикомедия эцигиз гъиле къунва. Пьесадин тема чи алай девирдихъ галаз къадайдяй я. Вири крар планра авайвал къиле фейитла, декабрдин эвелра сифте яз тамаша къалурун къетнава. Чун

муьк театрдин) алакъа хуьзва. Абурун гафарай малум хъайивал, гъар са театрдин куьмек гудай са къегаал ава. Ада чпин миллетдин вич хътин къегаалриз авай игътияжрикай хабар гузва ва авай месэла гъялзава. Гъайиф хъи, зун авай девирда чи театрдин гъарайдиз гъил яръи ийидай къегаалар вилик экъечинач. Дугъри я, куьлукъ куьмекар гузва, са 10-20 билет чпин работникар патал къачузва. Гъелбетда, имни чаз куьмек я. Чи патай чна абуруз пара сагърай лугъузва.

И муьквара зун дишегълийрин са мярекатда авай. Столдихъ галай лезги варлу дишегълийрин ихтилатриз яб гайила, за абуруз "куьн лезги театрдин вучиз физвач лагъана, суал гана. Аквар гъаларай, абуруз театрдин татана гзаф йисар тир. Къевезвайди тиртла, абуруз зун театрдин директор тирди чир жедай. Зи суалдиз "чаз эвелрай пулсуз билетар гудайла, чун театрдин физвайди тир, гила билет пулдихъ маса къачуна кланзава" лагъана, жаваб гана. Гъелбетда, им зи рикин тлал я. Чна тамашачияр театрдин элкъуьр хъийидай къвалах гужлу авунвайди тир, амма и тлугъвалди мад чи алахъунар къулуьхъ язава.

■ Пенсиядиз фенвай яшлу артистрин яшайишдиз, абуруз куьмек герек месэлайриз къевай фикир гуз жезвани?

- Чи театрда яшлу хейлин артистар ава. Пенсиядиз фенвай бурни ава, къвалахзавай бурни. Абурун арада - яшайишдин четин шар-

Къулай шартлар яратмишзава

кай хабар гуз, чарарни хъиз хъана. Эхирни Зарема Бутаевадин куьмекдалди Дагъустандин Гъукуматдин векилри и месэла гъялдай къарар къабулна. Заз чи культурадин министрдин пара къадар сагърай лугъуз кланзава. Ик, алай вахтунда Лезги театрдин дарамат капиталнидаказ ремонт ийиз гатлуннава. И къвалахдиз 28 миллион манат пул ахъайнава. Капремонтдин къвалахар тухудай тендерда эцигунрин рекъяй хъсан тежриба авай "Монолитинвест" компания гъалиб хъана. Чна а компаниядихъ галаз 22 миллион манатдин къвалахар къилиз акъуддай икърар кутлуннава. Сметада къалурунавайвал, къе дараматдинни къавар, фойеда, залра, цехра, кабинетра чими ийидай къурулуш, дакарар, ракарар, полар, светильникар цийибуралди звезда, гъава михъи ийидай тадаракарни дегишарда, герек тир чкайра плитка твада, цлариз ширеряда ва гъакни герек маса къвалахар ийида. Дараматрин къецепатан цлар, чими материални кутуна, термогранитдалди дуьзмишдай меслятдал атанва. Ремонтунин къвалахар ноябрдин вацра акъалтлардайвал я.

■ Динара Мураддиновна, театрдин улакъдин патая хъай игътияж авайди тир. И месэла гъялиз жезвани?

- Эхъ, театрдин автопаркуна дегишвилер хъанва. Чаз Дагъустандин культурадин министрстводи ирид чкадин ва къулуьхъ патар эцигдай "Газель" ганва. Им, тамашаяр къалуриз, дагъдин хуьрериз фидайла ишлемишдай къулай улакъ я. Тахъайтла, чи актерар аваз - автобус, декорацияр, костюмар аваз маса машинни ракурзавай.

■ Театрди федеральный программаяра иштиракзавани? Аватла, гъа программаярикай къе гаф лагъ.

- Алатай йисуз чна Федеральный "Рекъемрин культура", "Вироссиядин виртуальный концерт зал" проекта иштиракна. Музикадин искусстводин академический жуьре халкъдиз муьквара авунин мураддалди Москвадин госфилармонияди, дуьньядиз машгъур музыкантрин, манидаррин, оркестрайрин онлайн-режимда аваз къалурузавай концертриз чна чи театрдин залда эцигнавай рекъемрин багъа тадаракаралди члехи экрандай чкадин тамашачийриз пулсуз килигдай мумкинвал гана.

Чна "Сад тир Россия" партиядин "Гъвечли шегъерин театр" проектдани иштиракзава. И программидик квайбуруз йиса къе тамаша эцигунин рекъяй федеральный бюджетдай пул ахъайзава. И такъатри чаз лап хъсан тамашаяр эцигдай шегъере хъе ачухзава ва, гъа и кардихъ галаз сад хъиз, чи парталрин цехда театрдин пара гуръег костюмар, пе-

ремар ва алукъдай маса шейэр цвадай мумкинвални хъана. Гаф атай чкадал лагъана кланда, театрдин парталрин цехдин фондуна, куьгъне заманадин костюмрилай башламишна, алай аямдин перемрин ва костюмрин девлетлу коллекция ава.

■ "Гъвечли шегъерин театр" проектдин сергъятра аваз гъи тамашаяр эцигна ва гъибур эцигун пландик квал?

- Алатай йисуз чна Гуржистандай хъсан тежриба авай, дуьньяда машгъур режиссер Георгий Тавадзеиди теклифна. Ада Нодар Думбадзедин "Зун, баде, Илеко ва Илларион" тамаша эцигна. Гзаф инсанар квай и тамаша халкъди хъсандиз къабулна. Гъайиф, тлугъвалдиз килигна, чалай а тамаша анжах Дербент ва Махачкъала шегъерра къалуриз алакъна. Мадни, Россиядин авторвилдин ихтияррин Союзди авторрин ихтиярар хуьдай къвалахдал гуьзчивал тухузва. Чна тамаша эцигдалди вилик авторривай а пьеса ишлемишдай ихтияр къачуна кланзава. Иниз килигна тамаша эцигдай къиметни хъаж жезва. Ик, чна Нодар Думбадзедин руша хъ галаз тухвай рахунрин нетижада чун адас гъар са тамаша къалурунай 10 агъзур манат гонарар гудай меслятдал атана. Адаз лагъайтла, Москвада авторриз гузвай хътин члехи гонарар кланзавай. Цлуд агъзур манатни чи театр патал еке пул я. Чна билет 300 манатдай маса гудайла, авторриз члехи гонарар гудай мумкинвал жезвач. Куьрелди, руш чи гъавурда гъатна, винидихъ лагъай къиметдал акъвазна.

рахазвай проектдин сергъятра аваз чаз экверин эффертин багъа тадаракарни ахъайнава. Петербургдай атай устларри тадаракар эцигна, саки къайдада тунва. Атанвай пешекарри чи работникрин экверин техникадал къвалахдай тарсарни ганва. Эквер таьсирдайвал ишлемишдай системади актеррин устдвалин дережа генани хъажиз ва тамашачийрини актерри арадал гъизвай суьретар хъсандиз къатуз куьмек гузва.

Генани чна алай вахтунда сегънеда ва залдин сергъятар авайвал (стационарный) сес цийи тадаракаралди эвеззава. Цллар куникай хуьдай система кардик кутунва. Терроризмдикай хуьнин программади видеокамера яр эцигзава. Тлугъвалдиз килигна, Сулейман Керимова чи театрдив багъа къиметдин "дезинфекционный коридор" вахтуналди ишлемишди вуганва.

■ Театрдин куьмекар гудай меценатар, спонсорар авани? Тахъайтла, интернетдин сайт, ик авуна кланда, ак авуна кланда лугъуз, меслятар гудайбуруз гзаф ава. Кар чкадал атайла, гъил яръи ийидайбуруз вилик экъечизавани?

- Гъелбетда, чи авайни авачир са Лезги театр куьмекчийрихъ цигел я. Ингъе къуд йис я, за театрдин режиссервал гуз. За, чи вилик-килик квайбурун патав фена, пул тлалаб тауна, куь рик алай са артистдиз сегънеда алукъдай костюмар цун ва маса куьмекар гун патал зи заместитель ракурна. Гъакан финхун хъана... За пешедин рекъяй юлдашрихъ галаз (табасаран, азербайжан, дарги, къу-

тлара авайбуруни, медицинадин куьмек герекзавайбуруни. 2018-йисалай и месэла гъялунин кардик искусстводин деятелриз куьмек гузвай "Артист" твар алай фондуни къуьн кутазава. И фондунин къилин макъсад яшлу актерриз пулдин куьмек гун ва эдебдин рекъяй абуруз даяхвал авун я. Начагъзавайбуруз, абурун тлариз килигна, 15-30 агъзур манат пул ахъайзава, санаторийриз пулсуз путевкаяр гузва. Ик, алатай йисуз пулсуз путевкайрихъ чи пуд актерди - З.Къухмазовади, М.Мурадхановади, И.Рамазанова ва экверин рекъяй художник Шихбала Шихбабаева Пятигорскдин Лермонтован тварунихъ галай санаторийда чпин сагъламвал мягъкемарна. Пенсияда авай, начагъзавай актерриз (ахътинбур чи театрда 24 кас ава: Абдурашид Махсудов, Эдуард Багъишев, Мамед Мамедов, Шейх Закаръев, Пакизат Азизова ва масабур), фондуни багъа дарманар къачудай такъатарни ахъайнава ва гележегдани ахъайдай фикир ава. Идалайни гъейри, лайихлу пенсияда къвалера авай артистриз за жуван такъатралди куьмекар гузва. Абуруз, гъар сеферда Театрдин суварин югъ ва чеб хайи йикъар мубаракиз, къвалериз физва. Алай йисуз, чна къе сеферда премия гун патал къалуруй РФ-дин лайихлу артист Абдул Гъабибозав "Артист" фондуни вижевай пар квай премия гана. Дагъустанда авай актерриз "Артист" фондуни ганвай им сад лагъай премия я.

"Культура" милли проектдин сергъятра аваз 2019-2020-йисара "Яратмишзавай инсанар" хилляй чи работникри Краснодардин культурадин институтда, Москвадин ГИТИС-да, Санкт-Петербургдадин пешекарвилдин дережа хъаждай курсара чпин чирвилер хъажзава.

■ Куьне къвалахда интернетдикай менфят къачузвани?

- Алай девирда интернет галачиз са къвалахни вилик тухуз жедач. Инстаграмда чи театрдин анонсар гузва. YouTube-да "Лезгинский театр имени Сулеймана Стальского" твар алаз канал кардик квал. Интернетда чна чи къвалахдикай деллар гузва, тамашаяр, концертар эцигзава. Тлалабда чи газет келзавайбурувай чи каналра ва инстаграмда куьн подписка авун.

Дугъриданни, Динара Мураддиновнади, театрда хъсан патаяхъ дегишвилер тваз, тамашачийрин патая разивал къазанмишиз, актерриз къулай шартлар яратмишиз чалишмиш хъуналди, тухузвай къвалах тариф авуниз лайихлу я. Чаз кве хъе и рекъе куь рикле авай вири планар умьурдиз кечирмишдай къуватар хъана кланзава.

Хкудмир жув гьалалдикай...

Вагиф РАМАЗАНОВ

“Лезги газетдин” редакциядин кбуллуьгчийриз

Чаз гьамиша цийи хабар гьидайбур,
Хъсанни пис, гьахъни батлул чидайбур,
Уьзгьдиз дуьз рекъеваз фидайбур,
Куьн я, гьелбет, чи газетдин дестекар,
Чахъ рикI кузвай архаяр ва куьмекар.

Гьар хемис кьуз газетдал чи вил жеда,
Келай члавуз, лап ачух гуьгьул жеда,
Чаз чи Ватан, дуьсти душман чир жеда,
Чи кьуват я кье куь крар, устадар,
Чи такьат я куь фикирар, баядар.

Лайих фикир, гьахъ келима хьада,
Дуьздан - тариф, нубатсузда эьада,
Сада хьверда, муькуьда рак геляда,
Куьн инсанрин гьавурдава, багърияр,
Квез аян я чи рикIерин жигъиарар.
Куь гаф вине, кьелем хци хьурай, дуьстар,
Куьн гьамиша гумрагъ, верци хьурай, дуьстар.

Бязибуруз

Са бязибуру члехи уьлкве чуькIурна,
Хийирсуз тир гьиллебаз рехъ жагъурна.
Яд кьурурна хуьлерани вацIара,
Дердияр кье туна халкьдин яцIара.

Са бязибуру - угърашарни небгетар,
Са бязибуруз - гуж тагана девлетар,
Са бязибуру кье хийирдин рекъера,
Са бязибуру азиятдин гьекъера.

Са бязибуру гуьгьуьнава савдадин,
Либас сад я кье рушанни гададин,
Виждан, намус, ягъ лугъудай гафарихъ,
Кьуват амач инсанвилини крарихъ.

Бубайри чаз тур весияр, адетар,
Гьайиф хьи, кье гзаф шейэр вай хьана,
Гуьнгуьна тур гьабурун кьуват, зегъметар,
БарбатI авур кьадирсузрин тай хьана.

ГьакI хьайила, тIалабда за, минетда,
Зи уьлкве мад муьлагъ жеда, бахт жеда,
Сада-садан хатур, гуььрмет хвейитIа,
Члехи-гьвечIи вири са пад хьайитIа.

Кье чи кьегьал рухваяр,
Вахар, рушар, архаяр,
Ватандихъ рикI кудайбур,
Халкьдиз хийир гудайбур,
Диде-буба чидайбур,
Берекатар гьидайбур.

СикI ва гуььрчехъан

Няни хьайла, хуьруьхъди
СикI атана зирекдиз,
Вечрен якIухъ кьанихъ яз,
Мугъман хьана демекдиз.

Веьена клек кьур члавуз,
Са гьарай акъат хьана,
Сагъибдиз акур члавуз,
СикI акъатна, кат хьана.

*Халкьдин ихътин насигьат, вичин эсерра аваз, чи вилик гьанвайди асул пешедай
технолог, Дагъустан Республикада Россельхознадзордин госинспектор я. ДГТУ-дин
технологический факультет акъалтарна, чи меркезда, Каспий гуььлуьн портуна на-
бататчивилин суьрсетрал гуььзчивал тухузва. Саки 40 йисуз!*

*Руьгьдал гьалтайла, ам шаир туш садани лугъудач. ГьикI хьи, хайи чIалан ивирризе
ам гьакьван кьадирлуьвилелди ва устадвилелди экъечIзава.*

*Вагиф РАМАЗАНОВ шаиррин Мекка тир СтIалдилай я. Шак алачиз, ада ХХ асирдин
Гомер СтIал Сулейманан абукевсер булагдай яд хьанва!*

*СтIалви шаирар тир Саядан, Мислиматан, Сажидинан, Фейзудин Нагъиеван эсер-
ралди тербияламиш хьанвай и авторди халкьдин сивин яратмишунрикай гегьеншидиз
менфят кьачузва. Им адан эсеррин асул кьетIенвални я.*

*“Лезги газетдизни” ам сифте яз “Халкьдин жавагъиррин бинедаллаз” рубрика гьаз
атана, шIани а рехъ давамарзава. Чи фикирдалди, им хъсан рехъ ва тежриба я.*

*Вагиф Рамазанован и йикъара 65 йис хьанва. Яратмишзавай кас патал им лап чрай,
сеслу ва кесерлу эсерар кхьидай вахт я. Вагифани вахт гьавайда ракъурзавач. Чи
вилик квай шишрин кватIалдини а кар субутзава. Рехъ давамара, гуььрметлу кас!
Вахъ цийи агалкьунар хьун чи мурад я.*

Сагъиб кас вич - Мисрихан
Гуььрчехъан тир гьамиша,
Клекрен язух чуьгуна,
Амуькна яз перишан.

Пуд (ю)кьуз геле хьана ам,
Тфенг кьуьнуьв агудна,
Фагъир сикIрен яна кьам,
Тифти цавуз акьудна.

Гуььрчехъандин кьил гила
Виридалай виневай,
СикIрен хамун бармак са
Кьилел алай вижевай.

Халкьдин жавагъиррин бинедаллаз

Акьул авай келледиз
кагьул гьилер муьква туш.

Кар авачиз, дегънедиз
гьахъун, заз чиз, файда туш.

Туьнт кьалурун дидедиз
кьиле фидай савда туш.

Жуван ери-бинедиз
гуььрмет тавун кьайда туш.

Авахъзавай баркаван ци
Къванер члехи ийида,
Элуькьзавай жуван кици
Ванер пехъи ийида.

Акуна заз са гьиллебаз,
Фу лап кьилиз акъатнавай,
ГьвечIи-члехи кьазмачир кваз,
Кьама ялар дуьз гьатнавай.

Аш амач, кье виче кака,
Хкудмир жув гьалалдикай,
Кье пай авач, вун ша пака,
Кьачу бубад кавалдикай.

Аш акурла, агатда, -
Иштягъ хъсан я касдин.
Лаш акурла, кьакъатда,
- Кьадир чида кларасдин.

Ашукъ хьанвай кьуьзекни
Кьвале кьуна таз жедач.
Гуж авуна, суьзекдиз
Жунгавдин кьил тваз жедач.

Аялдикай кьепIинавай
Кьегьал, игит хва жеда.
Жуван халкьдин дердинавай
Кесибризни арха жеда.

Данадикай жунгав жеда,
Дегишда еб мерездал,
Хци чуькул ялав жеда,
Алцумда ам терездал.

Акур-акур рушал ашукъ хьайитIа,
Амуькда вун паб авачиз.
Гьваш, за неда - лугъуз, ацукъ хьайитIа,
Жеда кьвале кьаб авачиз.

* * *
Булукшадик гар жеда,
Кьуьневайди квар жеда.
Ярдин гьиле тар жеда,
Мецелни ви тIвар жеда.

* * *
- Буба, гьикьван эхда чна кесибвал?
- ЯхцIур юкьуз, - жаваб гана бубади.
- Ахпа вучда, суфрадал вуч эцигда?
- Вердиш жеда, гуда, белки, Худади .

* * *
Буба течиз, ханвал ийиз алахъмир,
Уба течиз, чубанвиле кьвалахмир,
Гуьцар патай пай ганва гьар са касдиз,
Жув лаш ятIа, кьуллуьг ая кларасдиз.

* * *
Багъдадда лам кье шагъи я лагъайла,
Шад хъанай лап, уьзгьдиз феи чун,
Аламадин кьимет авай атайла:
Садра ламрал акьахна хьиз, эвичIун.

* * *
- Вуч багъа я девлетдилай? -
Чандин сагъвал, - жаваб я.
ЭлячIмир вун гуььрметдилай,
Уьзгьгьвал суваб я.

* * *
Вичин писвал тайин я чаз,
Иви хъваз, чан ифирдайла,
Назик макьам, япал зил кьаз,
Чидайдаз ветI чуьнгуьрдай я.

* * *
Ваз кланибуру вад аватIа,
Вун такIанбуру кьад ава.
Муьгьуббатдин дад аватIа,
Вахъ рикI кудай сад ава.

* * *
Гьахъ жагъуриз кьекъвена сад,
Яргьал рекъер акьудна,
Хтай члавуз хъанач ам шад,
Кьвалахдилай алудна.

* * *
Гатуз кьватIа санал девлет,
Акьалтарда клерецдилай,
Кьунши муьквал я, гьелбет,
Яргьал алай миресдилай.

* * *
Гафар цIалцIам, крар жеда терсеба,
Гагъ дуьз рахаз, гагъни кьведа терхеба,
Келимайрин жедайвал ван тамамдиз,
Гарданд чамар яхъ на жуван
тIарамдиз.

* * *
Гафунин кьил акьудна,
Тум чуьнуьхмир далдадик.
Жуван фикир ачухна,
Кутамир кьил баладик.

* * *
Гьикьван патаз килигайтIан,
эхир кьисмет сад жеда ваз,
Квачиз тумар гилигайтIа,
кьвалин кьадир, дад жеда ваз.
Дараматар эцигайтIа,
хтулар цIуд-кьад жеда ваз,
Зулуз кьелем илигайтIа,
бул емишрин гад жеда ваз.

* * *
Гуьрбатда хан жедалди,
Ватанда лукI хьун хъсан я,
Жуваз гьарам недалди,
Кесибариз гун хъсан я.

Вадим ЖАМАЛДИНОВ

Коронавирус

ЧIуру хабар чуькIурна на дуьньядиз,
Хъфиз тежез я кьвалахал, куьчедиз,
Ви вилик пад кьаз алахъна гьар сада,
Вуч азар я атанвайди инсафсуз?

Дуьньяд халкьар телефиз на тIветIер хьиз,
Гьикьван тIарвал гузва чи перт рикIериз.
Кьуьзуь, жегъил лугъун тийиз, телефиз,
Вуч инсафсуз тIал хьана вун атайди.

Чил, цав - вири кьарсурна хьи азарди.
Ван тийидай тфенг хьана ягъайди.
Вуч хабар я чаз Ухандай атайди,
Вилиз такваз, гар хьиз кьекъевез дуьньяда.

Кьил кьаз тежер им вуч залан тIал хьана?
Халкьд арада турди вуна кьал хьана.
Агъзурралди халкьар вакай чал хьана,
Вуч хабарсуз тIал хьана вун атайди.

Гуььрмет, хатур амач лугъуз дуьньяда,
Вакайни чаз кIула авай пар хьана.
Чилин шарда кье ханвал на ийизва,
Вун акъатай ватанда ви сур хьурай...

Лавгъавилиз

жаваб

РикIелай физ кьекъевей хуьруьн куьнеяр,
Шегъердикай кьуна ватан эхирдин.
Гьиниз фена рагъ гецифай гуьнеяр,
Бубайринни дидейрин чи Ватан тир?

Кукупди хьиз, мугъ авуна цавара,
ТIуб илисиз хъфизва вун гуьрарай.
Гадармира муьква-кьили ва арха,
Кьайранд юкьуз низ авурай на гьарай.

Хуьруьз-кьвализ хквезвач вун хийирдин,
Кьейид-хайид, гуьгьуьл кьазмач акурлан.
Лезгивал хуьх са рагарин, дагъларин,
Лавгъа хьана, виниз кьамир жув акьван.

Ви кьилив зун акъатна, дуьст, шумудра,
Са классда келайбур тир аялар.
Вахъ галаз за ийидайла са савда,
ЧIуру патяхъ куьз фена ви хиялар.

Са квел ятIан акуна ваз зун агъуз,
Етим хьана акъалтнавай кье кьвачел.
Зенг авурлан телефонриз яб тагуз,
Жуван эвел кваша, дуьст, на рикIел.

Зи буба хьиз, рабочий тир ви буба,
Бакуд нафтIар авурди тир гьилелай.
Жув вине кьаз, кесибар жемир такIан,
ЗатIни гвачиз хъфида чун чилелай.

За незвайди гьалал фу я, михьи тир,
Кьабар хьана кьазанмишай гьилерал.
Сад Аллагъдиз икрам ая члехи тир,
Пи акъалтун герек кьведач вилерал.

Зун сиве гуз

Зун сиве гуз, шумуд (йи)сар я,
Аквазвайди заз ахвар я.
Ширин гафар ийиз вуна,
Гьикьван тада зун сузада.

Кланивилин хьанач эхир,
Квадарна зи ийир-тийир.
Гьар акурди вуна яр кьаз,
Кьуру гафар завди рахаз.

ХьанайтIа зи кланик машин,
Кланивални жедай дерин.
Я жибинда пул хьанач зи,
Ийидайвал за ви дерди.

Гьар сеферда ийиз тапар,
ШейтIандин вахъ хьана гафар.
А гуьрчегвал амач вахъ кье,
Чка кьадай за ви рикIе.

Кьуллуьгъарни фена вири,
Вакай хьана гила эгъли.
Кьалгъандиз вун хьана ушар,
Амач кье вахъ сифте дуьстар.

Куь ихтиярар

Хуьруьн майишат гьикI вилик тухуда?

РД-дин "Дагълух мулкар экономикадинни яшайишдин жигьетдай вилик тухун" госпрограммада иштиракун патал МФЦ-дин идарада арза вуьуз жеда. Республикадин МФЦ-дин килин идарада чаз гайи делилралди, талукь тир арза вуьун патал нубатда акъвазун ва я виликамаз зенгер авун лазим жезвач. Арзаяр къабулунин муддат алай йисан 12-октябрдалди давам жеда.

Къейд ийин, тIвар къунвай госпрограмма РД-дин экономикадин ва мулкар вилик тухунин министерстводи килиз акъудзава. Кылди къачуртIа, пулдин такъатар ихьтин хилер вилик тухуниз ахъайда:

- *недай суьрсатар, хъвадай затIар гьасилун патал гьерек тадаракар къачуниз;*
- *гъвечи теплицаяр тукьлуьруниз;*
- *суьрсатар хуьдай логистикадин центраяр эцигуниз;*
- *промышленностдин суьрсатар гьасилунин рекъай кархана арадал гъуниз ва я цIийи хуьуниз;*
- *куьмекдин майишатри лазим техника къачуниз.*

Ибурулайни гъейри, РД-дин дагълух мулкарин яшайишдин экономикадин гьалариз къимет гунин, экономикадин жигьетдай анрихъ авай мумкинвилер тайинарунин рекъай илимдинни ахтармишунрин кIвалах киле тухунай махсус грант чара авунва.

Госпрограммадин патахъай тамам делилар РД-дин экономикадин ва мулкар вилик тухунин министерстводин сайтдай жагьйда.

Чи ватангълияр - гьар сана

Бубадилай чешне къачуна

И муьквара чаз мад са жегьил ватангълидин агалкъунрикайни алакьунрикай хабар хъана. Ихтилат машгур ватангъли, карчи, раьун рекъерай нефтIадинни газдин парар тухунал машгур "СГ-транс" ОАО-дин директорин советдин председатель **Тимур Салманович БАБАЕВАКАЙ** я.

Ам раьун рекъерин хиле чехи ва жавабдар къулгъар кылиз акъудай зурба пешекар, ери-бине Сулейман-Стальский райондай тир Салман Бабаеван хизанда 1985-йисан 24-июлдиз Хабаровск шегьерда дидедиз хъана.

Салман Меьгамедрасуловича алатай йисара "РЖД" ОАО-да коммерциядин рекъай вице-президент яз кIвалахна. Ада хайиди тир Сулейман-Стальский район патал мергьяматлувилер гзаф авунва ва и кар исятдани давамарзава.

2002-йисуз Москвада мектеб куьтягъайдалай къулухъ Тимур Бабаев меркездин вуздик (университет путей сообщения, МИИТ) экечIна ва 2007-йисуз анаг "экономист (финансрин менеджмент)" пешедай акъалтарна. Илимдин рехъ давамарунин мурад рикле авай жегьилди 2010-йисуз "Экономическое обоснование программы обновления подвижного состава транспортной грузовой компании" темадай экономикадин илимрин кандидатвилдин диссертация хвена.

Т.Бабаева вичин зегьметдин рехъ 2007-йисуз РЖД-да пешекардин къуллугъидлай башламишна. 2010-йисуз цIивин, эцигунрин тадаракар, минеральный миянардай затIар ва чулав металлар санай масаниз тухунал машгур "Къвед лагъай транспортдин компания" арадал гъана. ЦIийи тешкилатда Тимур инновациядин отделдин киле акъвазна. Къве йисан муддатда кIвалахдин тежриба къачур жегьил пешекар "СГ-транс" тешкилатдиз хъфена. 1959-йисуз СССР-дин Главгаздин теклифдалди кардик кутур гьукуматдин и чехи тешкилат 2004-йисуз ОАО-диз элкьурна. Алай вахтунда фирмадин гзаф хилер-филиалар, раьун рекъерай физвай улакьар ремонт авунин, абур синагъдай акъудунин пункттар кардик ква.

2011-йисалай Тимур Салманович раьун рекъериз талукь улакьрин тешкилатра килин къуллугърал хъана. 2012-йисуз ам "СГ-транс" тешкилатдин директорин советдик экечIна ва гуьгуьнлай адакай советдин кил хъана. Директорин советдин реьберди тешкилатдин асул вири кралал гуьзчивал тухува. Ватангълидин реьбервилек кваз директорин советди килин фикир яшайишдин метлеб авай проектриз гузва. Карчивилин рекъай "СГ-трансди" "Газпром нефть", "Татнефть", "Новатэк", "ТАИФ", "Роснефть" ва маса тешкилатрихъ галаз амадагвилин алакьаяр хуьзва.

Тимур Бабаев Дербент шегьерда кардик квай "Дербентская винодельческая компания" ООО-дин сагьибрикай сад я. Къейд ийин, и тешкилатдин са пай Тимур ва Руслан Бабаеври (стхаяр-къветхверар) арадал гъанвай "Тессера Инвест" (Москва) фирмадиз талукь я.

Т.Бабаеван хизанда къуд рушаз тербия гузва. Азад вахтунда ватангъли балугъар къунал, гъевескаррин командадик кваз хоккей къугъунал машгур я. Къуй чи ватангълийрихъ гьар сана анжах агалкъунар хьурай!

тайдалай инихъ бедбахтвилдин агъвалатрин къадарни тIмил хъана. ЯтIани, це сирнавзавай муркIадин дагъларин хаталувал квахънавач, иллаки - циф авай вахтунда.

Дуьньяда

Къизгъин гьалар

Алатай гьафтеда Эрменистанди Азербайжандихъ галаз авай сергьятдал хъайи къалмакъалрин нетижада бязибур къейидакай ва гзафбурал хирер хъайидакай малумарна. Адалай къулухъ гьалар лап къизгъинбуруз, телефвилерни магьрумвилер галайбуруз элкьвена.

Эрменистандин оборонадин министерстводин делилрал асалу яз, "Новости" РИА-ди хабар гузвайвал, Къарабахда ягъунар киле фейи вахтунда хейлин аскерриз хасаратвилер хъанва, бязибур къенва.

Идалай вилик Азербайжандин терефди гуьлле гуниқди Эрменистандин ислягъ агъалийриз хасаратвилер хъайидакай раижнай.

Къалмакъалдин гьалар цIийи килелай 27-сентябрдиз къизгъин хъхъана. Сифтедай Азербайжанди Эрменистандин къушунри ягъунар къуниқди ислягъ уьмуьр киле тухузвай ватандашар къурбандриз элкьвейидакай малумарнай. Нетижада Азербайжандин терефди сергьятдал женгинин гьерекатар башламишна.

Идалай вилик Россияди къве терефдизни женгер акъвазаруниз, меслятдал атуниз звер ганай. Кремлдин пресс-къуллугъди хабар гайивал, Къарабахдин гьалар веревирд авун патал Эрменистандин премьер-министр Н.Пашиняна РФ-дин Президент В.Путиназ зенгна. Россиядин реьберди алай вахтунда къве терефдини ягъунар акъвазарун важиблу тирди къейдна.

Россиядин бязи политологри, военный пешекарри къейдзавайвал, ягъунрин нетижада хъайи телефвилерикай, хасаратвилерикай къве терефдини якъин тушир делилар, рекъемар чукурзава. Сада муькуь республикада телеф ва зарар хъайибурун рекъемар раижзава. Гьар уьлкведи вичин шумуд аскердиз, ватандашдиз хасаратвилер хъанватIа, гьадакай тамам малуматар раижзава.

Эрменистандин векил В.Биягова республикадин мулкарин битаввал къурхулувлик акатун мумкин яз гьисабзава.

Жуьреба-жуьре электронный чешмейра къейибурун, хирер хъайибурун гьакъиндай чклизвай делилрин къадар югь-къандавай артух жезва. Информациядин майданрани гегъенш женгер тухузвай макъамда гьар са делилдин якъинвилел ихтибариз жедач. Инкар ийиз тежер делил сад я: реьберрин терсвилерни меслятсузвилер себеб яз, са тахсирни квачир ксар, жегьил аскерар уьмуьрдивай жезва. Къурбандрин жергеда Азербайжандин лезгиари, гьакI маса миллетрин векиларни ава. Къалмакъал акъуднавай терефиз бязи маса уьлквейрини ислягъвилеиз, меслятвилеиз звер гузва.

"Лента.ру" чешмеди раижзавайвал, са бязи делилралди, Туркияди женгерин гьерекатар киле физвай зонадиз гьакъидихъ къунвай Сириядин аскерар раькурнава. Амма Туркиядин терефди Къарабахдиз гьакъидихъ къунвай Сириядин аскерар раькурнава лугъудай хабар тапанди тирди къейдна. Идакай Туркиядин адалатлувилерини еримлувилерин партиядин пресс-секретарь О.Челика малумарна. Ада ихьтин информация чулав таблигъатдив гекьигна.

Идалай вилик Туркиядин МИД-дин кыл М.Чавушогьлуди Анкара Бакудиз куьмек гуз, адан итижар патал женгер чулуваз, гва идалди "къве уьлкведа са миллет хуьз" гъазур тирди малумарнай.

Къейд ийин, агъалийрин чехи пай эрменийрикай ибарат Къарабахди 1991-йисуз Азербайжандилай аслу туширвал малумарна. Бакудиз къуватдин куьмекдалди регион вахчуз кIан хъунин нетижада дяведик цIай акатна. 1994-йисуз Азербайжанди, Эрменистанди ва тестикъ тахъанвай дагълухъ Къарабах республикади, Россиядин арачивилин иштираквал аваз, баришугъ хъхъунин гьакъиндай протоколдал къулар чулунай. ЯтIани, къалмакъалдин гьерекатар акъваззава.

Акси я

Франциядин президент Э. Макрона Белоруссиядиз акси яз тади гьалда санкция кардик кутун гьерек яз гьисабзава. Идакай "Новости" РИА-ди хабар гана.

Адалайни гъейри, Макрона къейднавайвал, уьлкведин гьалар пайгардик кухтун патал арачивал арадал хкун лазим я. Адан фикрдалди, и меслада арачивилин кIвалах ОБСЕ-ди (Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе) тухвана кIанзава. Францияди лагъайтIа, и кар патал мумкин тир вири алахъунар ийида.

Гъвечи гадади къутармишна

Англиядин Блэкберн шегьерда цIуд йисан яшда авай гадади туьтуьна кубик акIай гъвечи вахан уьмуьр къутармишна. Гададин риклеп гьасятда мектебда вичиз чирай медицинадин рекъай сифте куьмек гунин къайда хтана. Идакай "Daily Mail" чешмеди раижна.

КIвале къугъвазвай гададиз садлагъана утагъдин ракарихъ атанвай вичин ругуд йисан яшда авай вах акунна. Гъвечи рушавай нефес къачуз жезвачир, адан вилерал накъвар алай, чин яру хъанвай. Адан гьал кьатIай гадади гьасятда диде-бубадиз эверна. Амма вич гуьзетиз акъвазнач. Бамиш хъанвай инсан къутармишунин Геймлихан къайда гададиз мектебда къалурнавай. Садан куьмекни галачиз, адалай гъвечи руш къутармишиз алакьна.

Бамиш хъанвайбурун къутармишунин рекъай Геймлихан къайда ихьтинди я: туьтуьна затI акIанвай касдин руфун къулухъай къуна, са гъуд руфунал, къвед лагъай гъилин кап а гъутал эцигна, илисиз, винидихъди фад-фад румар гузва.

Чин гъазурайди - Куругъли ФЕРЗАЛИЕВ

Къез чидани?

МуркIадин дагълар

Айсберг океанда ва я гъуьле жедай муркIадин чехи къаяб я. Адаз гъатта муркIадин дагъни лугъуз жеда. Виридалайни чехи айсбергера Антарктидада гьалтзава. 1956-йисуз Америкадин муркIар хадай "Глейшер" гимиди 350 километр яргивал ва 40 километр гьаркъуьвал алай айсберг дуьздадал акъудна. Кеферпатан полушарида малум хъайи виридалайни еке айсбергдал 10 километр яргивал, 5 километр гьаркъуьвал алай. Ам 1882-йисуз Баффиноадин Земляда дуьздадал акъудна.

1912-йисуз айсбергда акъунин нетижада "Титаник" тIвар алай чехи гими цин кIаниз фенай. Мусибатдин дуьшуьшдикди 1500 кас къенна. Адалай къулухъ США-дин ВМС-дин гидрографический управлениди Кеферпатан Атлантикада муркIадин патрулдин къуллугъ тешкилуни теклиф гана. Къуллугъ кардик ака-

понедельник, 5 октября

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Заряжайся!', 'Новости Даг.', 'Здравствуй, мир!', 'Заряжайся!', 'Здравствуйте, я ваша тетя!', 'Вдохновение', 'Годакан', 'Парламентский вестник', 'Новости Даг.', 'Загадочные вариации', 'Новости Даг.', 'Ток-шоу Дагестан. Правила жизни', 'Служа Родине', 'Арт-клуб', 'Новости Даг.', 'В центре внимания', 'Д/с «Архитекторы мостов».

ПЕРВЫЙ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Доброе утро.', 'Новости.', 'Жить здорово!', 'Модный приговор.', 'Время покажет.', 'Давай поженимся!', 'Мужское/Женское.', 'Вечерние новости.', 'На самом деле.', 'Пусть говорят.', 'Время.', 'Т/с "Гадалка".', 'Док-ток.', 'Вечерний Ургант.', 'Познер.'

РОССИЯ 1

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Канал национального вещания "Лалаан" (на рутульском языке)', 'Учитель географии И. Гусейнов. Победитель конкурса "Байкал"', 'Хранитель огня.', 'Утро России.', 'Вести. Местное время.', 'О самом главном.', 'Судьба человека с Борисом Корчевниковым.', '60 минут.', 'Тайны следствия.', 'Андрей Малахов. Прямой эфир.', 'Спаская.', 'Т/с "Спаская".'

НТВ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Т/с "Мухтар. Новый след".', 'Утро. Самое лучшее.', '8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 23.40 Сегодня.', 'Т/с "Морские дьяволы. Смерч".', 'Чрезвычайное происшествие. Обзор.', 'Место встречи.', 'ДНК.', 'Т/с "Пес".', 'Т/с "Старые кадры".', 'Основано на реальных событиях.', 'Их нравы.', 'Свидетели.'

ДОМАШНИЙ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'По делам несовершеннолетних.', 'Давай разведемся!', 'Тест на отцовство.', 'Д/ф "Реальная мистика".', 'Д/ф "Понять. Простить".', 'Д/ф "Порча".', 'Д/ф "Знахарка".', 'Мелодрама "Лучше всех".', 'Тест на беременность', 'Женский доктор 2', 'Уравнение любви', '6 кадров.'

ТВ-ЦЕНТР

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Настроение.', 'Х/ф "Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона".', 'Городское собрание.', '11.30, 14.30, 17.50, 22.00 События.', '0.35 Петровка, 38.', 'Т/с "Коломбо".', 'Мой герой.', 'Город новостей.', 'Т/с "Отец Браун".', 'Д/ф "Александр Кайдановский. Жажда крови".', 'Т/с "Анна-детектив".', 'Спецрепортаж.', 'События. 25-й час.', 'Д/ф "Нерешительный Штирлиц".', 'Д/ф "Шестидневная война. Ошибка резидентов".'

ЗВЕЗДА

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Сегодня утром.', '8.00, 13.00, 18.00, 21.15 Новости дня.', 'Д/с "Оружие Победы".', '8.40, 10.05, 13.20, 14.05 Т/с "Кулинар".', 'Военные новости.', 'Спецрепортаж.', 'Д/с "Афганистан. Неизвестная война инженерных войск".', 'Скрытые угрозы'. 'Альманах ц36.', 'Д/с "Загадки века с Сергеем Медведевым".', 'Яков Свердлов. Тайна смерти.', 'Открытый эфир.', 'Между тем.', 'Т/с "Земляк".', 'Д/ф "Не дождетесь!"'

вторник, 6 октября

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Заряжайся!', 'Новости Даг.', 'Передача "Мил"', 'Заряжайся!', 'Мультифильм "Дагестанский календарь"', 'Новости Даг.', 'Заряжайся!', 'Д/с "Архитекторы мостов"', 'Х/ф "Воздух Парижа"', 'Мультифильм Т/с "Орлова и Александров" 6 с.', 'Новости Даг.', 'Кунацкая', 'Экологический вестник', 'Д/ф "Мельник Саидгасан"', 'Дагестан без коррупции', 'Новости Даг.', 'Дагестанский календарь', 'На виду'

ПЕРВЫЙ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Доброе утро.', 'Новости.', 'Жить здорово!', 'Модный приговор.', 'Время покажет.', 'Давай поженимся!', 'Мужское/Женское.', 'Вечерние новости.', 'На самом деле.', 'Пусть говорят.', 'Время.', 'Т/с "Гадалка".', 'Док-ток.', 'Вечерний Ургант.', 'Есенин.'

РОССИЯ 1

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Канал "Гюлистан" (на азербайджанском языке)', 'Вести-Дагестан', 'Художник-ювелир. Курбанали Магомедов', 'Как куется победа.', 'Док/ф. "Радуга"', 'Утро России.', 'Вести.', 'О самом главном.', 'Судьба человека с Борисом Корчевниковым.', '60 минут.', 'Тайны следствия.', 'Андрей Малахов. Прямой эфир.', 'Спаская.', 'Вечер с Владимиром Соловьевым.', 'Т/с "Каменская".', 'Отец Матвей.'

НТВ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Т/с "Мухтар. Новый след".', 'Утро. Самое лучшее.', '8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.40 Сегодня.', 'Т/с "Морские дьяволы. Смерч".', 'Чрезвычайное происшествие. Обзор.', 'Место встречи.', 'ДНК.', 'Т/с "Пес".', 'Т/с "Старые кадры".', 'Основано на реальных событиях.', 'Их нравы.', 'Свидетели.'

ДОМАШНИЙ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'По делам несовершеннолетних.', 'Давай разведемся!', 'Тест на отцовство.', 'Документальный фильм "Реальная мистика".', 'Документальный фильм "Понять. Простить".', 'Документальный фильм "Порча".', 'Документальный фильм "Знахарка".', 'Т/с "Тест на беременность"', 'Телевизионный сериал "Женский доктор 2"', 'Телевизионный сериал "Уравнение любви"', '6 кадров.'

ТВ-ЦЕНТР

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Настроение.', 'Доктор И.', 'Х/ф "Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона".', 'Д/ф "Георг Отс. Публика ждет..."', '11.30, 14.30, 17.50, 22.00 События.', '0.35 Петровка, 38.', 'Т/с "Коломбо".', 'Мой герой.', 'Город новостей.', 'Т/с "Отец Браун".', 'Д/ф "Виктор Авилов. Игры с нечистой силой".', 'Т/с "Анна-детектив".', 'Осторожно, мошенники!', 'Т/с "Александр Фатюшин. Вы Гурин?"', 'События. 25-й час.', 'Прощание.', 'Д/ф "Шестидневная война. Успех одноглазого министра".', 'История спасения'.

ЗВЕЗДА

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Сегодня утром.', '8.00, 13.00, 18.00, 21.15 Новости дня.', 'Спецрепортаж.', '8.40, 10.05, 13.20, 14.05 Т/с "Кулинар".', 'Военные новости.', 'Д/с "Афганистан. Неизвестная война инженерных войск".', 'Легенды армии с Александром Маршалом. Захар Сорокин.', 'Улика из прошлого.', 'Тройка, семкара, туз. Тайна карточной мафии.', 'Открытый эфир.', 'Между тем.', 'Х/ф "Ночной патруль".', 'Х/ф "Чапаев".', 'Х/ф "Юнга со шхуны "Колумб"', 'Д/ф "Забайкальская одиссея".'

среда, 7 октября

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Заряжайся!', 'Новости Даг.', 'Передача "Арьши ва аглу"', 'Заряжайся!', 'Мультифильм "Дагестанский календарь"', 'Новости Даг.', 'Заряжайся!', 'Д/с "Архитекторы мостов"', 'Х/ф "Мегрэ расставляет силки"', 'Дагестанский календарь', 'Т/с "Орлова и Александров" 7 с.', 'Новости Даг.', 'Х/ф "Небесный тихоход"', 'Молодежный микс', 'Новости Даг.', 'Дагестан. Правила жизни', 'Человек и вера', 'Подробности'

ПЕРВЫЙ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Доброе утро.', 'Новости.', 'Жить здорово!', 'Модный приговор.', 'Время покажет.', 'Давай поженимся!', 'Мужское/Женское.', 'Вечерние новости.', 'На самом деле.', 'Пусть говорят.', 'Время.', 'Т/с "Гадалка".', 'Док-ток.', 'Вечерний Ургант.', 'Есенин.'

РОССИЯ 1

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Утро России.', 'Канал "Магудере"', 'Док/ф. фестиваль "Радуга"', 'Актуальное интервью', 'Воспевшие Дагестан"', 'Утро России.', 'Вести.', 'Местное время.', 'О самом главном.', 'Судьба человека с Борисом Корчевниковым.', '60 минут.', 'Тайны следствия.', 'Андрей Малахов. Прямой эфир.', 'Спаская.', 'Вечер с Владимиром Соловьевым.', 'Т/с "Каменская".', 'Отец Матвей.'

НТВ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Т/с "Мухтар. Новый след".', 'Утро. Самое лучшее.', '8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.40 Сегодня.', 'Т/с "Морские дьяволы. Смерч".', 'Чрезвычайное происшествие. Обзор.', 'Место встречи.', 'ДНК.', 'Т/с "Пес".', 'Т/с "Старые кадры".', 'Поздняков.', 'Захар Прилепин. Уроки русского.', 'Мы и наука. Наука и мы.', 'Свидетели.'

ДОМАШНИЙ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'По делам несовершеннолетних.', 'Давай разведемся!', 'Тест на отцовство.', 'Д/ф "Реальная мистика".', 'Д/ф "Понять. Простить".', 'Д/ф "Порча".', 'Д/ф "Знахарка".', 'Т/с "Тест на беременность"', 'Телевизионный сериал "Женский доктор 2"', 'Телевизионный сериал "Уравнение любви"', '6 кадров.'

ТВ-ЦЕНТР

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Настроение.', 'Доктор И.', 'Х/ф "Женатый холостяк"', 'Д/с "Короли эпизода"', '11.30, 14.30, 17.50, 22.00 События.', '0.35 Петровка, 38.', 'Т/с "Коломбо".', 'Мой герой.', 'Город новостей.', 'Т/с "Отец Браун".', 'Д/ф "Андрей Панин. Последняя рюмка"', 'Т/с "Анна-детектив"', '22.35, 2.55 Линия защиты.', 'Прощание.', 'События. 25-й час.', 'Д/с "Дикие деньги"', 'Д/ф "Шестидневная война. Брежневу брошен вызов"', '6 кадров.'

ЗВЕЗДА

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Сегодня утром.', '8.00, 13.00, 18.00, 21.15 Новости дня.', 'Спецрепортаж.', '8.40, 10.05 Т/с "Кулинар".', 'Военные новости.', '13.25, 14.05 Т/с "Кулинар 2".', 'Д/с "Афганистан. Неизвестная война инженерных войск".', 'Последний день. Евгений Вучетич.', 'Д/с "Секретные материалы"', 'Открытый эфир.', 'Между тем.', 'Х/ф "Приказано взять живым"', 'Х/ф "Шел четвертый год войны..."', 'Х/ф "По данным уголовного розыска..."', 'Х/ф "Чапаев"', 'Д/с "Хроника Победы".'

четверг, 8 октября

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Заряжайся!', 'Новости Даг.', 'Передача "Адамти ва замана"', 'Заряжайся!', 'Мультифильм "Дагестанский календарь"', 'Новости Даг.', 'Заряжайся!', 'Д/с "Путешествия на край света"', 'Х/ф "Закон есть закон"', 'Дагестан без коррупции', 'Т/с "Орлова и Александров" 8 с.', 'Новости Даг.', 'Здоровье', 'Арт-клуб', 'Дагестан туристический', 'Дагестанский календарь', 'Новости Даг.', 'Аутодафе'

ПЕРВЫЙ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Доброе утро.', 'Новости.', 'Жить здорово!', 'Модный приговор.', 'Время покажет.', 'Давай поженимся!', 'Мужское/Женское.', 'Вечерние новости.', 'На самом деле.', 'Пусть говорят.', 'Время.', 'Т/с "Гадалка".', 'Большая игра.', 'Вечерний Ургант.', 'Есенин.'

РОССИЯ 1

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Канал "Турчидаг"', 'Республика Дагестан спортивный', 'Моя малая родина.', 'ГИБДД. Фильм 09 Октября 2020 г.', 'Утро России.', 'Вести.', 'Местное время.', 'О самом главном.', 'Судьба человека с Борисом Корчевниковым.', '60 минут.', 'Тайны следствия.', 'Андрей Малахов. Прямой эфир.', 'Спаская.', 'Вечер с Владимиром Соловьевым.', '42 Московский международный кинофестиваль. Торжественное закрытие.', 'Т/с "Каменская".'

НТВ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Т/с "Мухтар. Новый след".', 'Утро. Самое лучшее.', '8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.40 Сегодня.', 'Т/с "Морские дьяволы. Смерч".', 'Чрезвычайное происшествие. Обзор.', 'Место встречи.', 'ДНК.', 'Т/с "Пес".', 'Т/с "Старые кадры"', 'ЧП. Расследование.', 'Их нравы.', 'Свидетели.'

ДОМАШНИЙ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'По делам несовершеннолетних.', 'Давай разведемся!', 'Тест на отцовство.', 'Д/ф "Реальная мистика"', 'Д/ф "Понять. Простить"', 'Д/ф "Порча"', 'Д/ф "Знахарка"', 'Телевизионный сериал "Тест на беременность"', 'Телевизионный сериал "Женский доктор 2"', 'Телевизионный сериал "Уравнение любви"', '6 кадров.'

ТВ-ЦЕНТР

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Настроение.', 'Доктор И.', 'Х/ф "Кольцо из Амстердама"', 'Д/ф "Ия Саввина. Что будет без меня?"', '11.30, 14.30, 17.50, 22.00 События.', '0.35 Петровка, 38.', 'Т/с "Коломбо"', 'Мой герой.', 'Город новостей.', 'Т/с "Отец Браун"', 'Д/ф "Михаил Ульянов. Вечный самосуд"', 'Т/с "Анна-детектив"', '10 самых...', 'Актёрские драмы. Приказано полюбить"', 'События. 25-й час.', 'Петровка, 38.', 'Удар властью. Лев Рохлин"', 'Д/ф "90-е. Бог прости?"'

ЗВЕЗДА

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Сегодня утром.', '8.00, 13.00, 18.00, 21.15 Новости дня.', 'Спецрепортаж.', '8.40, 10.05, 13.25, 14.05 Т/с "Кулинар 2"', 'Военные новости.', 'Д/с "Афганистан. Неизвестная война инженерных войск"', 'Легенды кино. Донатас Банионис.', 'Код доступа.', 'Открытый эфир.', 'Между тем.', 'Х/ф "Внимании! Всем постам..."', 'Х/ф "Свет в конце тоннеля"', 'Х/ф "Ключи от рая"', 'Д/ф "Боевые награды Советского Союза"', 'Х/ф "Аллегро с огнем".'

пятница, 9 октября

РГВК	ПЕРВЫЙ	РОССИЯ 1	НТВ	ДОМАШНИЙ	ТВ-ЦЕНТР	ЗВЕЗДА	
06.45 «Заряжайся!» 07.00 Новости Даг. 07.20 Передача «Гаданги гамалги заманги» 08.00 «Заряжайся!» 08.10 Мультфильмы 08.30 Новости Даг. 08.50 «Заряжайся!» 08.55 Д/с «Путешествия на край света» 09.25 Х/ф «За пригоршню долларов» 11.10 «Дагестан без коррупции» 11.40 Т/с «Орлова и Александров» 9 с. 12.30 Новости Даг. 12.50 Х/ф «С любимыми не расставайтесь» 14.05 «Галерея искусств» 14.30 Новости Даг.	14.50 Ток-шоу «Общественный интерес» 15.45 «Агросектор» 16.10 Мультфильм 16.30 Новости Даг. 16.55 «В центре внимания» 17.00 «На злобу дня» 17.10 Спектакль «Лермонтов. Демон» 18.15 «Интервью с Хамис Шамиловой» 18.45 Передача «Заманлар гете, халкь гетмес» 20.00 Время новостей. Махачкала 20.20 «Подробности» 20.45 «На виду спорт» 21.20 «Молодежный микс» 21.40 «Психологическая азбука» 21.55 «Круглый стол» 23.00 Время новостей. Махачкала 23.20 «Глобальная сеть»	5.00, 9.25 Доброе утро. (12+). 9.00, 12.00, 15.00 Новости. (16+). 9.50 Жить здорово! (16+). 10.55, 2.40 Модный приговор. 12.15, 17.00 Время покажет. (16+). 15.15, 3.30 Давай поженимся! (16+). 16.00, 4.10 Мужское/Женское. (16+). 18.00 Вечерние новости. (16+). 18.40 Человек и закон. (16+). 19.45 Телеигра «Поле чудес». (16+). 21.00 Время. (16+). 21.30 Голос. (12+). 23.30 Вечерний Ургант. (16+). 0.25 Д/ф «Джон и Йоко: Выше нас только небо». (16+). 2.00 Ноедине со всеми. (16+).	09.00 Канал национального вещания «Шолом» (на татском языке) 17.15 Духовная жизнь 17.35 Концерт вокальной музыки. 18.35 Реклама 5.00, 9.30 Утро России. 9.00, 14.30, 21.05 Вести. Местное время. 9.55 О самом главном. (12+). 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести. 11.30 Судьба человека с Борисом Корчевниковым. (12+). 12.40, 18.40 60 минут. (12+). 14.55 Т/с «Тайны следствия». (12+). 17.15 Андрей Малахов. Прямой эфир. (16+). 21.20 Юморина-2020. 0.40 Х/ф «Исцеление». 4.05 Т/с «Отец Матвей».	5.05 Т/с «Мухтар. Новый след». (16+). 6.00 Утро. Самое лучшее. (16+). 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня. (16+). 8.25, 10.25 Т/с «Морские дьяволы. Смерч». (16+). 13.25 Чрезвычайное происшествие. Обзор. (16+). 14.00 Место встречи. (16+). 16.25 ДНК. (16+). 17.25 Жди меня. (12+). 18.20, 19.40 Т/с «Пес». (16+). 21.20 Т/с «Старые кадры». (16+). 23.30 Своя правда с Р. Бабаяном. (16+). 1.25 Квартирный вопрос. 2.30 Х/ф «Простые вещи». (12+). 4.15 Т/с «Свидетели». (16+).	6.30, 4.35 По делам несовершеннолетних. (16+). 7.55, 5.25 Давай разведемся! (16+). 9.00, 2.55 Тест на отцовство. (16+). 11.10 Д/ф «Реальная мистика». (16+). 12.20, 2.00 Д/ф «Понять. Простить». (16+). 13.25, 1.35 Д/ф «Порча». (16+). 13.55 Д/ф «Знахарка». (16+). 14.25 Т/с «Тест на беременность». (16+). 19.00 Мелодрама «Моя любимая мишень». (16+). 23.20 Про здоровье. (16+). 23.35 Комедия «Большая любовь». (16+). 6.15 6 кадров. (16+).	6.00 Настроение. (16+). 8.10, 11.50 Х/ф «Вернись в Сорренто». (12+). 11.30, 14.30, 17.50 События. (16+). 12.20, 15.05 Х/ф «Преимущество двух слонов». (12+). 14.50 Город новостей. (16+). 16.55 Д/ф «Актерские драмы. Приказано полюбить». (12+). 18.15 Х/ф «Два силуэта на закате солнца». (12+). 20.00 Х/ф «Птичка в клетке». (12+). 22.00 В центре событий. 23.10 Приют комедиантов. 1.05 Д/ф «Чайковский. Между раем и адом». (12+). 1.50 Т/с «Пуля-дура. Агент почти не виден». (16+). 4.50, 5.35 Петровка, 38. 5.05 Смех с доставкой на дом. (12+). 5.55 Х/ф «Кольцо из Амстердама». (12+).	7.45 Спецрепортаж. (12+). 8.00, 13.00, 18.00, 21.15 Новости дня. 8.20, 23.00 Д/с «Сделано в СССР». 8.40, 10.05, 13.25, 14.05 Т/с «Кулинар 2». (16+). 10.00, 14.00 Военные новости. 18.40, 21.25 Т/с «Снег и пепел». (16+). 23.10 Десять фотографий. Сергей Минаев. 0.05 Х/ф «Русская рулетка». (16+). 1.40 Х/ф «Сицилианская защита». 3.05 Х/ф «Дураки умирают по пятницам». (16+). 4.40 Д/ф «Фатич и море».

суббота, 10 октября

РГВК	ПЕРВЫЙ	РОССИЯ 1	НТВ	ДОМАШНИЙ	ТВ-ЦЕНТР	ЗВЕЗДА	
07.00 Новости Даг. 07.20 Передача «Заманлар гете, халкь гетмес» 08.00 Мультфильм 08.30 Новости Даг. 08.55 Х/ф «Летучая мышь» 11.20 «Мой малыш» 11.50 «Молодежный микс» 12.05 «Подробности» 12.25 «Мир сквозь танец» 14.45 «На виду. Спорт» 15.15 «Круглый стол» 15.50 «Здравствуй, мир!» 16.30 Новости Даг. 16.55 «Дежурная часть» 17.05 Дагестанское кино. Х/ф «Сказание о храбром Хочбаре» 18.45 Передача на	лезгинском языке «Вахтар ва инсанар» 19.30 Время новостей Дагестана 19.55 «Дежурная часть» 20.05 «Парламентский вестник» 20.25 Проект «Мы – народ российский. Дагестан многонациональный» 20.55 «Первая студия» 21.55 «Годекан» 22.30 Время новостей Дагестана 22.55 Х/ф «Девушка спешит на свидание» 00.05 «Народный инспектор» 00.30 Новости Даг. 00.55 «Дагестанский календарь» 01.00 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар»	6.00 Доброе утро. Суббота. 9.00 Умницы и умники. (12+). 9.45 Слово пастыря. 10.00, 12.00 Новости. (16+). 10.15 101 вопрос взрослому. (12+). 11.15, 12.15 Видели видео? (12+). 13.55 На дачу! с Н. Барбье. 15.00 Кто хочет стать миллионером? (12+). 16.20 Горячий лед. Фигурное катание. Кубок России 2020. Женщины. Короткая программа. Прямой эфир. 17.20 Ледниковый период. 21.00 Время. (16+). 21.20 Сегодня вечером. (16+). 23.00 Лобода. Суперстаршоу! (16+). 1.20 Ноедине со всеми. (16+). 2.05 Модный приговор. 2.55 Давай поженимся! (16+). 3.35 Мужское/Женское.	08.00 ВЕСТИ. МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. 08.20 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. СУББОТА. 5.00 Утро России. Суббота. 8.00 Вести. Местное время. 8.20 Местное время. Суббота. 8.35 По секрету всему свету. 9.00 Тест. (12+). 9.25 Пятеро на одного. 10.10 Сто к одному. 11.00 Вести. 11.30 Юмор! Юмор! Юмор! (16+). 12.30 Доктор Мясников. (12+). 13.40 Х/ф «Мишель». (12+). 18.00 Привет, Андрей! (12+). 20.00 Вести в субботу. 21.00 Х/ф «Таксистка». (12+). 1.15 Х/ф «Черная метка». (12+).	5.00 ЧП. Расследование. 5.30 Драма «Звезда». (12+). 7.20 Смотр. 8.00, 10.00, 16.00 Сегодня. 8.20 Готовим с Алексеем Зиминым. 8.45 Кто в доме хозяин? 9.25 Едим дома. 10.20 Главная дорога. (16+). 11.00 Живая еда с Сергеем Малоземовым. 12.00 Квартирный вопрос. 13.00 Наш ПотребНадзор. 14.00 Поедем, поедим! 15.00 Своя игра. 16.20 Следствие вели... 18.00 По следу монстра. 19.00 Центральное телевидение. (16+). 20.20 Ты не поверишь! 21.20 Секрет на миллион. Е. Ксенофонтова. 23.25 Международная пиорама. (16+). 0.15 Квартирник НТВ у Маргулиса. Полина Гагарина. (16+). 1.35 Дачный ответ. 2.30 НТВ 25+. (18+).	6.30, 6.20 6 кадров. (16+). 6.40 Д/ф «Знахарка». (16+). 7.40 Мелодрама «Знахарь». (Польша). (16+). 10.30, 0.45 Т/с «Райский уголок». (16+). 19.00 Т/с «Любовь против судьбы» (Турция). (16+). 22.45 Комедия «Дважды в одну реку». (16+). 4.15 Д/с «Эффекты Матроны». (16+). 5.55 Домашняя кухня. (16+).	7.40 Православная энциклопедия. 8.10 Полезная покупка. 8.15 Выходные на колесах. 8.45 Д/ф «Олег Янковский. Последняя охота». 9.30, 11.45 Х/ф «Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона. Собака Баскервилей». 11.30, 14.30, 23.45 События. (16+). 12.55, 14.45, 17.15 Х/ф «Детектив на миллион». (12+). 21.00 Постскриптим. (16+). 22.15 Право знать! (16+). 0.00 Прощание. (16+). 0.50 Д/ф «Удар властью. Чекарда премьеров». 1.35 Спецрепортаж. (16+). 2.00 Д/ф «Александр Кайдановский. Жажда крови». (16+). 2.40 Д/ф «Виктор Авилов. Игры с нечистой силой». (16+). 3.20 Д/ф «Михаил Ульянов. Вечный самосуд». (16+).	6.00 М/ф. 7.00, 8.15 Х/ф «Кортик». 8.00, 13.00, 18.00 Новости дня. 9.00 Легенды цирка 9.30 Легенды телевидения. 10.15 Д/с «Загадки века» 11.05 Улика из прошлого». 11.55 Не факт! 12.30 Круиз-Контроль». «Минеральные Воды - Кисловодск». 13.15 Спецрепортаж. (12+). 13.35 СССР. Знак качества. 14.25 Морской бой. 15.30, 3.35 Д/с «Сделано в СССР». 15.55, 18.25 Т/с «Дума о Ковпаке». (12+). 18.10 Здело! 23.50 Х/ф «От Буга до Вислы». (12+). 2.15 Х/ф «Русская рулетка». (16+). 3.45 Д/с «Москва фронту». (12+). 4.10 Х/ф «Вниманию! Всем постом...» 5.25 Х/ф «Подвиг разведчика».

воскресенье, 11 октября

РГВК	ПЕРВЫЙ	РОССИЯ 1	НТВ	ДОМАШНИЙ	ТВ-ЦЕНТР	ЗВЕЗДА	
07.00 Новости Даг. 07.20 Передача «Вахтар ва инсанар» 08.00 «Мой малыш» 08.30 Новости Даг. 08.50 Мультфильм 09.05 «Мир сквозь танец» 11.25 «Городская среда» 11.55 «Здравствуй, мир!» 12.30 «Молодежный микс» 12.45 «Арт-клуб» 13.10 «Мастер спорта» 13.45 «Галерея искусств» 14.10 «Психологическая азбука»	14.25 «На виду. Спорт» 15.00 «Молодежный микс» 15.20 «Человек и вера» 15.45 «Агросектор» 16.15 «Дежурная часть» 16.30 «Кунацкая» 17.10 «Дагестан туристический» 17.25 «Учимся побеждать» 17.45 «Круглый стол» 18.20 «Дагестанский календарь» 18.30 «Молодежный digest» 18.40 «Память поколений. К. Зиявудинов» 19.30 Новости Даг. 20.45 «Служа Родине» 21.05 «Дагестан. Правила жизни» 21.55 «Годекан» 23.30 «Парламентский вестник»	5.10, 6.10 Комедия «Приходите завтра...» 6.00, 10.00, 12.00 Новости. 6.55 Играй, гармонь любимая! (12+). 7.40 Часовой. (12+). 8.10 Здоровье. (16+). 9.20 Непугуевые заметки. 10.15 Жизнь других. (12+). 11.15, 12.15 Видели видео? (12+). 13.55 На дачу! 15.10 Между ангелом и бесом. (12+). 16.10 Праздничный концерт 17.50 Горячий лед. 19.10 Три аккорда. (16+). 21.00 Время. (16+). 21.40 Футбол. Лига наций 23.40 Комедия «Пльвем, мужжи». (16+). 1.25 Ноедине со всеми. 2.10 Модный приговор. 3.00 Давай поженимся! 3.40 Мужское/Женское.	4.30, 1.30 Х/ф «Обет молчания». (12+). 6.00, 3.10 Х/ф «Райский уголок». (12+). 8.00 Местное время. Воскресенье. 8.35 Устами младенца. 9.20 Когда все дома с Тимуром Кизиковым. 10.10 Сто к одному. 11.00 Вести. 11.30 Х/ф «Сердечная недостаточность». (12+). 13.35 Х/ф «Нет жизни без тебя». (12+). 17.50 Удивительные люди. Новый сезон. (12+). 20.00 Вести недели. 22.00 Москва. Кремль. Путин. 22.40 Воскресный вечер с Владимиром Соловьевым. (12+).	5.05 Х/ф «Тонкая штучка». (16+). 6.40 Центральное телевидение. (16+). 8.00, 10.00, 16.00 Сегодня. (16+). 8.20 У нас выигрывают! (12+). 10.20 Первая передача. 11.00 Чудо техники. (12+). 11.50 Дачный ответ. 13.00 Наш ПотребНадзор. 14.05 Однажды... (16+). 15.00 Своя игра. 16.20 Следствие вели... (16+). 18.00 Новые русские сенсации. (16+). 19.00 Итоги недели. 20.10 Ты супер! 22.55 Звезды сошлись. 0.25 Основано на реальных событиях. (16+). 3.35 Т/с «Свидетели». (16+).	6.30 Пять ужинов. (16+). 6.45 Комедия. (16+). 8.35 Комедия «Дважды в одну реку». (16+). 10.30 Мелодрама «Абонент временно недоступен...» (Украина). (16+). 14.55 Мелодрама «Моя любимая мишень». (16+). 19.00 Телевизионный сериал «Любовь против судьбы» (Турция). (16+). 22.45 Про здоровье. (16+). 23.00 Мелодрама «Ваша остановка, мадам!» (16+). 1.00 Телевизионный сериал «Райский уголок» (16+). 4.25 Мелодрама «Знахарь».	7.20 Фактор жизни. (12+). 7.45 Полезная покупка. (16+). 8.10 10 самых... (16+). 8.40 Х/ф «Птичка в клетке». 10.40 Спасите, я не умею готовить! (12+). 11.30, 0.35 События. (16+). 11.45 Х/ф «Ларец Марии Медичи». (12+). 13.40 Смех с доставкой на дом. (12+). 14.30 Московская неделя. 15.05 Д/ф «Жены против любовниц». (16+). 15.55 Прощание. (16+). 16.50 Д/ф «Тамара Носова. Не бросай меня!» (16+). 17.40 Т/с «Конь изобелловой масти». (12+). 21.55, 0.50 Т/с «Хроника гнусных времен». (12+). 1.35 Петровка, 38. (16+). 1.45 Т/с «Доктор Котов».	7.05 Х/ф «Тихая застава». 9.00 Новости недели с Ю. Подкопаевым. 9.25 Служу России. (12+). 9.55 Военная приемка. 10.45 Скрытые угрозы». «Альманах 35». (12+). 11.30 Д/с «Секретные материалы». «Охота на границе. Хроника спецминирования». (12+). 12.20 Код доступа. (12+). 13.15 Спецрепортаж. (12+). 13.55, 22.45 Д/с «Сделано в СССР». 14.05 Т/с «Краповый берет». 18.00 Главное с О. Беловой. 19.25 Д/с «Легенды советского сыска». (16+). 23.00 Фетисов. (12+). 23.45 Х/ф «Совещание с небес». (12+). 1.20 Х/ф «9 дней одного года».

КУЛЬТУРА с 5 по 11 октября

ПОНЕДЕЛЬНИК	ВТОРНИК	СРЕДА	ЧЕТВЕРГ	ПЯТНИЦА	СУББОТА	ВОСКРЕСЕНЬЕ	РАДИО
6.35 Пешком... 7.05 Другие Романовы». 7.35, 18.35, 1.00 Д/ф «Кровь кланов». «Год побед». 8.35 Цвет времени. 8.45 Х/ф «Учитель музыки». 10.15 Наблюдатель. 11.10, 0.00 Д/ф «Вспоминая Раневскую». 12.15 Д/ф «Павел Попович. Космический хулиган». 12.50 Большие и маленькие. 15.05 Новости. Подробно. 15.20 Агора. 16.25 Х/ф «Расписание на спелезавтра». 17.50, 2.00 Музыка барокко. 19.45 Главная роль. 20.05 Правила жизни. 20.30 Спокойной ночи, малыши! 20.45 Острова. 21.30 Сати. Нескучная классика... с А. Батаговым. 22.15 Х/ф «Пикассо» (США). 23.10 Мастерская архитектуры Андрея Черникова. Мифология света. 2.40 Красивая планета.	6.35 Пешком... 7.05, 20.05 Правила жизни. 7.35, 18.35, 0.55 Д/ф «Кровь кланов». «Последние повстанцы». 8.35 Красивая планета. 8.50, 16.30 Х/ф «Профессия - следователь» 10.15 Наблюдатель. 11.10, 0.00 ХХ век. «До и после полуночи». 12.10 Х/ф «Пикассо» (США). 13.05 Д/ф «Людмила Фетисова. Запомните меня веселой...» 13.35 Искусственный отбор. 14.15 Д/ф «Мир, который придумал Бор». 15.05 Новости. Подробно. 15.20 Роберто Росселлини 15.50 Белая студия. 17.40, 1.50 Музыка барокко. 19.45 Главная роль. 20.30 Спокойной ночи 20.45 Абсолютный слух. 21.30 Власть факта. «Викторинская цивилизация» 22.10 Т/с «Убийства по алфавиту» 23.10 Мастерская архитектуры А. Черникова.	6.35 Пешком... 7.05, 20.05 Правила жизни. 7.35, 18.30, 0.55 Д/ф «Тайна золотой мумии». 8.35 Цвет времени. 8.45, 16.35 Х/ф «Профессия - следователь» 10.15 Наблюдатель. 11.10, 0.00 Х/ф «День цирка на ВДНХ». 12.10, 22.10 Т/с «Убийства по алфавиту» 13.10, 2.40 Красивая планета. 13.25 Абсолютный слух. 14.05 Д/ф «Абрам да Марья» 15.05 Новости. Подробно. Кино. 15.20 Пряничник домик. 15.45 2 Верник 2. 17.45, 1.55 Музыка барокко. Максим Венгеров и Ваг Палян. 19.45 Главная роль. 20.30 Спокойной ночи, малыши! 20.45 Д/ф «Гардемарины, вперед!» Невидимые слезы». 21.25 Энигма. А.Бочелли. 23.10 Мастерская архитектуры Андрея Черникова. Я и Мы	6.35 Пешком... Москва французская. 7.05 Правила жизни. 7.35 Д/ф «Германия. Замок Розенштайн». 8.05, 16.30 Х/ф «Профессия - следователь» 10.20 Телеспектакль «Страницы журнала Печорин». 11.50 Д/с «Первые в мире». «Телевидение Розинга». 12.05, 21.55 Т/с «Убийства по алфавиту» 14.05 Д/ф «Абрам да Марья» 15.05 Письма из провинции. 15.35 Энигма. Андреа Бочелли. 16.15 Красивая планета. «Тамланд. Исторический город Аюттхая». 18.25, 1.50 Музыка барокко. Уильям Кристи и ансамбль Les Arts Florissants. «В итальянском саду». 19.45 Х/ф «Карусель». 20.55 Линия жизни. Юозас Будraitis. 22.50 2 Верник 2. 0.00 Х/ф «Сезар и Розали».	6.30 М/ф: «Загадочная планета», «Пегух и краски», «Бюро находок». 7.40 Х/ф «Обыкновенный человек». 9.15 Обыкновенный концерт 9.45 Мы - грамотеи! 10.25 Х/ф «Сапоги вмятку» 11.50 Острова. В. Носик. 12.30 Письма из провинции. 13.00 Диалоги о животных. Зоопарк Ростова-на-Дону. 13.40 Другие Романовы 14.10 Игра в бисер 14.55, 1.25 Х/ф «Девушка на борту». 16.30 Больше, чем любовь. 17.10 Пешком... 17.35 Д/ф «Властелин оркестра». 18.30 Романтика ромansa. 19.30 Новости культуры. 20.10 Д/ф «Елизавета». 21.05 Х/ф «Белорусский вокзал». 22.45 Опера «Аида».	11.10. Вести «Дагестан» 11.30. Радиотамаша ВТОРНИК 11.10. Вести «Дагестан» 11.30. «Актуально». СРЕДА 11.10. Вести «Дагестан» 11.30. Встречи в студии. ЧЕТВЕРГ 11.10. Вести «Дагестан» 11.30. Время и молодежь. ПЯТНИЦА 11.10. Вести «Дагестан» 11.25. Голос Ислама СУББОТА 13.10. Итоги недели. ВОСКРЕСЕНЬЕ 10.10. Соколенок.		

Программа гъзаураиди -
Н.РАШИДОВА

Дин

Исламдин ахлакьар ва эдебар

Ямин МЕГЪАМЕДОВ,
диндин рекъай алим

(Эвел - 34-35, 37-39-нумрайра)

Либасрал (алукзавай пек-партал) гьалтайла, уртабаввал такабурулувилдин, дамаквилдин ва усалвилдин юкь, дуьз рекьел мягкем хьунин карда куьмек, лап хийирлу ва хьсан ахлакьарикай сад я. Кьурьанда лагьанва: (46-сура, 13-аят, мана): "Гьакьикъатда, чпи "Чи Рабб са Аллагь я!" лагьай бур ахпани чпи Дуьз рехъ мягкемдиз кьиле тухвай бур" - жедач абуруз кьурхува (кичи) ва абур пашманни жедач".

5. Регьимлувал

Мусурман регьимлу кас ва регьимлувал адан ахлакьарикай я. Гьакьикъатда, гья имандикай я. Гьадисда лагьанва, (мана): "Имандихъ пудкъанни цудалай артух хилер ава: виридалайни лайихлуди абурукай ля илягьа илла Аллагь я, виридалайни агьадавайди (тлимилди) рекьелай манийвалзавай (азият гузвай) зат алудун я, ва гья имандин са хел я". (Муслим).

Маса гьадисда лагьанва, (мана): "Гьяяди анжах хийир гьизва" (Бухарий). Са гьадисда мадни кьейднава, (мана): "Гьяя хийир я вири". (Муслим).

Имам Муслима агьакьарнавай са гьадисди генани тестикьарзава, (мана): "Гьяялувал имандикай я ва иман Женнетда жедач, абурсувал (эдебсувал, гьяясувал) векьивиликай я ва векьивал Ца (Жегьеннема) жедач".

Регьим авунин мисалар, чешнеяр

1. Анас ибн Малик асгьабди (Аллагь рази хьурай вичелай) лугьузва: "Чун Пайгьамбардихъ (кьуй Аллагьдин патай салават ва саламар хьурай вичиз) галаз кьвализ фейила, адан гьевчи хва Ибрагьим чан гудай гьалда авай. Пайгьамбардин (кьуй Аллагьдин патай салават ва саламар хьурай вичиз) вилерай накьвар авахьна ва адаз (кьуй Аллагьдин патай салават ва саламар хьурай вичиз) Абдурагьман ибн Авфди (Аллагь рази хьурай вичелай) лагьана: "Вун ак! ава хьи, я расулюллагь?" Ада (кьуй Аллагьдин патай салават ва саламар хьурай вичиз) лагьана: "Я Авфан хва, гьакьикъатда ам регьим я!". Ахпа ада (кьуй Аллагьдин патай салават ва саламар хьурай вичиз) лагьана (мана): "Гьакьикъатда вилерал нагьев кьезва ва рик! пашман жезва ва чна лугьузва анжах Рабб рази жедай гафар, ва гьакьикъатда чун, я Ибрагьим, вахъ галаз чара хьунал пашман я". (Бухарий).

2. Абу-Гьурайра асгьабди (Аллагь рази хьурай вичелай) агьакьарнавайвал, Пайгьамбарди (кьуй Аллагьдин патай салават ва саламар хьурай вичиз) лагьана (мана): "Са сеферда са итим яргал рекье авайла, ам цихъ гзаф кьарих хьана. Ам кьуйдиз эвчи, яд хьвана, винелди эхкьечлайла, адаз цихъ гзаф кьарих хьанвай кичи акуну. Гьайванди кьарихвилей накьвар незвай. А гьал акур касди вичи-вичик лагьана: идаз заз хьайи хьтин цихъ кьарихвал ава. Ада вичин кьвачин кьаб цивди ацурна, ам, сиве кьуна, кьуйдай винелди акьудна, кичин вилик эцигна. И кар себеб яз, Аллагьди и касдиз шукур авуна ва адан гунагьрилай гьил кьачуна. Асгьабри лагьана: "Бес чаз гьайванрин патяхьайни суваб авани?" Ада (кьуй Аллагьдин патай салават ва саламар хьурай вичиз) лагьана (мана): "Леъ авай гьар гьайвандай суваб ава" (Бухарий).

Абу-Гьурайра асгьабди (Аллагь рази хьурай вичелай) агьакьарнавай мад са гьадисда кьейднавайвал, Пайгьамбарди (кьуй Аллагьдин патай салават ва саламар хьурай вичиз) лагьана (мана): "Са дишегьлидиз, са кац себеб яз, азаб гана. Ада кац кьуна, агална (дустагьна), та гьайван рекьидалди. Гьа и кар себеб яз ам Цуз (Жегьеннема) аватна. Адаз лагьана: - "Вуна кациз я тлуьн ганач, я яд, вуна ам кьуна агална; я вуна ам ахьайнач - ада вичи чилин векьерикай недай-

вал" (Бухарий). И дишегьлиди авур кар рикин векьивиликай, инсафузвиликай, регьимсузвиликай я.

3. Абу-Кьатада асгьабди (Аллагь рази хьурай вичелай) агьакьарнавайвал, Пайгьамбарди (кьуй Аллагьдин патай салават ва саламар хьурай вичиз) лагьана (мана): "Гьакьикъатда, зун кпуниз гьакьизава ва заз кап! яргьи ийиз кланзава. Амма заз шехьзавай аялдин ван кьезва. За кап! куьруь ийизва, заз шехьзавай аялдин ди-дедин дерт чизвайвляй" (Бухарий).

6. Гьяялувал

(ягь, намус, виждан)

Мусурман кас намуслуди я. Гьяя (ягь) адан ахлакьарикай я. Гьакьикъатда, гья имандикай я. Гьадисда лагьанва, (мана): "Имандихъ пудкъанни цудалай артух хилер ава: виридалайни лайихлуди абурукай ля илягьа илла Аллагь я, виридалайни агьадавайди (тлимилди) рекьелай манийвалзавай (азият гузвай) зат алудун я, ва гья имандин са хел я". (Муслим).

Маса гьадисда лагьанва, (мана): "Гьяяди анжах хийир гьизва" (Бухарий). Са гьадисда мадни кьейднава, (мана): "Гьяя хийир я вири". (Муслим).

Имам Муслима агьакьарнавай са гьадисди генани тестикьарзава, (мана): "Гьяялувал имандикай я ва иман Женнетда жедач, абурсувал (эдебсувал, гьяясувал) векьивиликай я ва векьивал Ца (Жегьеннема) жедач".

Ягьдиз талукь са гьадис мад гьин (мана): "...Амма гьяявилдин кьилхди мусурман кас гьакь лугьуникай, шариятдин илим тлалабуникай, хьсан кар эмир авуникай, пис кар акьвазаруникай кьерехна виже кьведач". Са сеферда Усама ибн Зейд асгьабди (Аллагь рази хьурай вичелай) Пайгьамбардин (кьуй Аллагьдин патай салават ва саламар хьурай вичиз) вилик шафаат авуна ва Пайгьамбардин (кьуй Аллагьдин патай салават ва саламар хьурай вичиз) гьяялувилдин кьилхди ам Усамадиз хьел кваз лугьунивай хве-

нач: "Эй, Усама, вуна зи вилик Аллагьдин кьанунрин гьакьиндай шафаат ийизвани?! Кьин кьазва Аллагьдал, эгер флан дишегьлиди чуьнуьхайтани, за адан гьил атлуда". (Бухарий).

Са сеферда Умар халифади (Аллагь рази хьурай вичелай) хутба (жумьядин кпунал имамди клелзавай вяз, насигьат) ийидайла, ам некаягдаз гузвай магьардин багьавиликай (гзафвиликай) рахана. Адаз са дишегьлиди лагьана: "Бес Аллагьди чаз гузвайла, вуна чаз кьадагьа ийизвани? Бес Аллагьди лугьузвачни: (4-сура, 20-аят, мана): "Ва эгер кьез са папан чкадал маса паб кьачуна, дегьизиз клан хьайитга ва абурукай садаз (чара ийизвайдаз) куьне (магьар яз) "кьинтлар" (члехи мал-девет) ганватга, куьне адакай са шейни вахчумир. Бес (куьне) ам вахчудани кьван, буьгьтен ва ачух гунагь ийиз?!"

И члавуз а дишегьлидин гьяяди ам папарин гьахъ хуьникай кьерехнач. Умар халифа (Аллагь рази хьурай вичелай) уьзуьрлувал себеб гьуникай вичин гьяялувилени акьвазарнач. (Умара вичиз лагьана): "Вири инсанар валай гзаф гьавурда ава (диндин), я Умар!"

(КьатI ама)

Диндин месэлайриз талукь суалар пайда хьайитга, ватцапдин
8-989-653-42-35 нумрадиз кьхихъ.

Спорт

Муштулух!

MMA

24-СЕНТЯБРДИЗ Бахрейнда MMA-дай кьиле феи BRAVE CF 42 турнирда кьилинбурукай сад тир бягьсина чи ватандаш, вичин ери-бине Мегьарамдхуьруьн райондай тир Велимурад АЛХАСОВА (57 кгдаз кьведалди заланвал авайбурун арада) судьярин сад тир кьарардалди гьалибвал кьазанмишна. Аферин! Ик! 30 йиса авай бажарагьлу самбист, женгинин самбодай Россиядин чемпионатрин призёр ва гьалибчи, дуьньядин чемпион, Россиядин спортдин мастер тир Велимурад Кьехлер-

беговича Бразилиядай тир Флавио де Куэросаз гьалибвал кьазанмишдай гьич са зеррени мумкинвал ганач. Кьуй чи ватандашдихъ дуьньядин спортдин кесерлу майданра мадни еке агалкьунар хьурай!

"Террордиз... акси я"

ВЕЛОСПОРТ

Кьагьриман ИБРАГЬИМОВ

26-СЕНТЯБРДИЗ Белиж поселоқдин стадиондал "Спорт терроризмдиз, экстремизмдиз, наркотикриз акси я" лишандик кваз поселоқдин школайра клелзавай жаванрин арада велоспортдай ачух турнир кьиле тухвана. Ам башламишдалди, Дербент райондин кьилин заместитель С.Эмиргьамзаев, Белиж поселоқдин кьил Р.Гьабибулаев, "Леки" велоспортдин клубдин регьбер Р.Апаев кьиле аваз марафон-

дин иштиракчийри стадиондилай поселоқдин центрадиз кьван ва кьулухьди велосипедар гьална.

Турнир, адан иштиракчийр тебрик авуналди, Р.Гьабибулаева ачухна. Анал рахай С.Эмиргьамзаева, Дербент райондин физический культурадин ва спортдин рекъай отделдин начальник А.Ханмегьамедова, Р.Апаева ва масабур велоспорт олимпиададин кьугьунрин вири жуьрейрик кьайдак, сагьлам уьмуьр тухун патал адахъ авай еке метлебдикай лагьана ва иштиракчийриз агалкьунар хьун алхишна.

Яшарин 4 категориядиз килигна кьиле феи ачух турнирда вишелей виниз велосипедистри иштиракна. Ик!, 300 метрдилай 1200 метрдал кьван мензилдиз (яшариз килигна) велосипедар гьалунай Белиждин гимназиядин команда -1, Г.Лезгинцеван тварунихъ галай школадин команда -2 ва Белиждин 1 ва 2-нумрайрин школарин командаярни 3-чкайриз лайихлу хьана. Чпин яшариз килигна категориярай кьенкьечи чкяр Т.Насруллаева, А.Рамазанова, Г.Салманова ва Р.Идрисова кьуна.

Кьурагьа - турнир

АЗАДКАЗ КЬУРШАХАР КЬУН

Чи мухбир

И ЙИКЪАРА Кьурагьрин спортдин дворецад районминистрациядин физкультурадин спортдин ва жегьилрин крарин рекъай отделди, СССР-дин спортдин мастер Неби Камалдинован экуь кьамат рикел хьуниз бахшна, мектебра клелзавай аялрин арада азадказ кьуршахар кьунай турнир кьиле тухвана. Адан макьсад районда спортдин и жуьре машгурун, райондин хьянавай команда патал резерв гьазурун, гьакьни Н.Камалдинова спортда кьазанмишнавай агалкьунриз кьимет гун тир. Ери-бине Гельхеней тир Неби Мегьамедовича вичин девирда дзюдодай Дагьустандин чемпионвилдин твар са шумудра кьазанмишна. Ам гьакьни мастервилдин турнирдин гьалиб-

чини хьанай. Спортдин рехъ акьалтларайла, ада Гельхенрин СОШ-да муаллим ва тренер яз зегьмет члугунай. Адан гьилик вердишвилер кьачур гзаф жегьилприхъ хьсан нетижаар хьанай.

Турнирда 80 спортсменди иштиракна. Заланвилдин 13 категориядай тамам 6 сятда кьизгьиндаказ кьиле феи акьажунра жегьилпри чпин устадвал кьалурна. Судьяйри гьалиб хьайибур тайнарна. Абурув (ва кьилдин пишкешриз лайихлу хьайибур) райондин отделдин начальник Р.Рамазанова медалар, грамотаярни кьиметлу пишкешар вахкана ва турнирдин кьилин спонсор, Неби Мегьамедовичан стха Керим Камалдинован (ам азадказ ва грекнин римлуьрин жуьреда кьуршахар кьунай спортдин мастер я, адакай 1985-йисуз Дагьустандин чемпион хьанай. Алай вахтунда ада Москвада военный духтур яз кьвалахзава) сагьрай лагьана.

Сад лагьай сефер яз

27-СЕНТЯБРДИЗ Мегьарамдхуьруьн районда тамунни вацун патав гвай Ламан клам лугьудай чкада, Советрин Союздин Игит Абас Исрафилован экуь кьаматдиз бахшна, тарелкаяр цлалцлал луьледин тфенграй ягьунай (стендовая стрельба) районда сад лагьай сефер яз турнир кьиле тухвана. Райондин кьил Ф.Агьмедова спортдин мярекатдин иштиракчийрин тварцихъ хуш келимаяр лагьана. А.Исрафилован экуь кьамат эбеди яз риклера хуьн патал районда гьар йисуз спортдин хейлин серенжемар кьиле тухузвайди, абур тухун давамардайди, гьа жигьетдай яз и турнирни гележегда гьар йисуз кьиле тухун пландик кьайди кьейдна.

Турнирда иштиракчийбурун члехи пай райондин гьуьрчехьанвилдин тешкилатдин векилар, гьакьни Россиядин ВДВ-дин ветеранрин Союздин Кьилепатан Дагьустанда авай ветеранар-десантникар ва сергьят хуьдай бур тир. Ик!, "Виридалайни хьсан лишанар кьадайди" твар кьазанмишун патал 55 касди чпин алакьунар кьалурна. Абурухъ лишанар кьунай виниз тир устадвал авайди ханвай кьадар кьапар субутзавай.

Турнир хьсан тешкиллувал аваз кьиле фена. Кьват! хьанвайбуруз чуьлдал гьазурнавай хуьрекар дадимшдай мумкинвални хьана. Эхирдай турнирдин гьалибчийрив ва призёррив Ф.Агьмедова дипломар ва пулдин пишкешар вахкана.

"Лезги газетда" диндин пак кьхьинар жезва. Гьавилей ам чиркин чкайрал гадарун кьадагьа я.

Лезги газет

УЧРЕДИТЕЛЬ:

Дагъустан Республикадин информатизациядин, алакьадин ва массовый коммуникациярин министерство

367018, Махачкъала, Насрутдинован пр., 1 "а"

КЪИЛИН РЕДАКТОР

М. И. ИБРАГЪИМОВ

(+78722) 66-00-60

E-mail: lezgiGazet@yandex.ru

КЪИЛИН РЕДАКТОРДИН

ЗАМЕСТИТЕЛЬ

К. Н. ФЕРЗАЛИЕВ

66-13-55

ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ

Ш. Ш. ШИХМУРАДОВ

66-02-81

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН

Н. М. ИБРАГЪИМОВ

66-00-59

ЭКОНОМИКАДИН

Ж. М. САИДОВА

66-00-63

КУЛЬТУРАДИН

Д. Б. БЕЙБАЛАЕВ

66-00-58

ЛИТЕРАТУРАДИН

М. А. ЖАЛИЛОВ

66-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН

Р. С. РАМАЛДАНОВА

66-00-57

БУХГАЛТЕРИЯ

66-00-62

КАССА

66-00-56

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР

М. МАГЪАМДАЛИЕВА

ВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ

Ш. ФЕЙЗУЛЛАЕВА

НУМРАДИН РЕДАКТОР

М. ЖАЛИЛОВ

Газет йиса 52 сеферда акъатзава
Газет алакьадин, информационный техноло-
гийрин ва массовый коммуникациярин хиле
гуьзчивал авунин рекъай Федеральный къул-
лугъдин Дагъустан Республикада авай Управ-
лениди 2019-йисан 22-апрелдиз регистрация
авуна.

Регистрациядин нумра ПИ № ТУ 05-00420
Макъалаяр редакцияди туькьур хъийизва.
Макъалайриз рецензияр гуьзвач ва абур эл-
къвена вахузвач. Редакциядинни макъалай-
рин авторрин фикрар сад тахун мумкин я.
Газетда чап авун патал теклифнавай матери-
алра гъанвай делирлин дуьзвиллин ва керчек-
виллин патлахъай жавабдарвал авторрин чпин
хиве гъатзава.

РЕДАКЦИЯДИН ВА
ИЗДАТЕЛДИН АДРЕС:

367018, Махачкъала, Насрутдинован
проспект, 1 "а". Печатдин къвал

ГАЗЕТДИН ИНДЕКСАР:

Йисан - 63249

Зур йисан - 51313

Чап ийиз вахкудай вахт - 21.00

Чап ийиз вахкана - 16.30

Газет "Издательство" "Лотос"

ООО-дин типографияда чапна.

367000, Махачкъала,

Пушкинан куьче, 6.

Тираж 5081

И лишандик квай материалар

гъакъидихъ чапзавайбуур я.

Икъван яшар хъанвайбуур къелрар

НАШИ РЕКВИЗИТЫ:

ГБУ "Редакция республиканской газеты

"Лезги газет"

УФК по РД

Отделение - НБ РД г.Махачкала

БИК - 048209001

ИНН - 0561051314/КПП - 057101001

Р/Сч - 40601810100001000001

Л/Сч - 20036 Ш60090

Алим риклел хкана

Чи мухбир

Алай йисан 21-сентябрдиз тивар-ван авай алим, арабист, востоковед, агъахъартасви Рзадин хва **Амри ШИХСАИДОВ** чи арада амачиз са йис тамам хъана. И вакиадихъ галаз алакьалу яз, мукъвара Сулейман-Стальский райондин Агъа Хъар-

тасрин хуьруьн мектеб-да ам риклел хкуниз талукъарнавай межлис кыле фена.

Мектебдин директор Эрзиман Ибрагъимова ачухай мярекатдин сергъятра аваз рахайбуру Амри Шихсаидован уьмуьрдин ва къвалахдин рекъикай, хизандикай, акъалтзавай несилриз гайи тербиядикай, Дагъустан патал тунвай ирсиникай суьгъбетна.

Чехи алимдин уьмуьрдин ва зегъметдин рекъикай хъенвай макъалаяр "Лезги газетдиз" садрани къведра акъатнач. Гъавилляй абур тикрар хъувунин игъти-яж авач. Амри Шихсаидован уьмуьрдиз талукъ са бязи малуматар (халкъдин гегъенш къатариз са акъван таниш тушир) къейд тавунани жедач.

Алим вичин уьмуьрдин юлдаш Рея Сергеевнадихъ галаз университетда таниш хъанай. Къисметар сад авуна, хизан кутуна, къве руш члехи авуна - Наталья ва Ольга. Рагъметлу алимди вичин хтулрал - Саид ва Сиражудин Муртузалиевичрал - хайи веледрал къван дамахзавай! Члехи бубадин тивар Сиражудин Гъажиеван хцел-Амри Шихсаидован птулдал эхцигнава...

Риклел хкунин межлисал Агъа Хъартасрин мектебдин гъвечи классрин муаллим Гуьлназ Ибрагъимовади Эрзиман Ибрагъимова Амри Рзаевичан экуь

къаматдиз бахшна хъенвай ши-ир келна. Ам чна газет келзавайбурузни теклифзава.

Чавай багъри кас къакъатна

Араб члалан еке устад, Хизандивай къакъатна фад, Мукъва хъайи Ленинград Чавай багъри кас къакъатна. Я багъа кас, я чи къизил, Вучиз туна на чун сефирл? Йис атланва - дерт туш къезил, Чавай багъри кас къакъатна. Гъайиф текъвез чагъин сагъвал, Хиве такъур гъич начагъвал, Гъамишалугъ бажарагъвал Хас тир къегъал кас къакъатна. Шадарзавай вири алем, Гъиле авай илимд къелем,

Дуьньядиз машгъур тир алим, Чавай багъри кас къакъатна. Гъасан эфендидин неве, Еке къастар туна хиве, Къвалахдани хъайи къвенкъве, Чавай багъри кас къакъатна. Хуш келима мецел алай, Пекдин перде риклел алай, Гъамиша къил-къилел алай, Чавай багъри кас къакъатна. Вун риклерай акъатдач чи, Хуьда чна ви ирс вири, Гъакъван багъа, риклиз чими Чавай багъри кас къакъатна.

Ктабдикай зенд

Алаудин САИДОВ

И мукъвара Дагъустандин ктабрин издательстводи машгъур писатель, алим ва общественный деятель **Къурбан Халикъович АКИМОВАН "Сабля-Кемер"** ("Къилинж-Къемер") урус члалаз таржума авунвай роман чапнава. Ана XV-асирда Миграгъ хуьре яшамаш хъайи, вичин шиирар теснифай лезги халкъдин къегъал руш Къемеракъай ихтилат физва. Ктаб акъатуникай газетда хабар ганвайтлани, са куьруь къейд зазни хъийиз кланзава.

Лезгистандин тарихда вакиайралди ацай девирда хайи ватан клан хъун, ам душманрикай хуьнин карда ялавлу ватан-пересвал къалурун, гъахтин ре-

Медалар вахкана

Жемиля РИЗАЕВА

15-сентябрдиз, Дагъустандин халкъарин садвиллин юкъуз, Сулейман-Стальский райондин дявединни зегъметдин ветеранрин советдин везифаяр тамарзавай Исламан Ризаева Испикрин, Шихидхуьруьн администрациярин килерихъ - Руслан Магъмудовахъни Шамил Ханбалаевахъ галаз санал Члехи Гъалибвиллин суварин 75 йисан юби-

лейдин гуьурметдай, Сулейман-Стальский райондин къил Нариман Абдулмуталибован къул алаз, ветеранар тир Селим Жалиловав, Ширинат Гъабибулаевадив (Испик), Сиражидин Хсеновав, Салигъат Баламетовадив (Асалдхуьр), Хидирильяс Рамазановав, Шихмурад Гъажимурадовав (Бутхуьр) юбилейдин медалар вахкана.

И серенжем Россиядин Президент В.Путинан къарардин бинедаллаз къилиз акъудзава.

Сканворд

Туькьуьрайди - Къ. КЪАЛАЖУХВИ

				Савад-сузвал	...
Газетдин эсер	Тапан-вал				Фатахов
				Алакья, рафтар	Тапар-хъанвал
Вуз куьтя-гъайдан документ	РФ-дин субъект				
Гъарай-вургъай, чалпачух	Бегъер			Хамар, лияр хуьтуьлар-дай чка	
					Хъипи цуьк
Алакьун	Щай квай цивин				
Пунктуациядин лишан				Лезги писателъ, философ (фамилия)	

"ЛГ"-дин 39-нумрадиз акъатай кроссворддин жавабар:

КРУГРА: 1. Сикл. 2. Клумп. 3. Пичи. 4. "Истивут". 5. Тамашачи. 6. Иричарар. 7. Рагъдан. 8. Нек. 9. Кума. 10. Асул. 11. Лув. ДУЪЗ ЦИАРАРА: 12. Яру. 11. Лекъен. 13. Канду. 14. Чиг. 10. Авадан. 19. Далдам. 22. Клам. 9. Кумухъ. 24. Къантла. 25. Члук. ТИК ЦИАРАРА: 2. Клерет. 3. Пирпил. 4. Икърар. 15. Плач. 16. Къаз. 17. Шаз. 18. Ада. 20. Давугъа. 21. Цуругъ. 23. Кабач.

Миграгърин юкъван мектебдин муаллимрин коллективди

Расул Максумович РАСУЛОВ

кечмиш хъунихъ галаз алакьалу яз рагъметлудан хизандиз, мукъва-къилийриз башсагълугъвал гузва.

Абдулгъаниеврин хизанди

Зиведин Лукъманович Мирзаметов

рагъметдиз финихъ галаз алакьалу яз адан уьмуьрдин юлдаш Гуьуьруьятаз, рухвайриз - Знединаз, Фаидиназ, руш Фаридадиз ва рагъметлудан вири багърийриз башсагълугъвал гузва.